

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ: TUNCELİ İLİ ÖRNEĞİ**

Deniz AY

YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VE SANAT YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm HOŞ

TUNCELİ-2024

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ: TUNCELİ İLİ ÖRNEĞİ**

Deniz AY
(2200200027)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VE SANAT YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm HOŞ

TUNCELİ-2024

T.C.
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ: TUNCELİ İLİ ÖRNEĞİ**

Deniz AY
YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜR VE SANAT YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

Bu tez 12./12./2024 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından **oybirliği** ile kabul edilmiştir.

İmza	İmza	İmza
Prof. Dr. Murat DAL (Munzur Üniversitesi)	Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm HOŞ (Munzur Üniversitesi)	Dr. Öğr. Üyesi Pınar POLAT (Mardin Artuklu Üniversitesi)
BAŞKAN	DANIŞMAN	ÜYE

Bu tez Enstitümüz Kültür ve Sanat Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmıştır.

Prof. Dr. Altuğ KAZAR
Enstitü Müdür

NOT: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu”ndaki hükümlere tabidir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu çalışmanın, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallarına uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, çalışmanın Tunceli Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünün tüm şartlarını ve koşullarını kabul ederek etik görev ve sorumluluklara riayet ettiğimi beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmayla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

İmza
Deniz AY

İmza
Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm HOŞ

TEŞEKKÜR

Bu tez için beni yönlendiren, bilgi ve tecrübesi ile yardımcı olan değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Gülsüm HOŞ' a en içten teşekkürlerimi sunarım. Benden yardımlarını esirgemeyen, değerli bilgileri ile bana yol gösteren Prof. Dr. Sabit MENTEŞE ve Prof. Dr. Murat DAL hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Bu çalışmanın yapılmasında önemli katkıları olan, çalışmaya değerli görüşleri ile yön veren değerli okul öncesi öğretmenlerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Deniz AY
TUNCELİ-2024

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	I
TEŞEKKÜR.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLolar LİSTESİ	V
KISALTMALAR LİSTESİ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sayıtlar	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6. Konuya İlişkin Yapılmış Uusal ve Uluslararası Çalışmalar.....	7
1.6.1. Ulusal yapılmış çalışmalar.....	7
1.6.2. Uluslararası yapılmış çalışmalar.....	11
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1. Eğitim	15
2.2. Okul Öncesi Eğitim	16
2.2.1. Tanımı.....	16
2.2.2. Tarihçesi	21
2.2.2.1. Dünyada okul öncesi eğitim	21
2.2.2.2. Türkiye'de okul öncesi eğitim	23
2.2.2.2.1. Osmanlı dönemi.....	25
2.2.2.2.2. Cumhuriyet dönemi	25
2.2.2.2.3. Okul öncesi eğitim kurumları	26
2.3. Okul Öncesi Eğitimde Sanat Eğitiminin Yeri ve Önemi.....	27
2.3.1. Sanat kavramı ve kapsamı	27
2.3.2. Sanat eğitimi	28
2.3.2.1. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi.....	28
2.3.2.2. Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin amacı ve önemi	29
2.3.2.3. Okul öncesi dönemdeki çocuklara sanat eğitimi ve amacı.....	31
2.3.2.4. Okul öncesi çocukların sanatsal algısı ve estetiği	32
2.4. Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Gelişimine ve Akademik Performanslarına Etkisi	33
2.4.1. Okul öncesi dönem sanat eğitiminde yaratıcılık	36
2.4.1.1. Okul öncesi dönemde yaratıcılığın geliştirilmesi	37
2.4.1.2. Okul öncesi çocuklarına yönelik sanat eğitiminin materyal ve öğretim yöntemleri	39
2.5. Okul Öncesi Eğitimde Okul Ve Öğretmen Yeterlilikleri	40
2.5.1. Okul öncesi eğitimde okul yönetici ve öğretmenlerin yeterlilikleri	40
2.5.2. Okul öncesi eğitimde aile faktörü.....	41
3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırma Modeli.....	43
3.2. Çalışma Grubu.....	43
3.3. Veri Toplama Aracı	45
3.4. Veri Toplama Süreci.....	45

3.5. Verilerin Analizi Yöntemi	45
4. BULGULAR	47
4.1. Sanat ve Yaratıcılığın Tanımı	47
4.1.1. Yapılandırılmamış etkinlik	48
4.1.2. Yaratıcılık	48
4.1.3. Farkındalık	49
4.2. Sanat ve Etkinlikler	50
4.2.1. Farklı tekniklerin ayrı ve birlikte kullanımı	51
4.2.2. Eğlenceli etkinlikler	51
4.3. Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar	52
4.3.1. Yönetim kaynaklı sorunlar	53
4.3.2. Kaynak yetersizliği	53
4.3.3. Personel yetersizliği	54
4.3.4. Sorun yaşanmadı	54
4.4. Eğitim Programından Kaynaklanan Sorunlar	55
4.4.1. Tekdüze eğitim	55
4.4.2. Malzeme ve fiziksel ortam yetersizliği	56
4.5. Ebeveynlerle İlişkiler ve Sorunlar	57
4.5.1. Yüksek beklenti ve kıyaslama yapma	58
4.5.2. Ekonomik zorlular	58
4.5.3. Etkinliklere katılmada isteksizlik	59
4.5.4. Teknoloji bağımlılığı	59
4.6. Çocuklarla İletişim ve Çocukların İhtiyaçlarının Belirlenmesi	60
4.6.1. İletişim sorunları	61
4.6.2. Malzeme ve materyal sorunu	62
4.6.3. Bireysel farklılıklar	63
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	64
5.1. Tartışma	64
5.2. Sonuç	66
5.3. Öneriler	67
5.3.1. Okul öncesi öğretmenlere yönelik öneriler	67
5.3.2. Uygulamaya yönelik öneriler	68
5.3.4. Araştırmacılara yönelik öneriler	69
6. KAYNAKÇA	70
ÖZGEÇMİŞ	
EKLER	

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikler.....	44
Tablo 4.1. Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarını tanımlanmasına ilişkin öğretmen görüşleri.....	47
Tablo 4.2. Sanat etkinlikleri uygulamaya ilişkin öğretmen görüşleri.....	50
Tablo 4.3. Etkinlikleri uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri.....	52
Tablo 4.4. Eğitim programından kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri.....	55
Tablo 4.5. Ebeveynlerden kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri.....	57
Tablo 4.6. Çocuklarla iletişim kurmada, onların ilgilerini ve ihtiyaçlarını belirlemeye ilişkin öğretmen görüşleri.....	60

KISALTMALAR LİSTESİ

Bknz.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Vb.	: ve benzeri

ÖZET

Günümüzde sanat eğitimcileri, sanatın müfredattaki konumuna yönelik eski ve yeni fikirleri yoğun bir şekilde tartışmakta ve okul öncesi dönemde sanatsal faaliyetleri en etkili şekilde uygulamanın yollarını araştırmaktadırlar. Bu çalışmalara bakıldığında okul öncesi sanat eğitiminin önemi kadar okul öncesi öğretmenlerin yaşadığı sorunlar da öne çıkmaktadır. Günlük eğitim programları çocuklara çeşitli aktiviteler aracılığıyla öğrenme deneyimleri sağlamaktadır. Bu etkinliklerden etkili ve öne çıkan eğitimlerden biri de sanat eğitimidir. Sanat eğitimi, duygu ve düşünceleri çeşitli şekillerde ifade etmesine, estetik bakış açısı edinmesine, çevreye duyarlı olmasına, yaşadığı dünyayı daha iyi anlamasını sağlayarak iletişim becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Çocuklarda da okul öncesi dönemde verilen sanat eğitimi, çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen bir eğitimidir. Çok yönlü bir sanat eğitimi, dış dünyayı algılayan, yaratıcı, kendine güvenen, üretken, çevresini olumlu yönde değiştirmeye ve yeniden biçimlendirmeye çalışan bireyler olmalarını sağlayabilmektedir. Bunu yanı sıra çocuğun kendini tanımasına, işbirliği kurmasına, kendi kültürünü ve diğer kültürleri tanımasına olanak tanımaktadır.

Bu durumda okul öncesi öğretmenlerinin sanatın her alanında teşvik, destek ve rehberlik sağlamaları, çocukları yaratıcı sanatlara teşvik edecek gerekli çevresel düzenlemeleri yapmaları ve bu doğrultuda programlar oluşturmaları oldukça önemlidir. Buradan hareketle bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitiminde karşılaştıkları sorunları ortaya çıkarmaya yönelik görüşleri alınarak bir değerlendirme yapılmaya çalışılmaktadır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Tunceli ili merkez ilçesinde görev yapan 15 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veriler betimsel içerik analizi yapılarak analiz edilmiş ve araştırma sonuçları ilgili literatür ile tartışılarak yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda, sanat ve yaratıcılığın tanımlanması, okul yönetiminden kaynaklanan sorunlar, eğitim programından kaynaklanan sorunlar, ebeveynlerle ilişkiler ve bu ilişkilerden doğan sorunlar ve çocuklarla iletişim ve ihtiyaçların belirlenmesi gibi önemli temalara ulaşılmıştır. Bu bulgular, sanat eğitimi sürecindeki çeşitli dinamikleri anlamada ve bu alanlara yönelik çözüm önerileri geliştirmede önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, sanat eğitimi, öğretmenler, sorunlar

ABSTRACT

Investigation Of The Problems Faced By Preschool Teachers In The Process Of Art Education: The Case Of Tunceli Province

In today's world, art educators are intensely discussing old and new ideas regarding the position of art in the curriculum and exploring ways to effectively implement artistic activities in early childhood education. Meanwhile, the challenges faced by preschool teachers have also come to the forefront. Daily educational programs provide children with learning experiences through various activities. Among these, art education stands out as one of the most effective and prominent forms of education.

Art education helps individuals develop an aesthetic perspective, become sensitive to their environment, express their feelings and thoughts in various ways, better understand the world they live in, and enhance their communication skills. In preschool children, art education supports all areas of development. A comprehensive art education can help children become individuals who perceive the external world, are creative, confident, productive, and strive to positively change and reshape their surroundings. Additionally, it enables children to understand themselves, collaborate with others, and familiarize themselves with both their own culture and other cultures.

In this context, it is crucial for preschool teachers to provide encouragement, support, and guidance in all areas of art, create the necessary environmental arrangements to encourage children toward creative arts, and develop programs accordingly. From this perspective, this study aims to evaluate the challenges faced by preschool teachers in art education by gathering their views. The study employs a case study design, which is one of the qualitative research methods. The study group consists of 15 preschool teachers working in the central district of Tunceli province. Data were collected through semi-structured interviews. The data were analyzed using descriptive content analysis, and the research findings were discussed and interpreted in light of the relevant literature.

The study's results identified significant themes such as the definition of art and creativity, issues arising from school administration, problems related to the educational program, relationships with parents and challenges stemming from these relationships, as well as communication with children and identifying their needs. These findings provide valuable insights into understanding the various dynamics of the art education process and developing solutions for these areas.

Key Words: Preschool, art education, teachers, problems

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönem, çocuklarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin geliştiği ve kalıcı öğrenmenin gerçekleştiği bir dönemdir. Okul öncesi dönemde çocuklar psiko-motor becerilerini geliştirmeye ve öğrenmeye oldukça açıktır. Bu bağlamda, okul öncesi dönem eğitim süreci, bireylerin taşıdığı kritik rol nedeniyle büyük bir öğrenebilene sahiptir. Okul öncesi dönemde öğretmenlerin eğitim sürecinde öğrencilere yönelik gerçekleştirmiş oldukları tüm faaliyetler etkinlikler ve eğitim öğretim programları öğrencilerin yeteneklerinin ortaya çıkarılması, iletişim becerilerinin geliştirilmesi, problem çözme yeteneklerinin gerçekleştirilmesi gibi hedefler doğrultusunda gerçekleşmektedir (Atkinson vd., 2014).

Sanat eğitimi, bireyin duygu, düşünce ve yaratıcılığını ifade edebilme becerilerini geliştiren önemli bir eğitim alanıdır. Bu eğitim, bireyin estetik duyarlılığını artırırken, aynı zamanda problem çözme becerisi, eleştirel düşünme ve hayal gücü gibi becerilerin gelişmesine katkıda bulunur. Özellikle okul öncesi dönemde sanat eğitimi, öğrencilerin toplumsal, düşünsel ve duygusal gelişim süreçlerini desteklemesi açısından oldukça dikkat isteyen bir süreçtir. Bu dönem, çocukların öğrenme ve keşfetme yetilerinin en hızlı geliştiği ve aynı zamanda temel yaşam becerilerinin şekillendiği bir süreçtir. Sanat eğitimi, bu gelişim sürecini zenginleştirerek çocukların çevrelerindeki dünyayı anlamalarına, hayal güçlerini geliştirmelerine ve kendilerini özgün bir şekilde ifade etmelerine olanak tanır (Aral vd., 2002).

Okul öncesi dönemde sanat eğitimi, yalnızca teknik becerilerin kazandırılmasıyla sınırlı bir eğitim değildir. Çocukların duygu ve düşüncelerini estetik bir biçimde ortaya koymalarını, farklı materyalleri deneyimlemelerini ve hayal güçlerini özgürce kullanmalarını hedefler. Bu süreçte öğretmenler, çocukların yaratıcılıklarını destekleyen rehberler olarak ön plana çıkar. Ancak, sanat eğitiminin etkin bir şekilde uygulanması, yalnızca öğretmenin bireysel çabalarıyla değil; aynı zamanda uygun bir eğitim ortamı, yeterli materyal ve öğretmenlerin sanata yönelik bilgi ve becerileriyle doğrudan ilişkilidir (Parlakıyıldız ve Yıldızbaş, 2006).

Bu tez çalışmasında, erken çocukluk dönemi eğitiminde öğretmenlerinin sanat eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların nedenleri incelenmiştir. Araştırmanın amacı, hem mevcut durumun tespit edilmesi hem de sanat eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik öneriler geliştirilmesidir. Çalışma kapsamında, öğretmenlerin

deneyimleri, görüşleri ve beklentileri detaylı bir şekilde analiz edilerek, sanat eğitiminin mevcut durumu üzerine kapsamlı bir perspektif sunulması hedeflenmiştir. Bu bağlamda çalışma 5 bölümde yapılandırılmıştır. 1. bölümde giriş, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın kısıtları, araştırmanın sayıtları incelenmiş, 2. bölümde kavramsal çerçeveye yer verilmiş, 3. bölümde araştırmanın yöntemi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve veri toplama süreci, 4. bölümde, bulgular ve 5. bölümde ise tartışma, sonuç ve öneriler sunulmuştur.

1.1. Problem Durumu

Erken çocukluk dönemi, çocukların duygusal, bilişsel, sosyal ve motor gelişimlerinin temellerinin atıldığı, yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişim açısından kritik bir evredir. Erken çocukluk dönemi olarak geçen gelişimin 0-6 yaş evresini ifade eden bu dönem, çocuklar açısından yetişkin desteğine en çok ihtiyaç duyulan dönemdir (Senemoğlu, 2018). Bu dönem, çocuğun hem bedensel hem bilişsel yönden hızlı bir şekilde geliştiği, çevresel uyaranlara çok açık olduğu, kişiliğinin de bu dönem içinde şekillendiği, edindiği deneyimlerin kalıcı öğrenmeler olarak gerçekleştiği bir evredir. Bu nedenlerle okulöncesi dönem eğitimciler ve aileler açısından dikkate alınması gereken bir dönemdir. Bu nedenlerle okulöncesi dönem çocuklar için, ilginin ve sevginin en ihtiyaç olduğu, doğru beslenme, güvenli ve sağlıklı ortam, mobil olabilecekleri, oynama alanlarının oyun için uygun olacağı, meraklarını keşfetmeye yönelik faaliyetlerin sağlanacağı, özgür ve yaratıcı olabileceği imkânlarla sahip olduğu uygun bir ortamın gerekliliğini taşır (Oktay, 2000). Bu hassas ve özen gerektiren dönemde, çocukların sağlıklı bir şekilde büyüme ve gelişimlerini desteklemek, etkili ve bilimsel temellere dayalı bir okul öncesi eğitim yaklaşımıyla mümkün kılınabilir. Görüleceği gibi okulöncesi eğitim, çocuğun eğitim hayatının ilk basamağıdır ve temel eğitim kadar önemli bir role sahiptir. Yavuzer'in aktardığına göre alanda yapılan çalışmalar, okulöncesi eğitimin her çocuğun uzun vadeli eğitsel gelişimi üzerinde kaydadeğer etkileri olduğunu göstermektedir. Yavuzer asıl olarak da sunulan eğitimin niteliğinin büyük önem taşıdığını ifade etmektedir (Yavuzer, 2003; Yavuzer; 1997; Yavuzer,1993). Erken dönemde sağlanan nitelikli eğitim, zekâ, kişilik ve sosyal gelişim açısından son derece önemli bulunmaktadır (Piaget, 2005; Piaget, 2017; Yavuzer, 2003). Bu süreç boyunca, çocukların yaratıcılıklarını, ifade yeteneklerini ve özgüvenlerini desteklemek için çeşitli etkinlikler (boyama, kesme-yapıştırma ve kâğıt katlama, drama, hikâyeleştirme,

hamur oyunları, soru cevap saatleri vb) sunmak büyük önem taşır. Bu bağlamda, okul öncesi dönemde sanat eğitimi ve sunulan sanat etkinlikleri, çocukların sanatsal gelişimine katkı sağlayan değerli bir araçtır (Aral ve ark., 2002).

Sanatın tanımını anlamak, bu önemli etkinlikleri kavramak için gereklidir. Sanat tarihçisi Herbert Read'e göre, sanat en genel anlamıyla, estetik zevki uyandıran biçimler oluşturma çabasıdır. Bu biçimler, estetik duygumuzu uyaran, duygularımız arasındaki biçimsel bağlantıların birliği ve uyumu ile ilişkilidir. Read ayrıca, “sanat” sözcüğünün genellikle “plastik” veya “görsel” sanatlarla ilişkilendiğini belirtir. Bu nedenle, sanat etkinlikleri, çocukların yaratıcılık ve ifade yeteneklerini geliştirmek, duygusal ifadelerini sergilemek, düşüncelerini ve hayal güçlerini ifade etmek için bir araç olarak kullanılır (Read, 1981). Alman Filozof Martin Heidegger sanatı üç olgudan yola çıkarak tanımlar; ilk olarak sanat diye tanımlanan eser bir sanatçının üretiminden doğar, sonra sanatçı da eser sayesinde var olur. En sonunda üretilen eser ve sanatçı üçüncü bir unsur ile kendi içlerinde ve birbirleri ile ilişkilendirilir. Esere adını veren üçüncü unsur ise sanattır (Heidegger, 2011:9). Sanatı tanımlarken adı anılması gereken bir diğer isim Huyghe, sanatın tanımında çerçeveler çizerek kendinden önce yapılan tanımlamalardan farklı olarak, tanımı insanın psikolojik gereksinimlerini merkeze alıp yapar. “Sanat aslen bir sahiplenme göstergesidir” (Huyghe, 1970:67) der. Yine Huyghe sanatın ilk ortaya çıkan sanat formlarında bile iki özelliğinden bahseder; ilkinde insanın korkuları nedeniyle korunma çabası var, kalıcı olmaya dair çabası var. İkincisinde “şeyi” sahiplenmeye, kendine has yöntemlerle kendinin kılmaya dair çabası var. Her iki çabanın da “sahiplenme çabası” olduğunu fark-ederiz. Çünkü sanatçı, ya dünyayla ilgili hayallerini/fikirlerini resmetmeye çalışıyor ya da gördüğü bir şeyi somutlaştırmak istiyor. Huyghe bu durumu, birincisi için "yansıtma isteği", ikincisi içinse "yakalama isteği" şeklinde ifade eder (Huyghe, 1970:18). Sanatın tanımlanmasında en radikal tanım E.H.Gombrich'in “*Sanatın Öyküsü*” kitabında görülür; “*Sanat diye bir şey yoktur aslında. Yalnızca sanatçılar vardır. Bir zamanlar bazı adamlar renkli toprakla bir mağaranın duvarına kabaca bizon resimleri çiziktiriyordu; bugün de bazıları boya satın alıp duvar ya da tahta perdeleri resimliyor ve daha birçok başka şeyler üretiyorlar. Tüm bu etkinlikleri sanat diye tanımlamakta hiçbir sakınca yok, yeter ki bu sözcüğün yer ve zamana göre birbirinden değişik anlamlara gelebileceği unutulmasın ve günümüz de nerdeyse bir korkuluk veya tapınma aracı haline gelen ve büyük 's' ile başlayan Sanat'ın var olmadığının bilincinde olunulsun*” (Gombrich, 1997:15). Read, Heidegger, Huyghe ve Gombrich'e baktığımızda sanatının dinamik ve çok boyutlu bir süreç olduğunu görürüz. Her biri

düşüncelerinde sanatın sabit ve evrensel bir tanımının olmadığı, sanatın farklı koşullarda, farklı dinamiklerle var olacağını ifade eder ve yaratıcılık yönünü vurgular. Yine her biri, sanatın yaratıcı bir etkinliği işaret ettiğinde hemfikirdir.

Erken çocukluk döneminde, sanat etkinlikleri, çocukların yaratıcılıklarını ifade etmeleri ve farklı beceriler kazanmalarını sağlayacak bir araçtır. Okulöncesi süreci boyunca sunulan sanat etkinlikleri, çocukların psiko-motor yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Örneğin boyama, çizim, kesme-yapıştırma türü oyun içeren faaliyetler, çocukların özellikle el-göz koordinasyonu üzerinde etkilidir aynı zamanda kas güçlerini geliştirmelerini sağlarken bilişsel olarak gelişmelerinde de önemli rol oynar. Ayrıca, sanat etkinlikleri, çocukların kendini ifade etmelerine ve düşüncelerini aktarmalarına olanak tanıırken kişilikleri oluşurken yaratıcı yönlerinin de gelişmesine imkân sağlar. Çocuklar, farklı renklerle, şekillerle, desenlerle ve malzemelerle kendi dünyalarını yaratır ve hayal güçlerini serbest bırakırken özgürleşir. Sanat etkinlikleri aynı zamanda çocukların duygusal gelişimini de destekler. Sanat, duyguları ifade etmek ve duygusal deneyimleri keşfetmek için bir yol sağlar. Çocuklar, resimlerinde ve farklı yaratımlarında hissettikleri duyguları yansıtabilir ve bu sayede duygusal farkındalık ve kendini ifade etme becerilerini geliştirebilir. Bunun yanı sıra, sanat etkinlikleri çocukların sosyal becerilerini de geliştirir. Örneğin grup çalışmaları ile kolektif iş yapma becerisi edinir ve dolayısı ile iş birliği yapma, paylaşma, başkalarının fikirlerini dinleme ve başkalarına değer verme gibi sosyal becerilerin kazanılmasına katkı sağlar. Çocuklar, birlikte sanat yaparak ve eserlerini sergileyerek diğer çocuklarla etkileşime geçer ve iletişim becerilerini gün gün geliştirir.

Yapılan literatür taraması ile yukarıda ifade edilen tüm bu unsurlar göz önüne alınarak okulöncesi dönemde sanat eğitimi verilirken, okulöncesi sanat etkinliklerinde bazı sorunlarla karşılaşıldığı bu çalışmalarda dile getirilmiştir. Tespit edilen sorunların, okul öncesi çocukların sanata yönelik olumlu algı geliştirmelerini etkilediği ve çocuklarda yaratıcı gücün/hayal gücünün ortaya çıkmasının da zorlaştığı ifade edilmiştir. Dikkate alınması gereken bu sorunların -okul öncesi sanat etkinliklerinin önemi de göz önüne alınırsa- giderilmesinin gerekliliği ortadadır. Tespit edilen sorunların çözümüne yönelik gerçekleştirilen çalışmalar ve bu doğrultuda, çocukların ihtiyaçlarına uygun, çeşitlendirilmiş ve bilimsel temellere dayalı etkinliklerin tasarlanması, okul öncesi dönemdeki çocukların sanatsal yeteneklerini destekleyerek onların sosyal, psikolojik ve bilişsel gelişimlerine önemli katkılar sunacaktır. Bu çalışmada, alan yazın taraması yapılarak okul öncesi sanat etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar üzerinde durulmuş ve bu sorunların nedenleri ve etkileri

açıklanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın, okul öncesi dönemde sanat eğitimiyle ilgilenen eğitimciler, araştırmacılar, okulöncesi çocuklar ve aileleri için başvurulabilecek bir kaynak niteliği taşıyacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yaptığımız araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerin sanat eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunların tespit ederek çözüm önerilerini geliştirmektir. Diğer bir ifade ile; okul öncesi dönemde sanat eğitimi verilirken çıkan sorunları belirlemek ve elde edilecek bulgular doğrultusunda çocukların yaratıcılıklarını, sanatsal/kişisel ifade becerilerini ve estetik duygularını geliştirmelerine katkı sağlamaktır. Öğretmen, sanat eğitimi sürecinde çocukların yaratıcı yaşamını destekleyen, öğrenme ortamını pedagojik hedeflere uygun şekilde düzenleyen, kullanılacak malzemelerin kullanımını öğreten, çocuklarla neler yaptıkları hakkında konuşan ve ortaya çıkan ürünlerini değerlendirecek uygulamaları takip eden ve süreçte rehberlik sağlayan bir kolaylaştırıcı rol üstlenir. Öğretmenin rehberliğini ise çocuğu merkeze alan çocuğa fayda odaklı bir bakış açısıyla yürütmesi beklenmektedir; okul öncesi sanat eğitiminde, eğitim sürecinin öğretmen, aile ya da okul yönetimi değil ağırlıklı çocuk merkezli olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir (Çelik ve Yazar, 2009; Edwards ve Nabors, 1993). Bu yaklaşım (çocuk merkezli) çocuğun yüksek menfaati ve ihtiyaçlarına göre bir eğitim süreci tasarlanmasının gerekliliğini ifade eder. Çocuk merkezli bir eğitim/okul öncesi sanat eğitimi yapılabilmesi için okul öncesi eğitimde sanat eğitime ilişkin var olan sorunların giderilmesi acil bir öneme sahiptir. Bu veriler çerçevesinde çalışmanın/araştırmanın temel amacı, okulöncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi ve sanat etkinliklerini uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunları tespit etmek, bu sorunlara dair öğretmenlerin görüşlerine uygun çözüm önerileri geliştirmektir. Bu temel amaç çerçevesinde bazı alt amaçlara yanıt aranmaktadır. Okulöncesi çocuklara yönelik sanat eğitimi sürecinde okul öncesi öğretmenler;

- Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarını nasıl tanımlamaktadır?
- Çocuklarla iletişim kurmada, onların ilgilerini ve ihtiyaçlarını belirlemede ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?
- Etkinlikleri uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?
- Eğitim programından kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?

- Ebeveynlerden kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?
- Eğitim malzemelerinin ve ortamın, hazırlanmasında ve düzenlenmesinde ne gibi sorunlarla karşılaşmaktadır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okulöncesi çocuklara dair sanat eğitimi, çocukların çok yönlü gelişimini destekleyen temel bir eğitimidir. Bu dönemde çocukların yaratıcılık ve ifade becerilerini, estetik duygularını ve psikolojik/bedensel gelişimlerini desteklemek önemlidir. Sanat, çocuklara düşünme, hayal güçlerini ortaya çıkarma, duygusal ifade, iletişim kurma ve iş birliği yapma becerilerini geliştirme fırsatı sunmaktadır. Okul öncesi çocuklar yaşları gereği yazılı anlatıma geçemedikleri için sözel ve bedensel davranışları ile var olurlar. Sanat eğitimi, çocukların motor becerilerini ve özgüvenlerini artırır, kendilik değerlerini güçlendirir ve estetik değerlendirme yapma yeteneklerini geliştirir. Bu nedenle, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin sorunlarının tespit edilerek çözüme kavuşturulması, çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerine ve nitelikli bir sanat eğitimi almasına yardımcı olmaktadır.

Parlakıyıldız ve Yıldızbaş çalışmalarında sanat eğitiminin çocuğun kişiliğini geliştirmesini ve yaşadığı toplumun yapısını, kültürünü anlamasını sağlayacağını belirtmişlerdir. Yanı sıra öğretmenlerin bu eğitim dönemindeki rolü oldukça önemlidir. Çünkü okulöncesi eğitimde ki faaliyetler ve verilecek sanatsal etkinlikler, çocukların sanatsal açıdan estetik değer kazanmalarına ve yaratıcı düşünen bireyler yetiştirmelerine zemin hazırlamaktadır (Parlakıyıldız ve Yıldızbaş, 2006: 292) görüşünü vurgulamışlardır.

Sanat eğitiminde değerlendirme süreçleri, öğrencilerin gelişimini izlemek ve ilerlemelerini desteklemek için ilk adımdır. Sanat eğitiminin önemi kadar bu ilk adımı gerçekleştirecek, sanat eğitimini verecek okul öncesi öğretmen ve sahip oldukları koşullarda önemlidir. Öğretmenler, çocukların sanatsal ifadelerini ve yeteneklerini değerlendirme becerilerini geliştirmek için uygun eğitim ve rehberlik almış olmalıdır. Nitekim olumlu ve destekleyici bir öğretmen tutumu, çocukların sanata olan ilgilerini artırmada önemli rol oynamaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumları, çocukların bu kritik dönemlerinde gelişimlerini - yaşamları boyunca etkili olacak şekilde- en verimli şekilde geçirmelerini sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler yürütmektedir. Çocuklar duygu, hayal ve düşüncelerini yalnızca sözel olarak değil, aynı zamanda sanat faaliyetleri aracılığıyla da ifade etme imkânı bulmalıdır.

Bu eğitim döneminde, çocukları rahatlatan, eğlenerek öğrenme ve yaratıcı ürünler ortaya çıkarma fırsatı sunan sanatsal etkinlikler, çocukların algılama biçimlerini derinleştirirken, çok boyutlu düşünme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlar.

Yukarda bahsettiğimiz nedenlerle bu çalışma okul öncesi çocukların büyürken alacağı sanatsal eğitimin öneminin bilinciyle yapılmıştır.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada görüşme sorularına okul öncesi öğretmenlerinden gelen cevapların içten ve dürüst cevaplar olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma, 2023-2024 eğitim/öğretim yılında Tunceli ili merkez ilçesinde resmi okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan 15 okulöncesi öğretmeni ile sınırlıdır.

2. Çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerinin, uyguladıkları sanat etkinlikleri esnasında yaşadıkları sorunlara dair görüşlerini almaya yönelik hazırladığımız sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Konuya İlişkin Yapılmış Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmalar

Bu bölümde, okul öncesi sanat eğitimi ve sorunlarına ilişkin bu çalışmadan öncesinde yapılmış yurt dışı ve yurt içi çalışmalara yer verilmiştir.

1.6.1. Yurtiçi yapılmış çalışmalar

Okul öncesi sanat eğitimi ve sorunlarına ilişkin yapılmış yurt dışı ve yurt içi araştırmalar, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin önemini ve etkisini değerlendirmek amacıyla yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalar, okul öncesi sanat eğitimiyle ilgili sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri sunmak için önemli veriler sağlamaktadır.

Yurt içinde yapılan çalışmalara bakıldığında Bozoklu (1994)'nın eğitim programları hazırlanırken, yaratıcılık ve sanat eğitiminin yeterli düzeyde olmasına karşın uygulama koşullarının iyi olmadığını bu alanın yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade ettiğini görürüz.

Oktay (2000) çalışmasında eğitim programının, çocukların yaşadığı çevreye, ilgilerine, ihtiyaçlarına ve bireysel farklılıklarının tanınması gerektiğini vurgulamıştır. Hazırlanan eğitim ve okulöncesi sanat eğitiminin ve programının yukarıda saydığı özelliklere göre çocuk merkezli olarak odağına çocuğun durumunu alarak hazırlanması durumunda hedeflenen çalışmaların çok daha doğru şekilde uygulanmaya imkan vereceğini ifade etmiştir.

Okul öncesi dönemde eğitim için çocuklarda sanatsal yaratıcılığı geliştirme ve nitelikli bir eğitim ortamı yaratmak noktasında okul öncesi öğretmeninin rolünün önemine dikkat çeken Özkan ve Girgin (2014), okul öncesi eğitimin amaçlarından birinin de çocuğun yaratıcılığının geliştirilmesidir fikrini savunmuşlardır. Yaratıcılığın geliştirilmesinde de sanat eğitimi programlarının önemli bir yeri ve işlevi vardır. Sanatsal faaliyetleri kişinin/çocuğun duygu ve düşüncelerini en iyi ifade ettiği yol olarak ifade etmişlerdir. Sanat eğitiminin insana çocukluğundan itibaren akıl yürütmede, yaratıcılığını geliştirmede, hayal kurmada, problem çözmede, el, zihin ve göz koordinasyonunu geliştirmede beceri kazandıracağını vurgulamışlardır (Özkan ve Girgin, 2014: 79)

Ersoy ve Ulutaş (2004)'da hazırlamış oldukları çalışmada erken çocukluk dönemi sanat eğitimini incelemişlerdir. Çalışmalarında, okulöncesi eğitimi ve sanat eğitimi uygulamaları esnasında okulöncesi öğretmenlerinin rolüne yönelik ve eğitimde kullanılacak malzemelerin içeriğine dair görüşleri belirlemeye yönelmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinlikleri için, çocuğun beden ve bilişsel gelişim seviyesine göre ve en önemlisi çocuğun sağlığına zarar vermeyecek, aynı zamanda ilgisini çekecek, kaliteli materyallerin seçilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca bu materyallerin çocuğa tehlike oluşturmayacak materyaller olması gerekmektedir (Ersoy ve Ulutaş 2004:4).

Parlak yıldız ve Yıldızbaşı (2006:304)'da Ersoy ve Ulutaş'ın çalışmasına benzer şekilde, okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliği esnasında uygulamalarında kullanacakları materyallerin niteliği, çocuklara sağlayacağı gelişimsel katkılar, sınıf ortamının özellikleri ve öğretmenlerin durumu açısından incelemişlerdir. Bu çalışma ile sanat öğretmenlerinin büyük bir kısmının sanat etkinliklerine çocukların serbest zaman değerlendirme şeklinde verdiğini tespit etmişlerdir. Öğretmenlerin sanat etkinlikleri sırasında çocuğun aktif olmasını sağlayamadıklarını ve hayal gücünü kullanması gerekmeyen kopya, taklit çalışmalara yer verdiklerini tespit etmişlerdir.

Mercin ve Alakuş (2007) ise bir tez çalışması değil, hazırladıkları makale ile konuya dair çalışmışlardır. Makalede birey ve toplum için sanatın gerekliliğine vurgu yapmışlar ve sanat eğitiminin çocuk ve yetişkin için önemi üzerinde durmuşlardır.

Acer (2015) ise “Çocuk Sanatçı- Sanatçı Çocuk” adlı projesi kapsamında, Ankara ilinde anasınıfında olan 120 çocuğa sanatın ne olduğunu, sanatçının kim olduğunu ve sanatın önemine dair görüşlerini sormuştur. Öğrencilerin sanatın ne olduğuna dair verdikleri cevaplar; “resim yapmak”, “şiir yazmak” gibi yanıtlar olmuştur. Sanatçının kim olduğuna ilişkin sorulara ise verdikleri cevaplar; “çizgi çizen ve boyayan” kişidir olmuştur. Bu çalışmanın önemi, okulöncesi süreçte çocukların sanata ilgilerini tespit etmek ve özellikle okul öncesi dönem sanat eğitiminin önemini ortaya koymak noktasında ortaya çıkmıştır.

Aslı Bayrak ve Mine Akkaynak (2020) çalışmalarında çocukların içinde bulundukları süreçte etkili iletişim kurabilmeleri ve davranışlarının şekillenmesi açısından duyguların oldukça önemli olduğundan hareket etmişlerdir. “Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama Eğitiminin Duygu Düzenleme ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi” (Bayrak ve Akkaynak, 2000) adlı bir çalışma yapmışlardır. Bir diğer kıymetli çalışma ise okulöncesi sanat eğitimi veren öğretmenlerinin sanat etkinliklerinde karşılaşmış oldukları sorunları ve bu sorunlara yönelik geliştirdikleri çözüm önerilerini belirlemek amacıyla Mehmet Ali Gökdemir’in gerçekleştirdiği “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Sanat Etkinliklerinde Karşılaşmış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Mardin Örneği)” (Gökdemir, 2019) adlı çalışmasında, Mardin ilinde bulunan 5 ayrı anaokulunda çalışmakta olan 14 okulöncesi sanat eğitimi öğretmeni ile görüşme gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada öğretmenlerin çoğu okulöncesi sanat faaliyetlerinin çocuklarda yaratıcılığı geliştirdiğini, küçük kas gruplarında gelişim sağladığını ve el becerilerinin de gelişimine katkı sağladığını belirlemiştir.

Çelik ve Yazar (2009)’da yaptıkları çalışma ile okul öncesi öğretmenlerinin eğitim sırasında çocukların kullandığı yoğurma maddelerine ilişkin görüşlerini belirlemişlerdir. Araştırmaya Erzurum ilinde 20 okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan 34 kişi olarak okulöncesi sanat öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitimlerinde kullanmak üzere oyun hamurlarını, tuz seramiklerini, kil malzemesini, kâğıt hamurunu, pasta hamurunu seçtikleri görülmüştür. Bu maddeleri seçerken ve eğitimi planlarken öğretmenler çocukların yaşları, malzemenin kullanılabilirliği gibi amaç ve kazanımlara dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Sadece yoğurma maddelerini değil yanı sıra sulu/kuru/pastel boya

gibi malzemeleri seçtikleri ve kolaj gibi çoklu teknikleri ve malzemeleri kullandıkları belirlenmiştir.

Yurt içi çalışmalarında özellikle yazılan yüksek lisans tezleri dikkati çekmektedir. Bazı örnekleri aşağıda verilmiştir.

Batur (2010)'da yaptığı yüksek lisans çalışmasının sonucunda, görsel sanatlar dersi öğretim programının, dışsal etkilerin olumsuzluklarına rağmen, iyi düzenlenmiş bir eğitim ortamı ile, iyi bir planlama yapılarak, uygun ve yerinde bir program ve alanında uzman öğretmenlerin etkin çabalarıyla her şartta ve olumsuz koşulda bile amaçlarını gerçekleştirebileceği sonucuna ulaşmıştır.

Ayaydın (2010) yaptığı çalışmada sanat eğitiminin çocuğa/bireye kazandırdıkları üzerinde durmuştur. Ayşegül Topaloğlu Özdemir, (2009) ise “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Örgütsel Amaçları Gerçekleştirmedeki Yeterlilikleri” adıyla, Aysun Tunalı Özdemir (2008) “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Yeterlilikleri ile Duygusal Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” adıyla bir tez yazmışlardır. “Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan ilköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Resim Uygulamalarındaki Farklılıklar” adlı tez çalışmasını Büyükekiz (2009) gerçekleştirmiştir. Çalışmasında Konya’da ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul öncesi dönemde resim eğitimi alanlar ve almayanlar olarak ayırıp eğitim hayatlarında ki farka bakmıştır. Çalışmasında 200 çocukla çalıştığı için verilerin sayısal karşılaştırması mümkün olabilmiştir. Çalışma okul öncesi dönemde sanat eğitimi kapsamında resim eğitimi alan 100 çocuk ve almayan 100 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda okul öncesi resim eğitimi alan çocukların estetik öğeleri tanıma ve yaratma, oran orantı algıları, teknik becerileri, gözlem yapabilme yeteneği, dil becerileri ve çizim becerileri gibi birçok konuda daha başarılı oldukları saptanmıştır. Bu çalışmanın bir diğer önemli katkısı da sanatsal eğitimin özellikle resim dersi gibi yaratıcılığı geliştiren etkinliklerin/derslerin okul öncesi dönemde çocuğa verilmesinin olumlu katkısını açıkça ortaya koyması olmuştur.

“Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Karşılıktıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” (Ünal,2006) adlı yüksek lisans tez çalışması ile Ünal, planlama ve uygulama sürecinde karşılaşılan problemlerin nedenlerine odaklanmıştır. Çalışmasında çözüm önerilerinde de bulunmuştur. Elkoyun ise “Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğretmenler Tarafından Bilinmişlik Düzeyi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar” (Elkoyun, 2007) adı ile bir çalışma yürütmüştür. Elkoyun’un aratırmasının

sonucuna bakıldığında öğretmenlerin çok alanlı sanat eğitimi yöntemine dair yeterli bilgiye sahip olduklarını ancak uygulamada çeşitli sorunlarla karşılaştıkları ortaya koymuştur.

“Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Sanat Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” (Erkut,2016) adlı tez çalışmasını Duygu Erkut yürütmüştür. Erkut çalışmasında öğretmenlerin en çok psiko-motor gelişim, sosyal ve duygusal gelişimi ifade ettiklerini tespit etmiştir ve öğretmenlerin sanat etkinliklerini gözlemlediğinde de çoğunlukla psiko-motor gelişim yeteneklerini destekleyici etkinliklere yer verdiklerini tespit etmiştir (Erkut,2016). “Okulöncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesinde Sanat Eğitime Yönelik Görüşleri” (Bayraktar, 2019) adı ile bitirdiği tezinde İsmail Bayraktar, okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi hakkındaki görüşlerini belirlemiştir. Ağırlıkla okul öncesi eğitim programı, okulların ve sınıfların fiziki uygunluk durumu, okul idaresi ve ailelerin sanat eğitime dair bakış açılarını ortaya koymaya çalışmıştır. Hem diğer çalışmalarla hem de bu çalışma ile paralel olarak kişilerin okul öncesi dönemde alacağı eğitimin/sanat eğitiminin onun bütün yaşantısını etkileyecek önemde olduğu; psikomotor, zihinsel, duygusal, sosyal gelişimi ve dil becerileri açısından ilk gelişimi ve hızlı gelişimi gösterdiği bir dönem olması açısından bu eğitimin öneminin kritik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bayraktar, 2019).

Türkiye’de bu alanda çalışma bunlarla sınırlı olmamakla birlikte bu çalışmada ağırlıklı olarak adı geçen çalışmalardan faydalanılmıştır.

1.6.2. Yurtdışı yapılmış çalışmalar

Yurtdışında yapılan araştırmalarda en sık karşımıza çıkan Jean Piaget, Howard Gardner, Lev Vygotsky, Maria Montessori gibi isimler olmuştur. Jean Piaget (2005;2017) çocuklar üzerine çalışmalarından en çok faydalanan araştırmacıdır ve çocukların düşünce yapılarının ve bilişsel becerilerinin özellikle oyun ve yaratıcı etkinliklerle olumlu yönde geliştiğini savunur. Piaget’göre sanat ve sanatsal eğitimler çocukların dünyayı anlamlandırmalarında, sembolik düşünmeyi öğrenmelerinde ve soyut düşünme becerilerini geliştirmelerinde oldukça etkilidir. Piaget çocuklarda bilişsel gelişimin evresel ardışık bir yapı içerisinde olduğunu ifade ederken Vygotsky (1985) çocuklar üzerinde sosyal çevrenin etkisini vurgular. Vygotsky eğitimde, çocuklar üzerinde ebeveynlerinin ve diğer insanların müdahalelerinin bilişsel gelişimleri açısından önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Bu da okul öncesi eğitimin önemini gösterir. Howard Gardner (2004), kitabında sanatın çocukların farklı zekâ türleri üzerinde etkisinden bahseder ve farklı zekâ türlerini geliştirmeye yardımcı

olduğunu iddia eder. Gardner’a göre, özellikle bedensel, görsel-uzamsal ve müzikal zekâ türleri sanat yoluyla gelişebilir. Bu yöntem her çocuğun kendi yeteneklerine göre gelişmesinin yolunu açar. Montessori üzerine yazan Zakir (2019) Montessori’nin eğitim sürecinde çocukların kendi başlarına keşfetme ve öğrenme süreçlerine vurgu yaptığını söyler. Sanat eğitimini de çocukların özellikle duyuşsal gelişimlerini destekleyen bir araç olarak gördüğünden bahseder ve Montessori yöntemi olarak bilinen yöntemin, çocuklara farklı materyallerle özgürce çalışma fırsatı sunularak, yaratıcılık ve bağımsızlık sağlanan bir yöntem olduğunu vurgular.

Almanya 1830’lu yılların sonuna doğru bu alana ağırlık vermiş, çocukları ilk sanatsal etkinliklerle tanıştıran Froebel olmuştur. Kendisi anaokulunun kurucusu olan Friedrich Froebel, okulöncesi dönem için sanatı eğitim programına dahil etmiş ve “görevler” olarak isimlendirilen etkinliklerde, çocukların hamurla çalışması, boyalarla resim yapmaları, kâğıt katlamaları, nakış yapmaları, dokuma vb. çalışmalara yer vermiştir (Ulutaş ve Ersoy, 2004: 1).

Yine önemli bir isim de Haley’dir. Haley (1984), okul öncesi öğretmenlerinin alanda yeterli oldukları ve yetersiz oldukları yönlerini belirlemek için bir araştırma yapmıştır ve sonucunu bir rapor olarak sunmuştur. Nova Üniversitesi’nde sunduğu çalışmasında; okulöncesi öğretmenlerinin bilgi ve becerilerine odaklanmıştır. Çalışması sonucunda eğitim döneminde gerçekleştirilmesi gereken etkinliklerde sanat öğretmenlerinin aynı derecede bilgi ve becerilerde olmadıklarını belgelemiştir. Bu noktayı önemsemiş ve öğretmenlerin birbirleriyle bilgi ve becerilerini paylaşarak ve deneyimlerini aktararak kolektif bir süreç içinde bulunmaları halinde kendilerini geliştireceklerini düşünmüştür. Bunu uyguladığı eğitimler düzenlenmiştir ve öğretmenlerin kendilerini geliştirme ve birbirini destekleme noktasında bu eğitimlerden sonra yeterli beceriye sahip olamadıkları konularda istenilen seviyeye geldiklerini gözlemlemiştir.

Önemli araştırmacılarından olan Bennet ve Kell (1989) çalışmalarında okulöncesi çocuklar içinden 4 yaş grubuna yönelmişlerdir. 4 yaş grubunun eğitim aldığı okullarda 60 müdür ile 71 öğretmen ile çalışmışlardır. Programla ilgili sorunları şu şekilde belirlemişlerdir; tam gün çalışma, karma yaş grupları, bireysel ilgilenme ve planlamada yaşanan zorluklar. 61 okul müdürünün sorun olarak gördükleri noktalar; sanat öğretmenlerin beklenen/istenilen niteliklere sahip olmamaları, eğitim için fiziki koşulların yetersiz olması, sınıfların aşırı kalabalık olması gibi sebeplerdir. Bu sebeplerden dolayı sanat eğitimini istedikleri nitelikte gerçekleştiremediklerini ifade etmişlerdir. Bu sorunlar bizim

çalışmamızda da ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da özellikle fiziki koşulların yetersizliği önemle vurgulanmıştır.

Fiske (1999), yaptığı araştırmada sanat eğitiminin çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine olan etkileri incelenmiştir. Sanat eğitiminin çocukların özgüvenlerini, özsaygılarını ve problem çözme yeteneklerini nasıl artırabileceği üzerinde durulmuştur. Bezrukikh ve Terebova (2009) çalışmalarında görsel sanatların okul öncesi dönemdeki önemine ve faydalarına yönelmiş araştırmacılar. Okulöncesi dönemde çocukların görsel sanat dersleri almalarını önermişlerdir çünkü görsel algının yükseltilmesi öğrencilerin el-göz koordinasyonda gelişme sağlayacaktır. Çocukta çerçevesine dikkat etmeyi, çevresel uyaranları algılamayı, simetri ve perspektif algısını geliştirecektir. Yanı sıra bu dönem alacağı görsel sanat derleri sayesinde çocukta estetik haz duygusunun da gelişeceğini vurgulamışlardır. Araştırmacılar bu dönem görsel sanat dersi alan çocuklarda yaşamın ileriki dönemlerinde de farkındalıklarının daha yüksek olacağını ve duyarlılıklarının artacağını belirtmişlerdir. Novaković (2015:156-160) çalışmasında okulöncesi öğretmenlerinin çoğunun sanat eğitiminin öneminin ve etkisinin farkında olduğunu tespit etmiştir. Garvis (2012) çalışmasında Novaković'in çalışmasında olduğu gibi öğretmenlerin sanat eğitiminin öneminin ve etkisinin farkında olduklarını ancak sanat eğitime vakit ayıramadıklarını çünkü başka eğitim biçimlerine fazla zaman ayrıldığını söylediklerini belgelemiştir. Boyd ve Cutcher (2015: 97) gerçekleştirdiği çalışmaya bakıldığında çalışmaya katılan öğretmenlerin çocukların sanat üretimini desteklemeleri gerektiği ve bunu yaparken model olma ve çocuklarla anlamlı sohbetler etme gibi yöntemleri kullanmayı önerdiklerini yazmıştır.

Bir diğer önemli araştırma ise Christian adlı araştırmacının yaptığı ve okul öncesi dönemde sanat eğitimi almanın çocukların gelişiminde büyük katkılar sunduğu örneğin kendilerini ifade etme becerilerinde artış gözlemlendiğinin ortaya konduğu araştırmadır. Araştırma özellikle okul öncesi dönemde alınan görsel eğitimin önemini üzerine durmuştur. Görsel eğitim alan çocukların bu hafızasında gelişme sağladığı saptanmıştır. Daha sonrasında okuma-yazma gibi üst bilişsel öğrenimlerinde yaşitlarına göre çok daha hızlı ve doğru biçimde kavrayabildikleri beceriler kazandıklarını göstermiştir (Christian 2010).

Yurtdışı çalışmalarında ağırlıklı olarak eğitim felsefesi ve sanatsal eğitimin önemine dair geliştirilen fikir ve yöntemlere bakıldı. Yapılan saha çalışmaların sayısının çokluğu nedeniyle tüm örnekler alınamamıştır. Ayrıca alan çalışmaları yapılan ülkenin kültürel

yönünü ve ihtiyaçlarını göstermesi açısından da tümüne bu çalışma için bakılması gerekli görülmemiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde kavramsal çerçeve çizilmiştir.

2.1. Eğitim

Eğitim kelimesi İngilizce karşılığı olan “education” Latince beslemek anlamına gelen “educare” ve dışarı çekmek, ortaya çıkarmak, bir yere doğru götürmek anlamına gelen “educere” sözcüklerinden türetilmiştir. Eğitim, Türkçe’nin eski kaynaklarında ise “iğit” şeklinde kullanılmıştır. “İğit” fiili ise, “yetiştir, besle, özen göster, bak” anlamına sahiptir (Börekçi 2000:205).

Eğitim, genellikle okullarda, üniversitelerde, mesleki kurslarda veya bireysel olarak gerçekleştirilebilir. Amacı, bireylerin potansiyellerini keşfetmelerini, yeteneklerini geliştirmelerini, bilgi edinmelerini, düşünme becerilerini geliştirmelerini, toplumsal beceriler kazanmalarını ve kişisel ve toplumsal refahlarını artırmalarını sağlamaktır. (Poyraz ve Dere, 2001: 12-13).

Eğitim bir süreçtir. Erden ve Akman’ göre (2016); eğitim, insan davranışlarını belirli amaçlara göre planlı bir şekilde değiştirerek geliştirilmesine yardımcı olan, kural ve yöntemleri araştıran ve yeni teknikler geliştirmeye çalışan bir bilim dalıdır. Eğitim en geniş anlamıyla istenilen yönde davranış değişikliği yaratabilmektir.

Eğitim geniş bir değerler bütününe kapsar tanımının yapılması da bu derinliği içermelidir. Bir süreci ifade eder ve bireyin bilgi, beceri, değer ve tutum geliştirmesine alan açan, genellikle öğrenilen ve amaçlanan yaklaşımlardır. Bu süreç, bireyin kişisel ve toplumsal gelişiminin ortaya çıkmasını sağlayan uzun bir süreçtir ve bitmez. Eğitim, sadece akademik bilgiler değil, aynı zamanda etik, estetik, sosyal ve kültürel değerleri de içermektedir. Eğitim, bireyin yalnızca bilgi ve beceri kazanmasını değil, aynı zamanda değerler, tutumlar ve eleştirel düşünme gibi soyutlanıp elde edilmesini de hedefler elde etmesini sağlar. Eğitim, hayat boyu süren bir yolculuktur, plânlı olabildiği gibi tesadüfî de olabilir. Okul eğitimin, sağlanabilecek bilgi, beceri, tutum ve değerlerin edinilmesini sağlayan çok boyutlu bir şekilde sunulduğu bir eğitimidir ve ders araç gereçleri ile okuma-yazmanın öğretildiği bir fizik mekandır. Yanı sıra dışında ailede veya bir çevre içinde, kişisel yetiştirme yollarıyla da yapılan öğretme/öğrenme, bilgi aktarma, beceri kazandırma çalışmalarının tümüdür. Eğitim, öğretimi de kapsayan geniş bir terimdir (Sönmez, 2023)

yani eğitim kültürel, sosyal ve ekonomik hayata uyum sağlanmasına yardımcı olan bir süreçtir.

Eğitim, hayatın her alanında ve her anında da gerçekleşir ancak eğitim dendiğinde hemen herkesin aklına “okullar” gelir. Genellikle bir öğretmen/eğitimci ve karşısında çocuk ya da yetişkin alımlayıcı olan, eğitimcinin yönlendirdiği ve belirli bir çerçevesi olan bir müfredata sahip olarak gerçekleştirilen ve yapılandırılmış bir süreci kastederek. Eğitim kurumları (okullar, üniversiteler ve diğer öğrenme merkezleri gibi) eğitimin yaygın olarak gerçekleştirildiği fiziki yerlerdir. Çalışmamızı eğitimin belirli bir mekânda gerçekleşen kısmı için (sanatsal eğitim özel kurumlarda, atölyelerde vs de verilebilir) kamu okullarında gerçekleştirdik ve okul öncesi çocuklara yönelik sanatsal çalışmalar kapsamında yaşanan sorunlara odakladık. Bu anlamda eğitimin kamu kurumlarında ki boyutu ile ilgili kısmına bakacağız.

2.2. Okul Öncesi Eğitim

2.2.1. Tanımı

Bizim çalışmamızın da merkezinde olan “okul öncesi eğitim” ile; zorunlu eğitim olmasından önce isteğe bağlı 36-72 ay yaş aralığındaki çocukların eğitim aldığı, bağımsız anaokulu kapasitesindeki okullarda verilen eğitim dönemi kastedilmektedir. Çocuğun temel becerileriyle sistemli olarak tanıştırmayı hedefleyen eğitim türüdür (Poyraz ve Dere, 2001: 13). Okul öncesi eğitimi eğitimciler genellikle ilköğretim sürecine yönelik hazırlık olarak kabul ederler. Çocuğun sosyalleştiği, öğrenmeyi eğlenceli ve kolektif olarak deneyimlediği, basit sayma, harfleri tanıma gibi ilk eğitimlerini aldığı yanı sıra el ve göz koordinasyonunu sağlayan oyunlar, temel motor becerileri kazanıp geliştirdiği çeşitli etkinliklerin yapıldığı kurumsal bir yapıdır. Bu süreçte uygulanan etkinliklerin kuramsal anlamdaki ağırlığından ziyade çocuğun kapasitesine yönelik sanatsal etkinlikler olması hedeflenir. Örneğin resim yapması, kağıttan maketler yapması, çeşitli materyallerle kendi hayal gücü oranında ürünler yaratması, hikayeler, masallar ve grup çalışmaları ile sosyal bağlarını kuvvetlendirmesini sağlamaya dönük bir eğitim süreci olarak görülmektedir. Okul öncesi dönem boyunca süren, çocuğun oyun, keşif, deneyim ve etkileşim yoluyla öğrenme yeteneklerinin geliştirildiği zamandır. Bu dönem, çocukların tüm yaşamlarına etki edebilecek öğrenme ve uygulama yeteneklerinin kazanılması açısından gelişimsel altyapı sunar (Oktay, 2000).

Okul öncesi dönem çocuklarının eğitiminden bahsedildiğinde genellikle hemen hemen hepsinin okuma yazma bilmediğinden hareketle bu dönem için okuma alışkanlığı kavramından bahsedilemeyeceği düşünülmektedir. Ancak bir insanın yetişkinlik evresinde gördüğümüz alışkanlıkları, kültürel kapasitesi, davranış kalıpları, merakları ve kişilik özellikleri gibi temel yapısının şekillenmesinde en önemli/etkili dönemin, erken çocukluk dönemi olan 3-6 yaş arası olduğu bilinmektedir. (Yıldız Kakırman,2016). Araştırmalara göre zihinsel olarak gelişmenin sürdüğü 17 yaşa kadar gerçekleşen gelişimin %50'si yani yarı yarıya olan bölümünün 4 yaşına kadar oluştuğu, % 30 olan bölümünün 4 yaşından 8 yaşına kadar geçen sürede, % 20'sinin ise 17 yaşa kadar oluştuğu tespit edilmiştir. Basılı materyal ile daha erken tanışmış/kullanmış çocukların -karşılaşmamışlara göre- sözlü dili % 12 oranında daha iyi sözlü dil kullandığı görülmüştür. Daha da önemlisi bu becerilerin ilkökula gelindiğinde % 13 oranında, ortaokula gelindiğinde % 19 oranında, liseye gelindiğinde % 30 oranında, üniversitede ise % 34 olarak devamlılık göstermesinin tespit edilmiş olmasıdır (Özen ve Yanıklar, 2014). Çocuğun geleceğinin doğru kurulabilmesi için okul öncesi eğitimin önemini göstermesi açısından bu veriler kıymetlidir.

Bu eğitim döneminde çocuklara özellikle oyun oynama, keşfetme, deneyimleme ve yaratıcılık fırsatları sunulur. Okul öncesi eğitimde, çocukların dil becerilerini geliştirmeleri, temel matematik ve bilim kavramlarını öğrenmeleri, sosyal etkileşimlerini artırmaları, öz bakım becerileri ve özgüven kazanmaları yönünde yardımcı olunur. Ayrıca, çocukların sanat, müzik, beden eğitimi ve drama gibi alanlarda da kendilerini keşfetmelerine olanak sağlanır (Artut, 2004).

Dirim (2004)'e göre, okul öncesi eğitimi doğumdan ilköğretim yıllarına kadar olan süreyi kapsar. Bu sürede çocuğun kişisel özellikleri ve gelişim düzeyine uygun biçimde tasarlanan, çocuğa çeşitli olanaklar sağlayarak temel bilgi ve beceriler kazandıran bir süreç olmalıdır. Gürkan (1988)'göre de, okul öncesi eğitimi 0-6 yaşlarındaki çocukların bütünsel gelişimini (beden, zihin, duygusal ve sosyal yönlerden) sistemli bir yapının olduğu bir ortamda sağlayan, onların yeteneklerinin gelişmesine katkı veren bir eğitim sürecidir. Ayrıca okulöncesi çocukları ilköğretime hazırlayan bir eğitimidir.

Okul öncesi eğitimde, aileler, öğretmenler ve diğer eğitimciler olarak bir iş birliği kurulur ve eğitim kolektif şekilde gerçekleştirilir. Öğretmenler kadar ailelerin de çocuklarına evde sağladıkları eğitimsel destek ve etkinlikler, okul öncesi eğitim süreci boyunca büyük öneme sahiptir. Ancak asıl gelişimin beklendiği yer okullardır. Okul öncesi eğitim programları oluşturulurken, çocukların gelişim ihtiyaçlarının karşılanması, ilgi alanlarının

belirlenmesi ve bireysel özelliklerine uygun yol ve yöntemlerin bulunması dikkate alınarak planlanır. Dolayısı ile okul öncesi eğitim çocuğun gelişimine katkıda bulunan, yaşamın diğer dönemlerinde edineceği eğitim ve davranışlara beceri katan bir eğitim türünü ifade etmektedir (Myers, 1996).

Yetişkinlerin yaşadıkları problemlere bakıldığında, çocukluk dönemlerinde sosyal ve duygusal gelişimlerinde yetersizlik tespit edilen bireyler oldukları görülmüş ve bu yetişkinlerin ergin dönemlerine yansıyan hem kişiselleştirdikleri hem de dışa yansıttıkları problemli davranışlar sergileme potansiyellerinin çok daha fazla olduğu görülmüştür (Çelik ve ark., 2016; Schwartz ve ark., 2006; Crick ve ark., 2006; Clegg ve Standen, 1991).

Sanatsal yönü ağırlıklı olan ve çocuğun bilişsel gelişmesine yönelik bu etkinliklerin olumlu ve geliştirici boyutu çocuğun ileriki yaşlarında da fayda olarak ortaya çıkması beklenen ve hedeflenen sanatsal eğitimlerdir. Okul öncesi eğitimcilerin öneminin ortaya çıktığı bu dönem, çocukların doğumdan ilkokula başlama aşamasına kadar olan gelişim sürecini ifade etmesinden kaynaklı çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişiminin temellerinin atıldığı oldukça titizlikle kurgulanması gereken kritik bir süreçtir.

Aşağıdaki bilgiler, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi eğitim programları ve yönergelerinde belirtilen ayrıntılardır. Milli Eğitim Bakanlığı MEB okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçları ve temel ilkeleriyle tutarlıdır;

- Çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- Sosyal hayata uyumunu desteklemek,
- İlkokula hazırlamak.

1739 sayılı Milli Eğitim Anayasası'nın 2. maddesinde belirtilen "Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları" esas alınarak hazırlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) okul öncesi eğitim programları şunlardır:

- Okul öncesi eğitimi, çocukların bilişsel, dil, sosyal ve duygusal, fiziksel gelişimini ve sağlığını desteklemeli ve temel eğitime hazırlayıcı nitelikte olmalıdır.
- Okul öncesi eğitimi çocukların ihtiyaçlarını ve bireysel farklılıklarını karşılamalıdır.
- Okul öncesi eğitim, sosyoekonomik düzeyi, dili, kültürü, cinsiyeti ve bireysel ihtiyaçları ne olursa olsun tüm çocukların gelişimini en üst düzeyde desteklemelidir.

- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmasına dikkat edilmelidir.
- Okul öncesi eğitim programı farklılıklara ve çok kültürlülüğe duyarlıdır. Çocukların bireysel, sosyal ve kültürel farklılıkları tanımlarına ve başkalarına saygı duymalarına yardımcı olunmalıdır.
- Okul öncesi kurumlarda demokratik eğitim yöntemine uygun katılımcı öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
- Planlamada tüm çocukların ilgi ve ihtiyaçları ile ailenin, çevrenin ve okulun olanakları dikkate alınmalıdır.
- Okul öncesi eğitiminin öğrenme süreci planlanırken öğretim ilkeleri (örneğin somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene, nesnellik ve açıklık) dikkate alınmalıdır.
- Hareket ve biliş yakından ilişkili olduğundan çocukların doğaya ve yaşamın geri kalanına olan ilgisi ve farkındalığı, hava koşulları ne olursa olsun her gün en az bir veya bir buçuk saat dışarıda planlanarak desteklenmelidir.
- Çocukların düşüncelerini temsili olarak çeşitli ortamlarda ve çeşitli şekillerde ifade edip yansıttıklarını vurgulamak önemlidir.
- Çocukların hayal gücü, yaratıcı ve eleştirel düşünmesi, bilişsel esnekliği, üstbilişsel becerileri, yaşam becerileri ve iletişim becerileri geliştirilmelidir.
- Okulöncesi eğitim çocuklarda sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma, adalet ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirmelidir.
- Okulöncesi eğitimi, çocukların olumlu ve gerçekçi bir benlik kavramı oluşturmalarını, öz saygı ve özgüven kazanmasını desteklemeli; sınırlar dâhilinde özgürlüğe sahip olduklarını hissetmelerini sağlamalı, onlara dürtü kontrolü ve öz kontrol sağlamalıdır.
- Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını tanımlarına, empati geliştirmelerine ve kişilerarası sorunları yapıcı bir şekilde çözmelerine yardımcı olunmalıdır.
- Çocuklar yetişkinlerle güvenli ve tutarlı bir ilişki kurduklarında kendilerini güvende ve özgür hissederler. Bu nedenle öğretmenlerin olumlu, sürekli ve duyarlı iletişim yoluyla çocuklarla psikolojik yakınlık ve güvenli bağ kurmaları gerekmektedir.

- Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmeleri desteklenmelidir. Yetişkinler, yardıma ihtiyaç duyduklarında destek, rehberlik ve güven verici bir varlık sağlamalı ve çocukların başkalarına yardım etmeleri için fırsatlar yaratmalıdır.
- Öğrenme sürecinde çocukların görüşlerine saygı gösterilmeli, karar alma, planlama ve değerlendirme süreçleri birlikte yönlendirilmelidir.
- Çocukların iç disiplinini geliştirebilmeleri için öğretmenlerin çocuklara hem özgürlük vermeleri hem de belirli kurallara göre yapı oluşturmaları gerekir. Bu yapı; bu, çocukların kendilerini güvende hissetmelerini sağlar ve güvenli çocuklar inisiyatif alarak keşif sürecini başlatır.
- Rutinler çocukların ne zaman olabileceğini tahmin etmelerine, kendilerini daha güvende hissetmelerine, değişime ayak uydurmalarına, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca günlük, haftalık ve yıllık aktiviteler çocukların hafızasını güçlendirerek iyi alışkanlıklar edinmesine yardımcı olur. Bu nedenle öğretmenlerin günlük, haftalık ve yıllık olarak tekrarlanan düzenli etkinlikler planlaması gerekmektedir.
- Bu yaş grubu çocuklar için oyun oynamak en etkili öğrenme yöntemidir. Bu nedenle çocukların oynayabileceği her türlü oyuna eğitim programında yer verilmelidir.
- Gelişim ve öğrenme birçok sosyal ve kültürel ortamda gerçekleşir ve bunlardan etkilenir. Öğretmenler bu aşamada sosyo-kültürel çevrenin ve aile yaşamının çocukların öğrenmesini etkilediğini göz önünde bulundurmalıdır. Çocukların, ailelerin ve toplumun eğitim sürecine aktif katılımı sağlanmalıdır.
- Okul öncesi eğitimi ile okulöncesi eğitim hizmetleri entegre edilmeli, rehberlik hizmeti uygulanırken okulöncesi eğitimi felsefesi dikkate alınmalıdır.
- Okul öncesi kurumunun program değerlendirmesi kapsamında her çocuğun bireysel gelişiminin değerlendirilmesi, öğretmenin öz değerlendirmesi ve programın değerlendirilmesi düzenli ve sistematik bir şekilde yapılmalıdır.
- Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenlerin ve okulöncesi programın geliştirilmesinde etkili bir şekilde kullanılmalıdır.
- Öğretmenlerin sürekli kendini geliştiren, uygulamalarını eleştirel olarak değerlendiren bireyler olması gerekmektedir.

2.2.2. Tarihçesi

Okulöncesi hem genel hem sanat eğitiminin tarihi, çağlardan ve kültürlerden etkilenen farklı gelişimlerle şekillenmiştir. Çocukların eğitilmesi düşüncesinin milattan öncesine kadar uzandığı bilinmektedir (Dirim, 2004). Bu bölümde dünyada ve Türkiye’de okulöncesi eğitiminin tarihinden bahsedilmiştir.

2.2.2.1. Dünyada okul öncesi eğitim

Dünyada okulöncesi eğitimden bahsetmeye geçmeden Platon, Aristoteles, Farabi, J.J. Rousseau, İbn-i Sina gibi düşünürlerin eğitim hakkındaki görüşlerinden bahsetmek anlamlı olacaktır.

Eğitim bir nevi yaşama hazırlık aşamasıdır. Platon (1998:4), çocuğun hayata hazırlanırken aldığı eğitiminde bilhassa müzik ve oyunun önemli olduğunu vurgular fakat Platon’a göre çocuk eğitiminde en az müzik ve oyun kadar önemli olan diğer unsurun öykü ve masallar olduğunu söyler. Elbette öykü ve masalların en iyiler arasından seçilmiş olmalarının öneminden bahseder ve eğitimin zoraki değil oyunlarla verilmesi gerektiğinin altını çizer. Platon Devlet adlı kitabında masallar hakkında şöyle der: “O zaman ilk işimiz masalcıları kollamak olacak. Masalları güzelse bırakacağız söylesinler. Kötüyse yasak edeceğiz. Çocuklara yasak ettiğimiz masalları anlattırmayacağız” (Platon 2002: 133). Platon’un en sadık öğrencisi olan Aristoteles’de eğitime oldukça önem verir. Ona göre insanların iyi ve erdemli olmalarında üç neden vardır. Bunlar da doğa, eğitim ve de akıldır (Aristoteles, 2018). Aristoteles’in önemi insanın sosyal bir varlık olduğundan yola çıkarak açıkladığı sistemle, çocuğun özelliklerine uygun şekilde verilecek erken eğitim düşüncesinin temsilcisi olması ile de ilgilidir. Hocası Platon gibi oda çocuğun eğitiminde oyun oynamanın önemini ısrarla vurgular (Aristoteles, 2018). İslam düşünürlerinden Farabi ve İbn-i Sina da eğitim konusunda değerli görüşlere sahiptir. Farabi diğerlerinden farklı olarak eğitimin amacını bireysel mutluluğu bulmak olarak açıklar. Eğitim bireyi topluma yararlı hale getirmelidir görüşünü savunur. İbn-i Sina’nın ise, çocuk gelişimine tıp alanında ki çalışmaları ile büyük katkıları olmuş bir düşünürdür. Çocuğun eğitimi esnasında bedensel hareket ettirmenin ve müzik dinlemenin faydası üzerinde durmuştur. Ayrıca O’da diğer birçok düşünür gibi çocuk eğitiminde oyunun önemi üzerinde durmuştur (Toprak, 2020).

Erken çocukluk döneminin anlaşılması, öneminin farkedilmesi ve bu döneme özel bir dikkatin verilmesi noktasında 15-16 ve 17- 18 yüzyıl düşünürlerinin büyük katkıları olmuştur. Özellikle Comenius, birçok fikrinin günümüzde bile uygulanabilir olması açısından anılmayı hak eden bir düşünürdür. Ona göre insanın tabiatı iyidir. Ve çocukluk dönemimde en iyi öğrenme yollarından birinin duyular olduğunu söyler. Comenius çocuğa eğitim verilirken sıralamanın önce nesne, sonra resim en son ise isimlerin öğretilmesi gerektiğini söyler. Bununla çocuğa öğretilenlerin onun gelişim sırasına göre olabileceğini böyle olması gerektiğini düşünür. Yani eğitim hem çocuğun büyüme düzenine hem de yaş grubuna uygun biçimde verilmelidir. Comenius'un eğitimde dört aşamalı öğrenme basamağı planı vardır. Eğitimin ve öğretimin bu basamakları göz önüne alarak yapılması gerektiğini vurgular. Bahsi geçen basamaklardan sadece birincisi bizim konumuzla ilgilidir. Anaokul olarak bilinen bu süreç 0-6 yaş aralığını kapsar. Bu dönemde ileriki dönem eğitimin tohumlarının atıldığı dönemdir (Comenius, 1964:130-149). Comenius'un üzerinde durduğu bu dönem dikkatli ve özenli bir eğitimle geçmelidir. Bu sürecin çocuğun yüksek faydasının gözetildiği ve çoklu sanatsal faaliyetlerle desteklenirse çocuk için yaratıcı ve geliştirici olacak bir dönemdir.

J.J. Rousseau (Rousseau, 2009) Emile adlı kitabında bir çocuğun neyi öğrenebileceğini ve neleri öğrenmeye dair bir merak gösterdiğini belirlemenin gerekli olduğunu düşünür. Rousseau anlayışına göre yetişkinin görevi, çocuğa öğrenmesi gerektiği bilgi ve becerileri vermek değildir bunun yerine çocukta zaten var olan kapasiteyi geliştirmelidir. Rousseau eğitim kitaplarla, kelimelerle değil bedensel etkinliklerle yapılmasını tavsiye eder. Doğaya uyumlu bir eğitimin gerekliliğini savunur. Tabiata göre eğitim; sınırlamaların olmadığı, gösterişe kaçılmayan eğitimidir. 19-20. yüzyılda Pestalozzi'de (Rousseau'dan esinlenerek çalışmıştır), teorik bir eğitimden ziyade çocukların tüm ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde, manevi güçlerini/meraklarını canlı tutacak bir eğitim verilmelidir fikrini savunur. Ayrıca eğitim ve öğretimin çocukların yeteneklerine uygun yapılmasını önerir (Taşdemirci, 2002).

Alman eğitimci-anaokullarının kurucusu kabul edilen Fröbel, aynı zamanda bir çocuğun aile içindeki yaşamsal döngüsünü inceleyen ilk eğitimcidir. Froebel yaklaşımının temelinde, oyunun çocukların dünyayı keşfetmeleri ve anlamlandırmaları için doğal bir yol olduğuna dair inanç yatar. Fröbel'in oyunları eğitsel oyunlardır. Örneğin oyun sisteminde geometriye şekiller görürüz. Doğadaki gerçek nesnelerin özelliklerinin geometrik olmasından yola çıkmıştır. Fröbel bu nesnesliliğine ek olarak çocuğun eğitiminde

masalların, müziğin, dansın ve oyunun yeri önemlidir. Maria Montessori ise, deneyerek öğrenmenin eğitim sisteminde önemli olduğunu düşünür ve eğitimde bireyselliği öne çıkarır. Buda eğitimde çocuğu merkeze koyan bir yaklaşımdır. Deneysel öğrenme okul öncesi çocukların denemelerine ve oyunlarına izin verilen 2-6 yaş arası çocuklara uygulanan bir eğitim sistemidir. Bu sistemde küçük çocukların büyük çocukları örnek alarak gelişmesi beklenir. Montessori'nin yaptığı programında dört gelişim alanından bahsedebiliriz. 1. Duyu gelişimi, 2. Kavram gelişimi, 3. Günlük hayatta başarı (günlük hayat ile ilgili alıştırmalar, deneyimler), 4. Akademik gelişim (Zakir, 2019). Bu dört aşamanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi beklenir.

Çocuk gelişimi alanında yaptığı çalışmalarla bilinen İsviçreli psikolog Piaget zekâ, zekâ testi gibi araştırmalarda bulunmuş ve eğitim alanında dikkate alınan çalışmalara sahip bir bilim insanıdır. Çocukların dünyalarının yetişkinlerden farklı olduğunu altını çizer ve zihinsel gelişimi dört döneme ayırarak inceler:

- Duyu-motor dönemi (0-2 yaş). Bu dönem çocuğu dünya ile ilgili bilgileri duyarlar ve motor hareketlerle elde eder.
- Somut işlemler öncesi dönem(2-7)yaş grubu kastedilir. Nesnelerin zihinde temsil edilmesi şeklinde öğrenilen dönemi ifade eder.
- Somut işlemler dönemi (7-12) yaş grubu.
- Soyut işlemler dönemi, 12 ve üstü yaş grubunda ki çocuklar bilişsel gelişimin en üst aşamasındadırlar. Çocuk artık mantık kurabilir, farklı olasılıkları göz önünde bulundurabilir ve problemleri çözecek kapasitededir.

Vygostky (1985) ise okulöncesi eğitiminin amacının çocuğun gelişiminin olduğu alana uygun deneyimler kazanmasını sağlamak olarak alır ve bu nedenle sosyo kültürel bir bakış açısı geliştirilmelidir. Ona göre yetişkinin rolü çocukların problem çözme yeteneğini geliştirmesi ve çocuğa yol göstermesidir Piaget'in görüşlerine paralellik gösterecek şekilde çocukların yaşlarına uygun şekilde davranılmasının öneminden bahseder ve çocuğun yaptığı işlem becerisi arttıkça yetişkinlerin de desteğinin sınırlandırılması gerektiğini vurgular.

2.2.2.2. Türkiye'de okul öncesi eğitim

Ülkemizde her geçen yıl okulöncesi eğitimin öneminin kavrandığına işaret eden okullaşmanın arttığı görülüyor. Bugün artık hemen her mahallede okul öncesi eğitim kurumları bulunuyor. Milli Eğitim Temel Kanunu'na bakılarak söylenebilir ki okul öncesi

eğitimle 0-6 yaş grubundaki çocukların eğitimi anlaşılmaktadır (Akçay, 2006). Türkiye'nin eğitime verdiği önem ve eğitim sisteminde son yirmi yılda gerçekleştirdiği atılımlar, OECD tarafından çalışılan kapsamlı bir raporla sunulmuştur. Raporda Türkiye'de farklı yaş düzeylerine göre eğitime katılım oranlarına bakılmış ve zamanla oranlardaki değişimin incelediği bölümünde Türkiye'de genç nüfusta (5-14 yaş aralığı) yüzde 99'luk okullaşma oranını göstermiştir. Bu oranın yüzde 98 olan OECD ortalamalarının da üzerinde olduğu görülmektedir. Fakat Türkiye'de 3-4 yaş grubu çocuklarında okullaşma oranları ise OECD ortalamasının altındadır. Ancak 2014'ten itibaren 3-5 yaş grubundaki çocukların okullaşma oranlarında artış gözlenmiştir (URL-1, 2013).

Okul öncesi eğitim programı Türkiye'de, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 ay yaş aralığındaki çocukları kapsayan gelişimsel bir program olarak kabul edilmektedir. Gelişimsel bir program; bütüncül bir yaklaşımdır. Çocuğun duygusal, sosyal, duyu-motor, bilişsel, dil, algı, ifade gibi gelişim alanlarıyla özbakım becerilerinin hepsini bütün olarak ele alan bir programdır. Öncelikle çocukların gelişimsel düzeyleri belirlenmelidir. Sonrasında elde edilen göstergelerle farklı eğitim süreçleri oluşturarak çocukları desteklemek ve bulundukları gelişim düzeyinden daha iyi noktalara taşımayı hedef alan bir program oluşturmak esas olmalıdır.

Programın temel özelliklerini yine anı kaynaktan bakarak şöyle sıralayabiliriz (URL-1, 2013);

- Çocuğu merkeze alan bir program planlanmalıdır.
- Gelişim özellikleri her yaş grubu için ayrı ayrı kurgulanmalıdır.
- Esnek bir yapıya sahip olmasına dikkat edilen programda yaratıcılığın ön planda olmasının yanı sıra öğretmene özgürlük tanınmalıdır.
- Keşfederek öğrenmeyi öncelemelidir. Çocuğun özgürce deneyim kazanmasının yolu açılmalıdır.
- Evrensel ve toplumsal değerler ele alınmalıdır. Ailede sürece dâhil edilmelidir. Programdaki kazanım ve göstergeler “motor alan, sosyal-duygusal alan, dil alanı, bilişsel alan, özbakım becerileri” olmak üzere beş alana yönelik olarak belirlenmelidir.

2.2.2.2.1. Osmanlı dönemi

Osmanlı Devleti dönemine baktığımızda Sıbyan mektepleri olarak bilinen mahalle mekteplerinin, Şehzadegan Mekteplerinin, Enderun Saray Okulunun, medreselerin eğitim ve öğretim kurumlarını oluşturduğunu görürüz. Osmanlı Devleti'nin hemen hemen her köyünde ve mahallesinde en az bir tane olan (o zamanlar için ilköğretimin ilk basamağı olarak görülen) sıbyan mekteplerinde 5-6 yaşındaki kız ve erkek çocuklarının (kendilerine “sabi” denilirdi) eğitim aldığı bilinmektedir. Buralarda ağırlıklı olarak verilen eğitim türü dini eğitimdi (Aksoy, 1968; Koçer, 82-86). Şehzadegan Mektebinin programı da aynen sıbyan mektepleri gibiydi (Aksoy, 1968; Ergin, 1977). Bu mektepte okula başlama yaşının İslami gelenekteki 4 yaş 4 ay 4 gün baz alınarak belirlendiğini belirtmeliyiz (Aksoy, 1968: 20).

Eğitime oldukça erken yaşlarda başlandığı görülür ancak bu yaş çocuklarına verilen eğitim bugünkü okul öncesi eğitim anlayışından hayli uzak ve farklıdır. Osmanlı Devleti'nde bugünkü anladığımız şekliyle erken dönem çocukluk eğitime dair düşüncelerin, Avrupa'ya paralel olarak Tanzimatla birlikte ortaya çıktığı kaydedilmiştir. Okul öncesi kurumların Türk unsurca Osmanlı Devleti'nin çeşitli illerinde açılmaya başlaması ve yayılmasını ise II. Meşrutiyet'in hemen öncesindeki dönemlerde görmekteyiz (Türk,2011:162). Anaokullarının kuruluşu II. Meşrutiyetten (1908'ler) daha öncelere gider fakat resmi anaokullarının ancak Balkan Savaşlarından sonrasında (1912-1913) açıldığını söylemeliyiz (Akyüz, 1996).

2.2.2.2.2. Cumhuriyet dönemi

Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda muhtemelen savaş sonrası yıllar olması nedeniyle, özellikle ilköğretime öncelik verilmesinin gerektiği düşünülmekteydi. Dolayısı ile Cumhuriyetin bu ilk yıllarında okul öncesi eğitim kurumlarının sayısında herhangi bir artış görülmemektedir (Deretarla Gül, 2008). Hatta 25 Ekim 1925 ve 29 Ocak 1930 tarihlerinde çıkarılan iki özel tamimle ilköğretimin geliştirilmesi gerekçesine dayanarak, bütçenin anaokullarından doğrudan ilköğretime ayrılması yönünde bakanlık görüşü yayınlanmış ve okullara iletilmiştir. Bu gelişme vilayetlerde daha önce açılmış olan anaokullarının da kapatılmasına kadar gitmiştir (Ergin, 1977). Bir istisna olarak çalışan kadınların çocukları için, yani o dönem içinde hayatlarını amelelikle, işçilikle kazanmak

zorunda olan dul/fakir annelerin 3-7 yaş grubundaki çocukları için tüm gün olmak üzere 1932’de İstanbul Belediyesi tarafından bir çocuk yuvası açılmıştır (Ergin, 1977).

Cumhuriyetin kurulduğu yıllara baktığımızda tüm Türkiye çapında sadece 80 civarında anaokulu mevcuttu. Anaokuluna öğretmen yetiştirmek amacıyla 1927’de bir okul açılmış olsa da ne yazık ki bu okul beş-altı yıl süresince eğitim yapıldıktan sonra kapatılmıştır. 1940’lı yıllara gelindiğinde bir canlanma görülür ve anaokullarının Kamu ve özel kuruluşlarca açılması istenirse de 1950’li yıllara gelindiğinde maalesef bu eğitim türünün hemen hemen unutulduğu görülmektedir. 1961 bu açıdan önemli bir yıldır bu yılda 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nu “okul öncesi eğitimi” yeniden gündeme getirmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’da okul öncesi eğitimin amaçlarını belirlemiştir. Artık bu süreçle birlikte günümüze kadar okul öncesi eğitimin önemi hep gündemde kalmış, okul öncesi eğitimin önemi ve yaygınlaştırılması hükümet programlarında ve eğitim komisyonlarında sıklıkla ele alınmıştır (Başaran, 1996).

2.2.2.2.3. Okul öncesi eğitim kurumları

Okulöncesi eğitimin önemli olduğu kabul gören bir yaklaşımdır ancak bu eğitimin verildiği/verileceği okulöncesi eğitim kurumlarının da önemli olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Okul öncesi eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı’nın yönergelerine uygun tasarlanması ilk öncelik olmalıdır. Okul öncesi çocukların gelişiminin tohumlarının atıldığı bu dönem çocuğun aile ortamı gözetilerek eğitim kurumlarında fiziki ve çevresel düzenlemelerin planlanması önemlidir. Üzerinde önemle durulması gereken bir ana hususta verilen eğitiminin kalitesidir ve kurumların vizyon ve misyonlarının olması oldukça önemlidir (Edwards ve Nabors, 1993). Yani okulöncesi eğitim kurumu, okul öncesi 0-6 yaş grubu çocuklarının tüm alanlardaki bilişsel, dil, özbakım becerileri, psiko-motor, sosyal-duygusal vs. gelişimlerini dikkate alarak fiziksel koşulların buna uygun şekilde düzenlendiği yerlerdir. Buna ek olarak uzman eğitici kadrosunun sosyal ve toplumsal duyarlılık kazandıran, yaratıcılığın gelişmesine imkân tanıyan, alanında uzman eğitimciler olması gereken kurumlardır. Kreşler 0-2 yaş grubu, yuvalar 2-4 yaş grubu, anaokullar ise 3-6 yaş grubu çocukların eğitimini kapsar, ayrıca çocukların ilköğretime hazırlandığı ana sınıfları da mevcuttur. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı olarak 0-6 yaş çocuklar da okul öncesi eğitimi alabilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul

öncesi eğitim kurumları anaokulları (0-6 yaş), anasınıfları (4-6 yaş) oluşmaktadır (URL-1, 2013).

Kreşlerin ve yuvaların eğitim kurumu olmadığını belirtmek gerekir. Bu kurumların devlet bünyesinde olmadığını, özel kişilerce açılan kurumlar olduğunu söylemeliyiz. Anaokulları çocuklara okul öncesi eğitimi veren, çocukların ilkokula hazırlandığı ve herhangi bir okul bünyesinde olmayan bağımsız ancak Milli eğitim bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren kurumlardır. Anasınıfı ise yine anaokulları gibi okul öncesi eğitim verir. Ama anasınıfları anaokulları gibi bağımsız olmayan ve ilkokul, ortaokul ya da lise bünyesinde bulunan kurumlardır (Koçyiğit, 2012).

2.3. Okul Öncesi Eğitimde Sanat Eğitiminin Yeri ve Önemi

2.3.1. Sanat kavramı ve kapsamı

Giriş bölümünde sanatın tanımına yer vermiştik. Orada eksik kalanları tamamlamak için bu bölümde devam edecek olursak; sanatın nasıl ve ne zaman ortaya çıktığı sanatın “ne olduğu” konusu/tanımı her zaman için tartışmalı bir konu olmuştur. Sanata dair herkesin kabul ettiği bir tanım yapmak hayli zordur. Yapısı gereği değişkenlik gösterecek özelliklere sahiptir mesela çağlara, toplumlara, sanat alanlarına ve yapıma amaçlarına göre değişik tanımları olabilir. Sanat kavramının tanımı sürekli değişmiştir, en kapsamlı tanım olarak bir insanın yada grubun tüm yaratıcı davranışlarıdır denebilir.

Hançerlioğlu’nun ifadesi şöyledir: "Sanat" genel olarak insan ile nesnel gerçeklik arasındaki estetik ilişkidir (Hançerlioğlu, 2010: 63). Ana Britanica’da sanat şöyle tanımlanır: *“Bazı düşüncelerin, amaçların, durumların ya da olayların, beceri ve düş gücü kullanılarak ifade edilmesine yönelik yaratıcı insan etkinliğidir”* (Ana Britanica, 1990: 46).

Sanat, insani ve yaşamsal değerlerin oluşturulmasında ve kavranmasında rol oynadığı gibi kavramların somutluk kazanmasında da önemli bir rol üstlenmektedir. İnsanın dünyayı anlamak ve anlamlandırmak için sanata ihtiyacı vardır.

2.3.2. Sanat eğitimi

2.3.2.1. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi

Genel tanım olarak sanat eğitimi; sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren kuramsal ve mesleki eğitimi kasteder. Daha geniş olarak kapsadığı alanları da göz önüne alarak tanımlamak istersek, özellikle yetişen yeni kuşaklar öncelikli olmak üzere tüm topluma yönelik, bireylerin yaşamsal değerlerini belirleyen ve yaratıcılığı sanat ve düşün alanında geliştirmeyi amaç edinen eğitsel programlar bütünü (Çakır İlhan,1994) olarak tanımlayabiliriz.

Bugün okul öncesi eğitim kurumlarında sanat eğitimi çalışmaları yürütülmektedir. Okul öncesi dönem sanat eğitimi, çocukların zekâsını, hayal güçlerini, çevreyi algılamalarını, kendilerini ifade yeteneklerini geliştirmektedir. Sanat eğitiminin bunu yaparken de çocukları doğru yönlendirebilmesi için öğretmenlerin eğitim sürecini oyunsal bir yapıda kurgulamaları ve çocuğun odaklanma kapasitesini artırmaya yönelik etkinlikler seçmeleri gerekmektedir. Bu dönemde sanat eğitimi, çocukların kendilerini özgürce ifade edebilmelerine olanak tanınmalı ve çocuğun resim, heykel yapma, müzik, dans ve dramatik oyunlar gibi farklı sanatsal etkinliklerle ilgisi diri tutulmalıdır.

Yapılan bazı araştırmaların gösterdiğine göre, bireyin erken çocukluk döneminde gelişmeye başlayan sosyal ve duygusal becerilerinin; karşı tarafı dinleme, kişileri ve olayları takip etme, tepki verme, verilen yönergeleri yerine getirme, empati geliştirebilme, düşünce ve duygularını konuşabilme, yeterli iletişim kurabilme, günlük küçük sorumluluklar alabilme gibi becerilerinin sonra ki dönem okula hazır olabilmeleri açısından kazanılmış olması gerekmektedir (O'Donnell, 2008; Kim ve Choi 2005; McClelland ve ark., 2017). Okul öncesi sanat eğitimi, çocukların fiziksel, duygusal, sosyal ve motor yetenekleri üzerinde temel bir etkiye sahiptir. Yani yukarda bahsedilen gereklilikleri alacakları bu eğitim sayesinde edinebilirler.

Sanatsal faaliyetlerle birlikte çocuklar sadece eğlenmek ve yaratmakla kalmaz, problem çözme, eleştirel düşünme ve estetik algı gibi önemli beceriler de kazanırlar. Bir diğer önemli katkısı ise grup çalışmaları ve sosyal etkileşimler sayesinde iş birliği yapma yoluyla paylaşmayı ve dayanışmayı öğrenmeleridir (Sevinç, 2003). Okulöncesi dönemlerinde de sonraki okul hayatları boyunca da sanat eğitimi çocuklara fayda sağlar. Bu eğitim çocukların akıl yürütmelerine, hayal gücünü geliştirmelerine ve kendilerini ifade etme

ve iletişim becerilerini geliştirmelerine imkan sağlar (Fox ve Schirmacher, 2018:169). Okul öncesi sanat eğitimi sistematik planları şunları içermelidir (Sevinç, 2003; Fox ve Schirmacher, 2018);

- Kendini ifade etme
- Yaratıcılık geliştirme, çocukların hayal güçlerini açığa çıkarma
- Motor becerilerinde gelişim
- Sosyal etkileşimlerini genişletme
- Özgüven kazandırma

2.3.2.2. Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin amacı ve önemi

Sanat eylemi ve önemi geçmişte ve bugün olduğu gibi gelecekte de geçerliliğini koruyacaktır. Zaman ve mekândan bağımsız, tüm coğrafyalarda ve zamanlarda insanın beğenisini ve yaratıcılığını besleyen sanat, insan yaşamının önemli parçalarından biridir. Sanat eğitimi herkesin duygu ve düşüncelerini *farklı* şekillerde ifade edebilmesinin bir yoludur. Sanat eğitiminin amacı, insanların duygu ve düşüncelerini aynı şekilde değil, kendilerini yansıtacak, ortaya koyacak şekilde diledikleri gibi ifade etme fırsatını vermektir. Okul öncesi dönemde sanat öğretmenin birçok hedefi vardır. Bu hedeflerden en önemlisi çocukların kendilerini ve dünyayı keşfetme ve yaratıcılıklarını, algılarını artırma becerilerini geliştirmektir. Bir çocuğun fikrini ortaya atabilmesi, fikrini bir ürün olarak sunabilmesi, iletişim kurarak kendini ve hayalini ifade edebilmesi çocuğun hayatına anlam katmanın etkili bir yoludur. Bu süreçte çocuklar, yalnızca kendi fikir ve ürünlerinin anlamlarını değil, diğer çocukların sanat eserlerindeki fikir ve ürünlerin anlamlarını da keşfederek farklı bakış açıları geliştirirler. Onun için sanat bir düşünme biçimi ve çevre ile dünya arasındaki ilişkiye dair fikir edinme sürecidir (Epstein, 2001).

İnsanların sanatla tanışması okul öncesi çağda başlıyor. Henüz ellerini kullanmaya başladığı dönemde kâğıt üzerine resim yapmak, farklı melodiler mırıldanmak, farklı nesneleri birleştirerek oyuncaklar yapmak gibi faaliyetler çoğunlukla çocuğun ilk estetik algısının neticesidir. Sanatın en önemli unsuru olan estetik algı, insanın her şeyi güzel görme ve güzelliğe dair duygusundan gelir (San,1979; Oktay, 2000). Read (1981) her insanda bir güzellik ve hoşluk duygusu bulunduğunu ve bu duygunun da insanı sanata yönlendirdiğini söyler. Bu nedenle sanat, doğal bir insani kavram olarak aslında yaşamda gereklidir. Sanatı bir etkinlik olarak yapmak, temel beğenin yanı sıra aynı zamanda sanatsal bir eğitimin de

kazanılması anlamına gelir. Bu noktada okul öncesi çocuklarının sanatsal etkinliklerinin anlamı bu edimi kazanmaları açısından da önemlidir.

Sanat eğitiminin amacı konusunda farklı görüşler olsa da sanat eğitiminin amacı temelde sanatın amacı ile örtüşmektedir. Yukarda bahsettiğimiz gibi Platon ve Aristoteles Antik Yunan'da sanata ilişkin görüşlerini ortaya koyan ilk filozoflardır. Platon sanatın fikirler dünyasından geldiğine inanır. İnsanların yaşamlarının temel dünyasının da kaynağı olan fikir dünyası, insanların yaşamak istediği yerdir. İnsan emeğinin yarattığı sanat, insana manevi arınmayıda getirir. İnsan ürettiğinde ürettiği iyiliklerin yanı sıra kötülüklerden de arınır. Aristoteles'in katarsis olarak adlandırdığı bu arınma sanatın temel faydalarından biridir ve aynı zamanda sanatın amacını da açıklamaktadır (Ötgün, 2009). Çocukların okul öncesi dönemden itibaren bu temel faydalardan yararlanmaya başlamaları önemlidir.

İnsanın yaratıcılığını etkileyen sanat eğitimi, kişilik gelişimi için de şarttır. Gençaydın (1990:44), sanat eğitiminin bireyin yaratıcı yeteneklerini ortaya çıkardığını, gelişimi olumlu etkilediğini, bu nedenle meslek odaklı olmasa da her bireyin küçük yaşlardan itibaren sanat eğitimi alması gerektiğini vurgulamıştır. Sanat eğitiminin önemi üzerine yapılan araştırmalar, erken yaşta sanat eğitiminin kişinin manevi dünyasını, yaratıcılığını ve hayal gücünü geliştirdiğini, ayrıca bu eğitimin sosyal kurallara saygılı, ilişkilerde başarılı ve pozitif insanlar yarattığı da kanıtlanmıştır (San, 1985: 17; Gençaydın, 1990:44; Sevinç, 2003; Oktay,2000). Sanat eğitimi almış insanların daha sorumlu, sosyal sorumluluk konusunda duyarlı olduklarını ayrıca toplumsal konularda son derece bilinçli olduklarını da söyleyebiliriz. Bunu da Dewey estetik deneyim ile açıklar. Estetik deneyimi insanın beden ve ruh bütünlüğü/uyumu içerisinde ulaştığı en son noktadır şeklinde yorumlar (Dewey, 2005).

Yukarda verilen bilgiler ışığında sanat eğitiminin hem çocuklarda hem yetişkinlerde önemi ortadır. Ancak erken yaşlarda alınan sanat eğitimi ile kişi kendini çok daha iyi ifade edebilir, iç dünyasına dair kaygılarını, sevinçlerini, bunalımlarını vb. duygularını sanat yardımıyla doğru biçimde ifade edebilir. Sanat insanlar için olduğu gibi çocuklar içinde önemli bir dil aracıdır. Sanat sayesinde insanlar duygu ve düşüncelerini konuşmanın yanı sıra sanat ve sanatsal etkinliklerde kullandığı birçok araçla da ifade etme olanağına kavuşurlar. Dolayısıyla sanat aynı zamanda bireyin farklı yöntemlerle özgürleşmesini de teşvik eder. Özellikle okul öncesi dönemdeki sanat eğitimi ile çocuklar, konuşamadıklarını çizebilir, kendini farklı yollarla ifade edebilir. Aynı zamanda çocuğun özgüven gelişiminde,

“ben yaptım” deme fırsatı vermesi nedeniyle önemli bir katkı sağlar (Kösebey, 2002; Oktay,2000).

Sanatın doğası gereği kişide hayal etmeye yönelik hareket yaratır. Sanat hem yetişkinlerde hem de çocuklarda derinlik yaratmak ve bildiğimizden çok daha iyi bir yol edinmek, yeni bir şans oluşturmak, bir ümit yaratmak için kullanılacak en iyi araçtır. Yani sanat, bize değişim için bir alan sunar. Okul öncesi çocukların geleceğin yetişkinleri olacağı da düşünülürse sanatla erkenden tanışmaları tüm toplumsal yapı için fayda sağlayacak bir adım olacaktır.

2.3.2.3. Okul öncesi dönemdeki çocuklara sanat eğitimi ve amacı

Okulöncesi dönemde programlı ve düzenli sanat eğitimi tüm çocukların duygusal, motor ve bilişsel gelişimini olumlu yönde destekler. Sanat eğitimine erken yaşlarda başlanarak çocukların yeteneklerini ve potansiyellerini keşfetmelerine fırsat verilmesi önemlidir.

Çocukların var olan potansiyellerini ve yeteneklerini gerçekten keşfedebilmeleri için okul öncesi çağda sanat etkinliklerinin çeşitlilik ve bol materyal içerecek şekilde yapılması gerekmektedir. Sanat eğitiminde çocuklarla en kolay iletişim görsel uyaranlarla kurulur (Kelekçi ve Kahraman, 2016). Çocukların potansiyellerini açığa çıkarmak için görsel algılarına yönelik ve duyularına yönelik yöntemler etkili olacaktır. Bunun için daha önce de üzerinde durduğumuz gibi okul öncesi öğretmenlerinin çocukların gelişimsel özelliklerini bilmeleri ve sanatsal becerileri kazandırmada yeterli düzeyde olmaları gerekmektedir. Çocuktaki potansiyel ancak çocuğu doğru tanıma ve doğru iletişimle ortaya çıkarılabilir. Yani sıra öğretmenlerin çocuklarda etkinliklere karşı negatif bir tutum geliştirmeden ilgilerini çekebilmeleri önemlidir. Bu nedenle okul öncesi dönemde düzenlenen sanat eğitiminde planlamadan uygulamaya kadar sürecin tüm unsurlarının olumlu, teşvik edici ve ilgi çekici yollarla düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuklara sanatsal eğitim verilirken kullanılan araçlar, fiziki koşullar, güvenlik önlemleri, ailelerin sanata bakışı/erişimi, öğretmenin sanat öğretme bilgisi/becerisi, çocukların yaşadığı kültürel ortam ve ekonomik faktörler belirleyici unsurlardır (Aykut, 2004). Tüm bu belirleyenler çocukların yararına, yaş düzeyine ve ilgilerine göre düzenlenip organize edildiğinde çocuklar sanat eğitiminde istenilen becerileri daha kolay kazanabilirler. Öğretmenlerin belirleyiciliği ilk sırada yer almaktadır, çoğu okul öncesi öğretmeni kendilerini sanat eğitimi verirken resim ve müzikle

sınırlandırabiliyor. Ya da okulun imkânları yetmeyebiliyor. Çocuğun gelişimi ve ihtiyacı doğrultusunda çok çeşitli araçlarla sanat eğitimi verilebilir. Boyalar ve boya kalemleri dışında, hamur, kâğıt, makas, toprak gibi birçok materyal kullanılabilir. Müzik, resim, heykel, tiyatro, drama, müze etkinlikleri, hikâye anlatıcılığı gibi çoklu yöntemler mümkündür. Çocuklara istenilen düzeyde sanat eğitimi verilmesini sağlayan pek çok unsurun yanı sıra, hızla gelişen teknoloji ve bilimin doğru kullanılması ve zengin teşviklerin sağlanması çocuklara yeni sanatsal ufuklar da kazandırmaktadır. Dijitalleşme ve teknolojiye aşırı maruz kalmanın olumsuz yönleri bu tezde ele alınmıştır ancak teknolojinin gelişmesiyle birlikte sanat eğitimi de yeni bir boyut kazanmıştır. Dijital sanat eğitimi bu yaş gruplarına sınırlı olmak kaydıyla verilebilir.

Genel anlamıyla sanatın, çocukları tekdüzelikten uzaklaştırıp mevcut durumunun dışına çıkararak kendini bulma fırsatı veren, onların yaratıcı ve üretken bireyler olmasını sağlayan önemli bir unsur olduğu göz önüne alınmalıdır. Bu bilgi ışığında okul öncesi çocuklara yönelik sanat eğitiminin en önemli amacının psikomotor gelişimlerini sağlamak, bilişsel gelişimlerine kaynak olmak, dil gelişimi ve sosyo-duygusal gelişimlerinde olumlu rol oynamak olduğu söylenebilir.

Sanat eğitiminin hem akıl hem de duygu eksenli bir çalışma olduğunu belirten Kelekçi ve Kahraman (2016), öğrenmenin sürecinde uyaranların birden fazla duyu organını hitap ediyorsa, öğrenmenin çok daha etkili olacağı sonucuna varmışlardır. Sanat eğitimi alan bireylerin yaşam biçimleri, hayata ve olaylara bakış açısı diğer bireylerden farklı olarak gelişim göstermektedir. Son olarak okul öncesi sanat eğitimi çocukların yaratıcılığının gelişimini esas almalıdır, çocukların gelişim farklılıklarına uygun olarak sanatsal etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir. Kendilerini ifade etmelerinin ve dolayısıyla yaratıcılıklarının geliştirilmesi yönünde sanatsal etkinlikler düzenlenmelidir. (Kara,2007; Artut, 2004).

2.3.2.4. Okul öncesi çocukların sanatsal algısı ve estetiği

Sanatsal algı insanın sanat ürünlerinin kendisini ve estetik unsurlarını değerlendirebilme, anlamlandırabilme ve duygusal olarak tepki verebilme yeteneğidir. Bu algının oluşması kişinin biyolojik gelişimi, bilgi düzeyi ve sanata maruz kalması gibi etkenlere bağlı olarak değişir. Farklı yaştan ve farklı bilgi düzeyinden insanların bir sanat eserine bakmaktan aldığı zevk, anlayış ve tutum eşit değildir. (Kırıçoğlu, 2005)

0-2 yaş grubundaki bir çocuk tam dengeden yoksundur. Ama ellerini kullanabiliyor, üç tekerlekli bisiklete binebiliyor ve bardak tutabiliyordur. Bu dönemde çocuklarında henüz algı gelişimi tam gelişmemiştir. Belli özellikleri vardır; kendi adını, soyadını bilebilir ve söyleyebilir. Yakınlarının adlarını söyleyebilir, bazıları sayıları bilebilir ayrıca tam olarak bir noktaya odaklanabilirler. Sosyal gelişimi yavaş yavaş başlamıştır. Henüz oyuncaklarını kendisi toplayamaz (Kırıçoğlu, 2005).

Kalem tutabildikleri 2-4 yaş grubunda ki çocuklar artık kendi başlarına birşeyler çizebilirler. Bu çizgiler rastgeledir. Daha sonra bu çizgiler belli şekillere dönüşmeye başlar, çoğunlukla yuvarlak şekiller çizmekle başlar. Sonra bu iyice gelişir ve güneş, insan ve hayvan kafaları, oyuncak benzeri basit çizimler yapabilir. Çeşitli el becerileri de gelişmiştir. (Yavuzer, 1993). Çocukların sosyal ve psiko-motor becerilerinin gelişiminin ilk aşaması olan 2-4 yaşlar aynı zamanda hayal güçlerinin de yüksek olduğu yaş grubudur.

Çocukların 4 yaşına kadar çizdikleri çizgiler, bir müzik aletine yaklaşımları ve materyalleri kullanımları olaylara verdikleri tepkiler bu yaştan itibaren daha bilinçli bir hal alır. Bu dönem okul öncesi dönemdir. Bu dönem çocukların sanatsal algısının ve estetik gelişiminin gelişmeye başladığı da dönemdir. Çizim aşamasından sonra diyagram oluşturma aşamasında ise 4-7 yaş arası çocuklar katılmaktadır. Özellikle 4 yaşında çocukların motor becerileri gelişmeye başlamıştır ve kas koordinasyonları oldukça hızlanmıştır. Böylece kendi kıyafetlerini giymeye, çatal bıçak kullanmaya ve merdiven inip çıkmaya başlarlar. Sanatsal algıları ve yetenekleri belirtmeye başlamıştır, resim yaparken sınırlarını aşmadan resim çizebilir, bir müzik aletini çalabilir, hamurdan daha anlamlı şekiller çıkarabilirler ve kağıt oyunlarına ilgi duyabilirler (Yavuzer, 1997; 2003; Kırıçoğlu, 2005). Henüz simetri ya da orantı kavramlarıyla ilgilenmiyorlardır, hayal ettikleri gibi çizebilir özgür olabilirler. Sonraki yaş gruplarında yer alan çocuklar bu tez kapsamında değildir o nedenle buraya alınmamıştır.

2.4. Sanat Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Gelişimine ve Akademik Performanslarına Etkisi

Öğrencilerin akademik yaşamlarında akademik performansı etkileyen tek bir faktörden bahsedilmez. Birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında çocuğun fizyolojik durumundan tutun, ailesi ve çevresiyle olan ilişkisine kadar pek çok unsur içerir. Bir kişinin akademik hayattaki başarısı kendisinden ve çevresinden kaynaklanan

faktörlerden izole edilemez. Çocuğun da öyle, doğduğu andan itibaren yaşadığı toplum, çevre, aile, eğitim gibi çoklu unsurlardan etkilenir. Elbette bu unsurların akademik performansı üzerinde olumlu veya olumsuz etkisi olabilir.

Sanat eğitiminin, okul öncesinde ve sonrasında akademik performanslara olumlu etkileri sağladığı kabul edilmektedir. Özellikle yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerileri, problem çözme yetenekleri ve farklı bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olur. Çocukta dilin gelişiminde faydalı olduğu bilinmektedir. Örneğin sanatsal etkinliklerde kullanılacak hikâye anlatımı yöntemi ile kendilerini daha iyi ifade ederler. Bu, ilerleyen yaşlarda okuma-yazma gibi akademik ilerleşişlerinde de faydalı olacaktır. Çocuklarda eksik olan odaklanma ve sabır gelişiminde çok etkilidir. Yetenekli olsun ya da olmasın çocuklarda motor beceri gelişiminde en büyük fayda sanatsal etkinliklerle sağlanabilmektedir. İleriki yaşları için en çok ihtiyaç duyacakları özsaygı ve sosyal beceri gelişiminde sağladığı fayda gözardı edilmemelidir. Çünkü grup çalışmaları ile iş birliği yapma, dayanışma geliştirme gibi sosyal becerileri ilerde hem gündelik yaşamında hem akademik hayatında başarılı olmasına zemin hazırlayacaktır. Son olarak bahsedilmesi gereken bir yönde eleştirel gözlem ve hafıza gelişimi üzerinde olumlu etkisidir (Winner ve Hetland, 2000; Duman ve Avcı, 2014).

Çocukların akademik başarıya ulaşabilmesi için gelişimlerinin ve becerilerinin birçok açıdan yetkin bir şekilde gelişmesi ve gerçekleşmesi gerekmektedir; yaratıcılık, iletişim becerileri, özgüven gelişimi, merak, özgünlük, eleştirel düşünme, bir problemi algılama/çözme ve değerlendirme becerileri, öz disiplin gibi. Bu niteliklere baktığımızda bahsedilen tüm aşamaların okulöncesi eğitimi kapsamında çocuklara kazandırılacak nitelikler olduğu görülecektir (Sevinç, 2003).

Bir diğer bahsedilmesi gereken olumlu katkısı da okul öncesi eğitim döneminde sanatsal eğitim alan çocukların, ilgili konuyu veya dersi/uygulamayı öncesinde tanıdıkları için akranlarına göre daha başarılı ve istekli olmalarıdır. Okul öncesi dönemde alınan eğitimin amacının teorik bilgi ve yaklaşımdan öte (öğrenmeyi de amaç edinse bile) asıl amacı çocuğun eğlenme/oyun oynama ihtiyacını gidermek olması nedeniyle çocuklarda istek/merak yaratmasıdır. Yani sanat eğitiminin çocukların temel becerilerinin geliştirilmesi ve öğrenme-keşfetme duygularına dayalı olması, çocuğun temel becerilerini yaşına göre geliştirir (Kıncal, 1993: 10).

Akademik başarı dışında kişisel gelişimleri üzerinde etkileri de oldukça fazladır. Çocukların sanat öğretimi sırasında makas, yapıştırıcı, boya ve fırça gibi malzemeler kullanmaları, el-göz koordinasyonunu geliştirmelerine, kavram ve problemler hakkında

düşünmelerine yardımcı olmaktadır. Yukarda detaylı şekilde anlattığımız gibi grup çalışmasıyla tamamlanan sanat çalışmalarından da, birlikte bir şeyler üretmek, planlamak yürütmek iş birliği yapma becerisi hem de dil ve iletişim becerisini olumlu yönde geliştirmektedir.

Sonuç olarak çocuklara çeşitli alanlar açmak örneğin insan yapımı ve doğal nesnelerle çalışma fırsatı vermek, bireysel düşünce ve duygularını sanat malzemeleri kullanarak ifade etme fırsatı vermek, estetik duygu ve yaratıcılıklarını geliştirmek, çizgileri, şekilleri, renkleri öğrenebilecekleri bir ortam yaratmak, dokunma, ifade ve üretme yoluyla etkinliğin süresi boyunca bir sanat eserine bakmalarına izin vermek, öğrencilerin sorunları belirlemek ve tartışmalarına fırsat vermek sanat eğitiminin amacıdır. Aynı zamanda hem akademik yaşamında hem günlük hayatında hatayı çocuk için eğlenceli ve sevimli kılmaktır.

Tersi durum da neler olabilir diye düşündüğümüzde, erken yaşlarda çocukların yaratıcılık ve estetik duyularının desteklenmemesi, sanat etkinlikleri ile bilişsel gelişimlerine eğilinmemesi onların daha sonra çevrelerini algılamada eksik kalmalarına, verili güzellikleri farketmelerini sağlayacak görüden yoksun büyümelerine neden olacaktır. Yaratıcı ve üretken bireyler olmalarını oldukça zorlaştıracaktır. Konusunda yapılan araştırmalar, okul öncesi dönemlerde çocuğun sosyal ve duygusal gelişimiyle ilgili sınırlılık, ilgisizlik ve yetersizliklerine müdahale edilip dönüştürülmediğinde, ilk ve ortaokul dönemlerinde anti-sosyal davranışlarda ciddi bir artış bir eğilimi tespit edildiğini göstermiştir. Ayrıca (Davis ve ark., 2010; Davis ve ark., 2012; Diken ve ark., 2010) sonraki eğitim yaşamlarında akademik becerilerinde başarısızlık ve önemsememe gözlemlendiği de ortaya çıkmıştır (Cristóvão vd., 2017; Rakap ve Parlak-Rakap, 2011; Zirpoli ve Melloy, 1997).

Bu bağlamda sanat eğitiminin ve öğretmenin hedefi, çocukları erken yaşlarda destekleyecek/geliştirecek şekilde planlanmalıdır. Yani okul öncesi dönemde sanat öğretmenin bahsedilen alanların hepsinde çocukları geliştirmeyi hedeflemesi gerekmektedir. Bunlardan en önemlisi çocukların bu dönemde kendilerini ve dünyayı yaratıcı bir şekilde algılama yeteneklerini arttırmaktır. Bir çocuğun sanat eserini yaratma süreci onun hayatına anlam vermesinin ve dünyayı keşfetmesinin de bir yoludur. Çocuklar bu bakış açısını kazanırlarsa aynı zamanda başkalarının sanat eserlerinde veya doğada da anlam bulabilecek yeteneği kazanmış olurlar. Onlar için sanat artık giderek dünyayı algılamanın, keşfetmenin ve dünya ilişkileri hakkında düşünmenin bir yolu haline gelecektir (Epstein, 2001).

Çocuklara insani ve doğal nesnelerle çalışma fırsatı verir, bireysel düşünce ve duygularını sanat malzemeleri kullanarak ifade etme fırsatı verir, estetik algılarını ve yaratıcılıklarını geliştirir, çizgileri, şekilleri, renkleri ve dokunuşları öğrenmelerine ortam yaratır. Okul öncesi eğitim çocukların ürünlerinden çok çalışma süreçlerine odaklanmalıdır. Ancak mutlaka çalışma süreci sonunda çocukların ortaya çıkardıkları ürünlerin görülmesi, takdir edilmesi gerekir çünkü bu çocukların özsaygılarının arttırılmasına, etkinlikle ilgili duygu ve düşüncelerin paylaşılmasına, sınıftaki sanat etkinliklerinin değerinin ortaya konulmasına imkân verecektir. Buraya kadar yaptığımız çalışmayı toparlayarak ifade edecek olursak Gökdemir (2009)'inde çalışmasından faydalananarak, sanat etkinliklerinin çocuklarda özgün düşünme becerisi kazandırdığının gözlemlendiği, renklerin ve öğelerin kullanılmasının öğrenmelerini kolaylaştırdığı, bariz biçimde öz güvenlerini pekiştirdiğini söyleyebiliriz. Aynı zamanda yaşayarak öğrenme fırsatlarının sunulduğunu da belirtebiliriz.

2.4.1. Okul öncesi dönem sanat eğitiminde yaratıcılık

Yaratıcılık, bireyin özgün fikirleri ile çözümler yaratması veya yeni ürünler geliştirme yeteneğidir. Bu yeteneğin ortaya çıkışı zihinsel esneklik, problem çözme becerisi ve hayal gücünün birleşimi şeklinde olmaktadır. Yani yaratıcılık özgün ve üretken bir düşünme biçimidir. Aynı zamanda insanın olayları, gördüklerini ve bilgilerini yeniden anlamlandırmasıdır. Bu anlamlandırma esnasında farklı stratejiler oluşturma sürecindeki becerileride yaratıcılıktır. Yaratıcılık kişinin kendini farklı şekillerde ifade etme şansı bulduğu özgün bir yoldur ve kişinin tüm zihinsel ve fiziksel aktivitelerinde bulunabilir. (Artut, 2004; San, 2019). Öztunç Mott'un, tüm insanların yeteneklerini geliştirmek, yeni fikirler tasarlamak, icatlarda bulunmak ve yeni şeyler keşfetmek için kullandığı yöntemlere yaratıcılık dediğini aktarmıştır. Aynı zamanda yaratıcılık merak, farklı bakış açılarını, farklı fikir ve nesneleri eşleştirebilme yeteneğidir (Öztunç, 1999). Yanı sıra farklı fikir ve ürünlerin ortaya çıkmasının, çevre tarafından takdir edilmesi gibi bir olumlu sonucu daha vardır. Bu olumlu yön özellikle okul öncesi çocuklarda motivasyon sağlamaya yaramaktadır.

Yaratıcılık doğuştan gelen bir nitelik olmasına rağmen yaratıcı bakış açısı ve özgün düşünme, doğru çevre koşulları sağlandığında sanat eğitimi faaliyetleriyle geliştirilebilecek bir yetenek ve niteliktir. Dolayısıyla yaratıcılık her ne kadar doğuştan gelen bir yetenek olsa da çocuklara verilen sanat eğitimiyle kazanılabilir ve geliştirilebilir (Artut, 2004; San, 1979; San,2019). Yaratıcılığın insana özgü olmasından kaynaklı herkes yaratıcı olma yeteneğine

sahiptir. Yaratıcılık deha gerektirmez. Yaratıcılığın doğuştan gelme bir yönü olsa da çeşitli yaşam deneyimleri, eğitimler ve programlarla gelişebilir ve motivasyonla iyi bir düzeye gelebilir (Artut, 2004; Argun, 2012).

Kara (2007) çalışmasında okul öncesi programların hazırlanma aşamasında çocukların yaratıcılığının geliştirilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlara şu şekilde dikkat çekmiştir;

- Çocukların yaşına, ilgilerine, becerilerine ve ihtiyaçlarına göre hazırlanmalı,
- Okulların fiziki yapısı ve bulundukları yerin çevre koşulları mutlaka dikkate alınmalıdır,
- Program esnek olmalı ve şartlara göre gerektiğinde değişiklik yapma olanağı sağlamalı,
- Eğitim ortamı, çocukların aynı anda farklı etkinlikler yapma olanağına sahip olacak şekilde düzenlenmeli,
- Program çocukları denemeye ve keşfetmeye teşvik etmeli,

Çocukların yaratıcılığını geliştirmek için programın uygun şekilde düzenlenmeside tek başına yeterli değildir. Çocuğu sınırlayan tutumlar onun coşkusunu ve girişimciliğini engeller. Dolayısıyla öğretmenin teşvik edici ve yapıcı olmasının da yaratıcılığın gelişiminde önemi vardır. Çocuklar fikirleri ve eylemlerinde özgür olmalı, öğretmen sabitleyici ve dikte edici değil çocukları destekleyici ya da yönlendirici olmalıdır. Okul öncesi dönem hem sanatsal eğitimin hem de çocuğun yaratıcılığının teşvik edilmesi ve geliştirilmesi için en uygun dönemdir. Bu dönemdeki yaratıcılık, ruhsal gelişim sürecinin son aşaması olarak kendini gösterir. Zihinsel gelişim, gözlem, anlama, hatırlama ve mantık aşamalarından geçtikten sonra karar verme ve problem çözme süreciyle son bulur (Atkinson ve ark, 2014).

2.4.1.1. Okul öncesi dönem yaratıcılığın geliştirilmesi

Yukarda da bahsettiğimiz gibi yaratıcılığın doğuştan gelen bir nitelik olduğu, çocuklara yaratıcılığının kalıtsal olarak geçtiği düşünülse de, çocuklara sunulan fırsatlar, ortamlar ve iyi bir eğitici onların yeteneklerini ve yaratıcılıklarını kendi seviyelerinden daha üst düzeye çıkarmalarına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle okul öncesi dönem, çocukların gelişim farklılıklarına uygun olarak düzenlendiği takdirde, sanatsal etkinliklerin yer aldığı bir yer olarak çocuklar davet edildiğinde, kendilerini ifade etmelerinin ve dolayısıyla

yaratıcılığının gelişmesinde fark yaratacağı kabul edilmektedir. (Kara,2007; Artut, 2004; San,2019).

Günümüzde her çocuk, bireysel gelişim ve olanaklara erişimleri nedeniyle çeşitli farklı özelliklere ve ihtiyaçlara sahiptir. Bu farklılıkların çeşitli nedenleri vardır kalıtım, çevre, eğitim fırsatları, sosyal ve kültürel farklılıklar gibi. Çocukların gelişimindeki bu farklılıklar onların ilgi, yetenek ve yaratıcılık gibi gelişimsel özelliklerini de belirlemektedir. Yani sıra her çocuğun farklı psikolojik özelliklere sahip olduklarını da akılda tutmak gerekir. Bu nedenle yaratıcılığın her çocukta aynı düzeyde gelişmeyeceği için, çocukların özelliklerinin iyi tayin edilmesi önemlidir. Tüm bu farklılıklara rağmen yaratıcılık alanlarının açılması, deneyimler, deney ve gözlem olanakları, ilgilerini çeken sanat eserleri ve uygulanan sanatsal etkinlikler becerilerini uygun şekilde geliştirebilir (Aydın, 1997). Yani yaratıcılığın gelişimi açısından kritik bir dönem olarak kabul edilen okul öncesi çağda çocuklara birçok uyaran ve farklı etkinliklerin sağlanması onların yaratıcı potansiyellerini artırmakta kullanılmalıdır. Bu noktada annelerin, babaların ve eğitimcilerin çocukların yaşlarına göre yaratıcı niteliklerini önceden bilmeleri büyük önem taşır. Çocuklarda yaratıcılığı geliştirmek diğer gelişim alanlarından farklıdır ve çocukların yaşlarının ve özelliklerinin farkında olan aileler ve eğitimciler, onları daha iyi anlayacağı için, daha sağlıklı iletişim kurabilir ve daha uygun etkinliklerle eğitim verebilirler (Ömeroğlu, 1990). Sağlıklı iletişim kurmak çocuklarla çalışmak için ilk şarttır. Bu çalışmada da iletişimle ilgili sorunlara değinilmiştir.

Yıldız'ın çalışması okul öncesi dönemde, özellikle 4-6 yaş yaş aralığındaki çocuklarda, yeteneklerini ve yaratıcılığını kullanarak plan yapma ve plan uygulama becerisi kazanıldığını göstermiştir. Bu dönemde olaylar ve eylemler arasındaki bağlantıları ortaya çıkarabiliyor, doğru ve yanlış ayırt edebiliyor. Çocuklar bu yaş grubunda hayali oyunlarında uygun bir rol bulana kadar deneyler yapabiliyor ve onun hakkında düşünmeye başlayarak, kendisinin veya başkalarının davranışlarının etkilerini anlayabiliyorlar (Yıldız, 2000). Bu noktada çocuğa eşlik eden öğretmenin niteliği de önem kazanmaktadır. Çocukların yaratıcılığını geliştirmede okul öncesi eğitimin en önemli unsurlarından biri öğretmenin sanat eğitimine ilişkin bilgi ve becerisi olarak görülmektedir. Çünkü çocukların yaratıcılığının doğuşunu ve gelişmesini sağlayan sanatsal etkinliklerdir bunu da okul öncesi sanat öğretmeleri ile başarabilirler. Sanat etkinlikleri öğretmenle birlikte çocuğun yaratıcılığını besleyen bir unsurdur.

Okul öncesi sanat eğitiminde, öğretmenlerin yürürlükte olan eğitim programını bütünleştirici yeni etkinlikler tasarlayabilmeleri önem taşımaktadır. Özellikle eğitim verdikleri çocukların içinde bulundukları sosyal çevreyi de programa dahil ederek, çocukların bilişsel kapasitelerini de önceden görüp çok daha zengin bir eğitim ortamı yaratabilmeleri çocukların yaratıcılıklarını artıracaktır (Aykanat, 2018).

Yaratıcı öğretmen, öğrencilerinin düzeyinin farkında olan, onları farklı düşünmeye teşvik eden, çocukların farklılıklarını görebilen, çocuklara fırsatlar sunan kişidir. Aynı zamanda çocukların etkinliklerini sınırlamayan, onların seçtikleri yol ya da materyallerden kendi etkinliklerini oluşturmalarına imkân tanıyan, ilgi alanları doğrultusunda çocuklara eşlik eden kişidir.

2.4.1.2. Okul öncesi çocuklarına yönelik sanat eğitiminin materyal ve öğretim yöntemleri

Okulöncesi çocukların sanat eğitiminde tek bir alanla sınırlı kalmamalı, farklı konular kullanılmalıdır. Çocukların her sanat alanının anlatımını görebilmeleri ve hayal güçlerini en iyi yansıtan sanata yönelebilmeleri için görsel sanatlar, işitsel sanatlar, plastik sanatlar, drama gibi birçok sanat alanından faydalanılmalı ve çocuğa bu konuda rehberlik edilmelidir.

Okulöncesi çocukların sanat eğitiminde birçok materyal kullanılmaktadır. Bu materyallerin öncelikle öğretmen gözetiminde kullanılmasına, keskin, yapışkan, sağlığa zararlı veya çocuklar tarafından yutulmayacak nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Malzemeler kullanımdan sonra daima temiz olmalı ve hijyenik koşullarda saklanmalıdır. Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik sanat eğitiminde boyalar, kurşun kalemler, yoğurma malzemeleri ve atık malzemeler kullanılmaktadır bunların kullanımında çocukların yararı gözetilmelidir Boyalar; pastel boya, kuru boya, sulu boya, akrilik boya olabilir. Farklı renk ve dokudaki boyaların öğrenciye zarar vermemesi sağlanmalıdır (Duran ve Aydoğ, 2024). Ayrıca hamur malzemesi olarak kil ve oyun hamuru kullanılmaktadır. Çocukların el becerilerinin gelişimini destekleyen bu materyallerin yanı sıra çocuklar artıkları, eski kumaşları ve ev eşyalarını da kullanabilirler. Çocukların kâğıt veya ahşap yüzeyler üzerinde bu materyallerle çalışmaları onların gelişimini destekler. Görsel sanatlar öğretiminde kullanılan materyaller ile çocuklara yaratıcılıklarını geliştirecek birçok farklı yöntem öğretilir. Öğrenciye boyayı eline verip sadece resim yapmasını istemek yerine

püskürtme, damlatma ve direkt uygulama gibi birçok yöntem gösterilmeli, resim yaparken hayal gücüne göre malzeme kullanması öğretilmelidir. Ayrıca kesme, bükme, sarma gibi birçok tekniği kullanarak makalelerle çalışma konusunda öğrencinin hayal gücünü geliştirir (Parlakıyıldız ve Yıldızbaş, 2006; Kırıçoğlu 2005; Ömeroğlu ve Turla, 2001).

Görsel sanatların öğretiminde kullanılan tekniklerin diğer sanatlara göre çok daha çeşitli olduğunu bilinmektedir. Bunlardan en çok kullanılan ve etkili olanları şunlardır (San, 2003; Ulutaş ve Ersoy, 2004; Kırıçoğlu 2005; Duman, 2014): ilki problem çözme yöntemi olarak adlandırılır ve öğrencinin yarattığı “şey” üzerinde uygulamadan bitme aşamasına kadar adım adım çalıştığı ve etkin olduğu bir tekniktir. İkinci olarak gösteri yöntemi adıyla bilinen öğretmenin örnek bir çalışmayı demo olarak kullandığı, birlikte yaparak materyalin nasıl kullanılacağını, çalışmada nasıl ve hangi yöntemlerle ilerleneceğini gösterdiği tekniktir. Üçüncü olarak öğrencilerin herhangi bir sanat eserinin oluşum aşamalarını öğretmenlerinin rehberliğinde sundukları tezhip yöntemidir. Sonuncu olarak gözlem ve deneysel yöntemden bahsetmek gerekir. Örneğin öğrenciler sergi, tiyatro, konser, müze vb. etkinliklere katılabilirler. Farklı faaliyetleri gözleyerek kendileri ifade edebilirler.

2.5. Okul Öncesi Eğitimde Okul ve Öğretmen Yeterlilikleri

2.5.1. Okul öncesi eğitimde okul yöneticisi ve öğretmen yeterlilikleri

Yönetim, önceden belirlenen hedeflere ulaşmak için insan, finansal kaynaklar, araçlar, hammaddeler ve zaman gibi faktörlerinin uyumlu, verimli, sonuç odaklı kullanılmasını sağlayan karar alma ve uygulama süreçlerinin toplamıdır. Yönetimin birçok sorumluluğu vardır. Tanımından da anlaşılacağı üzere yöneticiler okulun hedeflerine göre planlama ve uygulama yapmalıdır. Bu planları uygulayan öğretmenler ve diğer personel ile birlikte uyumlu ve işbirliği içinde çalışmalıdırlar (Büte ve Balcı, 2010).

İş birliği yaparak çözüm odaklı çalışmak eğitimin etkinliğini artıran en önemli faktörlerden biridir. Okul yönetimi, eğitimi ve öğretmenlik uygulamasının genel amacı, ülkenin geleceği olan çocukları mümkün olan en sağlıklı şekilde yetiştirmektir (Özdemir Topaloğlu, 2009). Bu sürecin doğru işleyişi için iyi bir yöneticiye ihtiyaç vardır. Öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun bir ortam sağlamak için okul yöneticisinin yetkin iletişim becerilerine sahip olması beklenmektedir (Sert, 2018).

Çocukların kendilerini mutlu ve ait hissedebilecekleri bir ortamın yaratılması eğitimde öncelikli olmalıdır. Yöneticiler genellikle iyi iş birliği ve problem çözme becerilerine sahip olduklarında işleyiş beklendiği gibi olmaktadır (Köse, 2015). Bunlar bir liderin sahip olması gereken önemli niteliklerden bazılarıdır. Yaman'a göre okul yöneticileri, okul dışındada faaliyetlerini sürdürür, örneğin velilerle iş birliği içinde olur. Öğrenenlerinde bu iş birliğinde yer almalarını sağlar (Yaman, 2016). Yani Okul-aile iş birliği içinde olursa beklenen nitelikli eğitim ve etkililik sağlanabilir.

Öğretmenin eğitimde çok önemli bir yeri vardır. Okul öncesi öğretmenleri eğitimde çok kritik bir konumdadır. Okul öncesi öğretmeni çocuğun gelecekteki yaşamını da şekillendirir. Okul öncesi öğretmenleri erken çocukluk gelişimi genel alanına ilişkin bilgi sahibi olmalı ve her çocuğun bireysel gelişiminin farklı ritim ve özelliklere sahip olabileceğini unutmamalıdır. Bir okul öncesi öğretmeni dünyayı çocuğun gözünden görebilmeli ve ona yaparak, deneyimleyerek ve keşfederek öğrenebileceği yaratıcı, güvenli ortamlar sunmalıdır. Çocukları yönlendirmeli ve desteklemelidirler. Öğretmen adaylarının öğrenci gelişiminin tüm alanlarını destekleyecek ve bu gelişim alanlarının en üst düzeyde olmasını sağlayacak nitelikte olmaları gerekmektedir (URL-2, 2017).

Okul öncesi öğretmeni sadece eğitimde öğrenciye değil aynı zamanda ailesine de yardımcı olur. Eğitim sadece okulla sınırlı değildir.

Öğretmen çocuğun gelişimine olumlu destek sağlamak için aileye yardım edebilir ve onlarla birlikte çalışmalıdır. Bu nedenle öğretmen ile aile arasındaki iletişimin güçlü ve etkili olması beklenir. İyi bir okul öncesi öğretmenin çocuğun çabalarına odaklanması, bu çabaları değerlendirmesi takdir etmesi ve yeni öğrenme fırsatları yaratması beklenir. Öğretmenin çocuğun öğrenme ortamını gelişimini destekleyecek şekilde düzenlenmesi, çocuğu keşfetmeye teşvik edecek şekilde düzenli aralıklarla güncellenmesi önemlidir. Yanı sıra çocukları bireysel olarak çalıştırabildiği gibi, küçük gruplar ve ya büyük gruplar şeklinde etkinliklerde bulunmalarını sağlayabilir. Eğitimde her çocuğun kendi kazanımlarına ulaşmasına imkan yaratacak fırsatlara dikkat etmelidir.

2.5.2. Okul öncesi eğitimde aile katılımı

Çocuğun ilk tanıştığı çevre ailesidir. Çocuğun günün büyük bir kısmını ailesiyle birlikte geçirmesi ve sosyal çevresinin önemli bir parçası olması nedeniyle ailenin eğitim programlarına katılımı oldukça önemlidir (Parlayıcı, 2010). Aile, eğitime katılarak çocuğun

gelişimini ve okulla birlikte ilerlemesini dikkatle izlemelidir. Okul ve aile iletişim kurduğunda ve iş birliği yaptığında çocuğun eğitimi etkili bir şekilde desteklenir. Bir aile öğrenme sürecine katıldığında çocuğu için bilgi ve destek de alabilir (Öztunç,1999; Köksal Eğmez, 2008).

Aileler farklı sosyo-ekonomik seviyelerde, farklı kültürel özelliklerde olabilirler ancak tüm ailelere herhangi bir ayırım olmaksızın eşit yaklaşılmalıdır. Çocukların aileleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Zayimolu Öztürk, Kaya ve Durmaz (2014) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin çoğunun velilerle sorun yaşadığını tespit etmişlerdir. Bu eğitimi olumsuz etkileyecek önemli bir sorundur. Bu çalışma araştırma bulguları ailelerin eğitime katılımının çok çeşitli olduğunu göstermektedir. Doğrudan ilgilenen aileler olduğu gibi ilgisiz aileler de vardır. Birebir okul ve öğretmenle iletişimde olan ailelerin yanı sıra iletişimi sadece çocuğu aracılığı ile kuran aileler de vardır.

Farklı yol ve yöntemler bularak aile ve okul iş birliği sağlanmalıdır. Özellikle erken çocukluk eğitim merkezleri ve okullarında etkili aile katılımını oluşturacak bütünsel bir model geliştirilmelidir. Çünkü bir çocuk okula geldiğinde ailesindeki yetiştirilme tarzının izlerini de taşır. Aile ortamı okulun eğitim yaklaşımıyla uyumlu olabilir veya olmayabilir bu nedenle çocuğun geldiği aile ortamını iyi araştırmak ve eğitimin araçlarını buna göre düzenlemek gerekir. Bu da çocuklara verilen eğitimin niteliğini artıracaktır (Öztunç,1999; Köksal, 2008). Atakan'a göre erken çocukluk eğitiminde aile katılımı; bilgilendirme toplantıları, veli toplantı ve etkinlikleri, gerektiğinde ev ziyaretleri ve evde eğitim, velinin bazı sanatsal programlara katılımı, yine velinin karar alma sürecine de katılımı şeklinde yöntemler bulunabilir. Aile ile iş birliği okulun ilk gününden itibaren sağlanmalı ve aile katılım programları ilk günden şekillenmeye başlamalıdır. Aile katılımı ev ve okul arasındaki sürekliliği sağladığı gibi ve çocuğunda eğitimin sürekliliğini anlamasını kolaylaştırır (Atakan, 2010).

Bu konuda son söz olarak aile ve okul arasındaki etkili iletişim ve iş birliği çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler.

3. YÖNTEM

Bu bölüm, araştırmanın modelini, çalışma grubunu, veri toplama araçlarını, verilerin toplanma sürecini, verilerin analiz yöntemini ve veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliği bölümlerini içermektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Okul öncesi öğretmenlerin sanat eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunların incelenmesini amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş ve durum çalışması olarak desenlenmiştir.

Bu araştırmanın dayandığı nitel araştırma yöntemi incelediği probleme ilişkin “*sorgulayıcı, yorumlayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı*” (Guba ve Lincoln, 1994; Klenke, 2016) içinde olan bir yöntemdir. Bu haliyle sorgulayan ve yorumlayan sistematığı nedeniyle niteliksel araştırmalar, bireylerin deneyimlerini derinlemesine anlamak amacıyla kullanılan, esnek ve keşfedici bir yöntem olarak (Patton, 2002) sıklıkla başvurulmuş bir yöntemdir. Araştırmada belirli bir durum olarak okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi süreçlerindeki deneyimleri ve sorunları ele alınmıştır. Durum çalışması, sınırlı bir katılımcı grubu üzerinde derinlemesine veri toplama ve analiz yapma olanağı sunduğu için bu çalışmanın amaçlarına uygun bir model olarak öne çıkmaktadır.

3.2. Çalışma Grubu

Tunceli ili merkezinde okul öncesi öğretmeni olarak görev yapan 125 öğretmen bulunmaktadır. Ölçüt örnekleme (Marshall ve Rossman, 2014) yöntemiyle 15 okul öncesi öğretmeni belirlenmiştir. Katılımcı sayısı betimsel araştırmalarda evrenin minimum %10’u küçük evrenlerde ise %20’si alınarak belirlenmektedir (Gay, 1987; akt. Arlı ve Nazik, 2001). Çalışmanın evreni 125 okul öncesi öğretmeni olduğu için yani nitel araştırmalar için büyük bir evren olmasından dolayı örneklem sayısı da evrenin yüzde onu alınarak hesaplanmıştır ve $(125 \times 10 / 100 = 12,5 = 13)$ 15 okul öncesi öğretmen olarak belirlenmiştir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin demografik özellikleri aşağıda gösterilmektedir. Kişisel bilgi formlarının analizi sonucunda belirlenen özelliklerine Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri

Özellik	Grup	Sayı
Yaş	25-35	8
	35 ve üzeri	7
Cinsiyet	Kadın	12
	Erkek	3
Öğrenim durumu	Lisans	15
Akademik Seviye	Yüksek Lisans	2
	Doktora	-
Hizmet yılı	1-5 yıl	7
	6-10 yıl	2
	11 yıl ve üzeri	6
Mezun olduğu fakülte	Eğitim Fakültesi	8
	Açık öğretim fakültesi	7
Çalıştıkları kurum		
	Özel Eğitim Anaokulu	2
	Bağımsız anaokulu	13
Eğitim verilen çocukların yaş grubu	48-60 ay	8
	60-66 ay	7

Tablo 3.1'e göre görüşmeye katılan öğretmenlerin yaş aralığını 2/35 ve 35 ve üzeri aralığı oluşturmaktadır. Görüşmeye katılan öğretmenlerin 12'si kadın 3'ü ise erkektir. Görüşmeye katılan 15 lisans mezunu öğretmenden 2'si yüksek lisans yapmıştır. Bu öğretmenlerden hiçbiri doktora yapmamıştır. Öğretmenlerden yüksek lisans yapanların 2'si de kadındır. Görüşmeye katılan öğretmenlerin hizmet yılları değişkenlik göstermektedir. Buna göre en çok hizmet yılına sahip öğretmenlerin sayısı 7 adettir. (1-5 yıl). Öğretmenlerin 13'ü anaokulu öğretmenliği 2'si özel eğitim anaokulu öğretmenliği yapmaktadır. Eğitime

verilen çocukların öğretmenliklerini ise 48-60 ay olarak 8 kişi, 60-66 ay olarak ise 7 kişi üstlenmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışma araştırmannın verilerine ulaşmak için, veri toplama aracı olarak çalışma kapsamında oluşturulmuş olan yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Sözü edilen formda araştırmannın katılımcılarını oluşturan okul öncesi öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalıştıkları okul türü, eğitim verilen çocukların yaş grubu ve meslekte aktif çalışma sürelerini de tespit etmek amacıyla demografik sorularda yer almaktadır ve formun birinci bölümünü oluşturmaktadır. Formun ikinci bölümünde Tunceli ili merkez ilçede görev yapan 15 okul öncesi öğretmene yöneltilen 6 soru yer almaktadır (Görüşme sorular Ek-III’de bulunmaktadır).

3.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde araştırmacı öncelikle gerekli izinleri ilgili kişi ve kurumlardan almıştır. Veri toplamak için valilikten alınan araştırma izin talebi Ek I’de, anket çalışmalarına ilişkin Millî Eğitim Bakanlığından alınan gerekli izin Ek II’de sunulmuştur.

Alınan izin doğrultusunda, görüşmeler çalışmada yer almaya gönüllü 15 okulöncesi öğretmeni ile birebir gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya okul öncesi öğretmenlerle görüşme izinleri ve öğretmenlerin uygun oldukları görüşme tarihleri belirlenmiş ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi Yöntemi

Bu araştırma kapsamında toplamda 15 öğretmene, 6 adet soru içeren yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Analizin yapılabilmesi için transkripti yapılan bireysel görüşmelerin ses kaydı bağlamsal anlamda ana ve alt temalara ayrılarak analiz edilmiştir. Bu çalışma içinde ilk olarak, görüşmeler sırasında kaydedilen ses dosyaları transkribe edilerek metin formatına dönüştürülmüştür. Bu metinler, her bir okul öncesi öğretmenin yanltarını içerecek şekilde

düzenlenmiştir. Daha sonra, transkriptler içerisinde belirlenen ana temalar ve alt temalar ortaya çıkarılmıştır. Ana temalar, görüşme sorularının ana konularını temsil ederken, alt temalar daha spesifik detayları ifade etmektedir. Ana temalar ve alt temalar belirlendikten sonra, görüşmecilere kodlama yapılmıştır. Kodlama işlemi tamamlandıktan sonra, kodlanmış verilerin analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, ana tema ve alt tema altında toplanmış ve görüşler arasında ortaklıklar ve farklılıklar belirlenmiştir. Son olarak, elde edilen bulgular doğrultusunda çıkarımlar yapılarak araştırmanın ana sorularına cevaplar aranmıştır.

Kodlama görüşmecilere Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 olarak atanmıştır. Bu kodlar veri yorumlarken doğrudan veya dolaylı alıntılar yapılarak kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Tunceli ili merkez ilçesinde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenlerinin, okul öncesi sanat eğitiminde karşılaştıkları sorunlara dair yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma bulguları; sanat ve yaratıcılığın tanımlanması, okul yönetiminden kaynaklanan sorunlar, ebeveynlerle ilişkiler ve sorunlar, eğitim malzemelerinde eksiklik ve sanatsal ortamın düzenlenmesinde eksiklik, çocuklarla iletişim ve ihtiyaçların belirlenmesi ana temalarına ulaşıldığını göstermektedir.

4.1. Sanat ve Yaratıcılığın Tanımı

Araştırmadan elde edilen verilere göre “sanat ve yaratıcılığın tanımı” ana tema altında; “sanat etkinliği türleri”, “sanat etkinliklerinde kullanılan eğitim ve yöntem, kullanma sıklığı” ve “sanat etkinliğinin anlamı” olarak üç alt temaya ulaşılmıştır.

Tablo 4.1. Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarını tanımlanmasına ilişkin öğretmen görüşleri

<i>Ana Tema</i>	<i>Alt Temalar</i>	<i>Öğretmen</i>	<i>F</i>
Sanat ve Yaratıcılığın Tanımlanması	Yapılandırılmamış Etkinlik	Ö1, Ö13	2
	Yaratıcılık	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13	12
	Farkındalık	Ö14, Ö15, Ö6, Ö2	4

Tablo 4.1’de okul öncesine öğretmenlerine yöneltilen “Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarını nasıl tanımlamaktasınız?” sorusun verdikleri yanıtlardan 2 öğretmen yapılandırılmamış etkinlik, 12 öğretmen yaratıcılık, 4 öğretmen ise farkındalık cevaplarını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarının birbirini tamamladığını, sanatsal eğitimin yaratıcılığı doğurduğunu

belirtmişlerdir. Aynı kodlu öğretmenlerin farklı cevapları da olabilmektedir. Tabloda yer alan öğretmen sayısı bu nedenle farklılık göstermektedir. Örneğin Ö13 hem yapılandırılmamış etkinlik cevabını hem de yaratıcılık cevabını vermiştir.

4.1.1. Yapılandırılmamış etkinlik

Öğretmenlerin ikisi (Ö1, Ö13) yapılandırılmamış etkinliklerin çocukları özgür kıldığından bahsetmişlerdir ve yapılandırılmamış etkinliklerin (diğer adıyla serbest etkinlik ve oyunlar) çocuklarda kendi başına problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini pekiştirmeyi sağladığını vurgulamışlardır. Aşağıda öğretmen görüşleri sunulmuştur.

“Sanat, çocukların özgürce kendilerini ifade ettiği bir alan olmalı” (Ö1).

“Yaratıcılık, çocukların kendi kararlarını alabildikleri bir etkinlik sürecidir. Bu yüzden yapılandırılmış etkinliklere gerek yok” (Ö13) olarak ifade etmiştir.

4.1.2. Yaratıcılık

Öğretmenlerin çoğu (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13) çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılığı *“empati duygusunun varlığı, duygusal durumlarını ifade gücü veya çocuğun iç dünyasını yansıtabilme”* olarak tanımlamıştır. Ayrıca empati, duygusal ifade gücü gibi kişisel gelişim gösterebilmeyi de yaratıcılık olarak görüşlerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların hemen hepsi yaratıcılığın ortaya çıkışının en etkili ve kolay yolunun sanatsal faaliyetler olduğunu sıklıkla dile getirmişlerdir.

“...kesme ve yapıştırma ile sınırlı algılanmasını sorunlu buluyorum” (Ö7)

şeklinde ifade ederek bunun dışına çıkılması gerektiğini vurgulamıştır. Aynı katılımcı drama etkinliği, müzik etkinliği gibi birçok farklı etkinliklerinde faaliyetlere katılması gerektiğini dile getirerek özgünlüğün ve yaratıcılığın ancak çoklu sanatsal eğitimle ortaya çıkabileceğini eklemiştir. Ö11 ise bu kısımda sadece tanım yapmanın yeterli olmadığını berliterek şu ifadeyi kullanmıştır;

“sanat çocukların ışıklarını yansıtmaya ve iç dünyalarını olduğu gibi bize açmasını sağlayabilmek için kullanılabilir.”

Ö4 ise *“sanat her çocukta farklı boyutta ortaya çıkar buda düşünce güçlerinin farklı olmasından kaynaklıdır ve ürünleri de farklı yansıtırlar”*

şeklinde sanat ve yaratıcılığın bireysel boyutuna vurgu yapmıştır. Yaratıcılıklarının bazen çevre faktörlerinden kısıtlandığını bunun bireysel gelişimlerini negatif etkilediğini de dile getirmiştir. Diğer öğretmen yanıtları aşağıda belirtilmiştir.

“...çocuklardaki bu ışığı ancak çeşitli yollarla açığa çıkarabiliriz bunun en iyi hatta tek yolu da sanat” (Ö3).

“Sanat çocuğun yaptığı tasarımları yeni bir etkinlik olarak ortaya çıkarmasıdır” olarak tanımlamış ve yaratıcılığı ise (Ö5)

“Yaratıcılık çocuğun yeni ürünler tasarlaması ve bunda özgün olması yaratıcılıktır” (Ö7)

“Sanat etkinliği deyince, çocukların düşüncelerini boyama yoluyla olsun, kesme yapıştırma yoluyla ya da atık materyaller kullanma yoluyla olsun ifade etmelerini anlıyorum” (Ö4)

“Çocukların el becerilerini geliştirebileceğimiz işte makas tutma, kâğıt kesme yani parmak kaslarını geliştirecek ve bunu yaparken de yani geliştirirken de aynı zamanda eğlenecekleri etkinlikler” (Ö2)

“Çocukların hayal gücünü geliştirecek, küçük kaslarını geliştirecek etkinlikler diyorum ben”, (Ö6) şeklinde tanımlamıştır.

4.1.3. Farkındalık

Okul öncesi öğretmenlerin bir kısmı (Ö14, Ö15, Ö6, Ö2) “çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılığı”; sanat etkinliklerini, çocukların çevrelerindeki detayları fark etmeleri, kendi iç dünyalarını keşfetmeleri, başkalarının bakış açılarını da görmeleri, çocuğun çevresindeki estetik detayları ve ne yapabileceğini fark etmesi şeklinde tanımlamıştır. Aşağıda öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinde alıntılara yer verilmiştir.

Ö14, *“Bir yaprağın dokusunu keşfetmek ya da farklı renklerin nasıl bir araya geldiğini görmek bile onların dünyaya bakışlarını değiştirir,”* diyerek farkındalık boyutuna vurgu yapmıştır.

Ö6, *“Sanatla uğraşırken ne hissettiklerini, nelerden hoşlandıklarını ya da rahatsız olduklarını fark ediyorlar. Bu hem duygusal hem de bilişsel farkındalık için çok önemli,”* demiştir.

Ö15, “Bir arkadaşının çizdiği resimdeki farklılıkları görüp bundan ilham alıyorlar. Bu, yaratıcılığın ve empati becerisinin gelişmesi için çok değerli bir süreç,” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Ö2, “Çocuklar kendi başlarına bir şey ürettiklerinde, ‘Ben bunu yapabiliyorum’ demeyi öğreniyorlar. Bu, öz farkındalık için müthiş bir adım,” şeklinde bir görüş dile getirilmiştir.

4.2. Sanat ve Etkinlikler

Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda bu ana tema altında “farklı tekniklerin ayrı ve birlikte kullanımı” ve “eğlenceli etkinlikler” alt temalarına ulaşılmıştır.

Tablo 4.2. Sanat etkinlikleri uygulamaya ilişkin öğretmen görüşleri

<i>Ana Tema</i>	<i>Alt Temalar</i>	<i>Öğretmenler</i>	<i>F</i>
Sanat ve Etkinlikler	Farklı tekniklerin ayrı ve birlikte kullanımı (Müzik ve dramayı birlikte işlemek, resim çizme ve makas kullanımı, boyama ve yapıştırma faaliyetlerini birlikte uygulamak, El, kas ve göz koordinasyonu için el becerileri içerecek çoklu faaliyetler)	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö15, Ö9, Ö13	7
	Eğlenceli Etkinlikler (Hafıza teknikleri, yaratıcı oyuncaklarla oyunlar kurmaları, birlikte kesme/yapıştırma, Su, sulu boya veya sıvı boyalar, buz kalıpları, patetes kalıplar vs ve kağıtlarla birlikte resim yapma, hamurlarla çeşitli figürler yapıp onları boyama, müzik ve drama ile oyunlar oynama.)	Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12 Ö8, Ö14	9

Tablo 4.2’de belirtilen bulgulara dayanarak öğretmenlerin çoğunlukla sanat etkinliklerini çocukları farklı yönlerden geliştiren etkinlikler olarak tanımladıkları görülmektedir. Bu doğrultuda sanat etkinliklerini farklı tekniklerin kullanıldığı etkinlikler olarak tanımladıkları da dikkate alınmalıdır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ağırlıkla motor gelişimi (el, kas, göz kullanımı) vurguladıkları fark edilmiştir. Bu bölümde de Ö7 koda sahip katılımcı iki cevabı da vermiştir.

4.2.1. Farklı tekniklerin ayrı ve birlikte kullanımı

Öğretmenler (Ö5, Ö6, Ö7, Ö1, Ö15, Ö9, Ö13); müzik ve dramayı birlikte işlemek, resim çizme ve makas kullanımı, boyama ve yapıştırma faaliyetlerini birlikte uygulamak, el ve göz koordinasyonu için el becerileri içerecek etkinlikleri uyguladıklarından bahsetmişlerdir. Konuyla ilgi bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Bir hikâye canlandırırken müzik eklediğimizde çocuklar daha özgür hareket ediyor ve etkinlikler çok daha eğlenceli hale geliyor,” Ö5.

“Çocuklar önce resim yapıyor, ardından o resimleri kesip bir araya getirerek bir kompozisyon oluşturuyor. Bu hem el becerilerini hem de dikkatlerini geliştiriyor,” Ö15.

“Örneğin, çocuklar önce bir şey boyuyor, ardından üzerine farklı materyaller yapıştırıyor. Bu yöntem onların hem dikkatini çekiyor hem de yaratıcılıklarını artırıyor.” Ö6.

“Boncuk dizme, iplik geçirme ya da kağıt kesme gibi etkinlikler yaptığımızda çocukların el becerileri gelişiyor. Ayrıca, bu etkinlikler onların sabırlı olmasını da sağlıyor,” Ö7.

“Bir masal ya da hikâye canlandırırken çocuklara kendi maskelerini boyatıyoruz ya da sahne için bir şeyler hazırlamalarını sağlıyoruz. Böylece hem drama hem de görsel sanat etkinlikleri bir araya geliyor,” Ö9.

“Çocukların bu tür etkinliklerle ellerini daha iyi kontrol etmeyi öğrendiklerini gözlemliyorum. Kesme etkinliklerini boyama ya da yapıştırma çalışmalarıyla birleştiriyoruz,” Ö13.

“Çocuklar önce boyuyor, sonra bu boyadıkları şeyleri keserek farklı yüzeylere yapıştırıyor. Bu süreçte renk, doku ve düzenleme becerileri gelişiyor,” Ö5

şeklinde açıklamalar yapmıştır.

4.2.2. Eğlenceli etkinlikler

Öğretmenlerin bir kısmının (Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12 Ö14); hafıza teknikleri, yaratıcı oyuncaklarla oyunlar kurmaları, birlikte kesme/yapıştırma, su, sulu boya veya sıvı boyalar, buz kalıpları, patetes baskılar vs ve kağıtlarla birlikte resim yapma, hamurlarla çeşitli figürler yapıp onları boyama, müzik ve drama ile oyunlar oynama gibi

çocukların eğlenerek katılacağı etkinlikleri tercih ettikleri görülmüştür. Bu alt tema ile ilgili bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Patates baskısı ya da buz kalıplarını boyayarak resim yapmaları, onların hem eğlenmesini hem de farklı teknikler öğrenmesini sağlıyor,” Ö2.

“Hamurla bir şeyler yapmak ve sonra boyamak, onların yaratıcılıklarını artırıyor ve sürece daha fazla dahil olmalarını sağlıyor,” Ö3.

“Çocuklar suyla oynarken hem sakinleşiyor hem de öğreniyor,” Ö4.

“Bir masal canlandırırken şarkılar ekliyoruz ya da çocuklar kendi hikâyelerini yazıp oynuyor. Bu etkinlikler hem çok eğlenceli hem de yaratıcı düşünmeyi destekliyor,” Ö8.

“Renkleri karıştırmayı öğrenirken hem eğleniyorlar hem de yeni şeyler denemenin keyfini çıkarıyorlar” Ö12.

“Farklı oyuncaklarla oynarken kendi hikâyelerini oluşturuyorlar, bu da hem eğlenceli hem de öğretici bir süreç oluyor,” Ö14.

Ö7 ise kesme ve yapıştırma etkinliklerinin çocukların el ve göz koordinasyonunu geliştirdiğini söylemiş ve şunları eklemiştir: “Kâğıtlarla çalışırken hem ellerini kullanmayı öğreniyorlar hem de bir şeyler üretmenin keyfini yaşıyorlar.”

4.3. Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar

Araştırma bulguları öğretmenlerin çoğunun etkinlikleri uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı sorunlarla karşılaştıklarını göstermiştir. Bu ana tema altında yönetim kaynaklı Sorunlar, kaynak yetersizliği, personel yetersizliği ve sorun yaşanmadığı alt temalarına ulaşılmıştır.

Tablo 4.3. Etkinlikleri uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Öğretmen	F
Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar	Yönetim Kaynaklı Sorunlar	Ö1, Ö2, Ö4, Ö13	4
	Kaynak Yetersizliği	Ö3, Ö12, Ö9, Ö10	4
	Personel Yetersizliği	Ö1, Ö6, Ö9, Ö15	4
	Sorun Yaşanmadı	Ö7, Ö8, Ö11, Ö14,	4

Tablo 4.3 incelendiğinde etkinlikler esnasında, uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı katılımcıların ne gibi sorunlarla karşılaştıklarına ilişkin bilgiler verilmiştir. Görüleceği üzere 4 katılımcı yönetim kaynaklı sorunlar, 4 katılımcı kaynak yetersizliği, 4 katılımcı personel yetersizliği ve 4 katılımcının ise sorun yaşanmadı görülmüştür. (Ö1 iki farklı cevap vermiştir).

4.3.1. Yönetim kaynaklı sorunlar

Araştırma verileri okul öncesi öğretmenlerden Ö1, Ö2, Ö4 ve Ö13 sanat eğitiminde karşılaştıkları sorunlar arasında yönetimden kaynaklı engeller yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bunlar arasında yönetim tarafından yeterli bütçe ayrılmaması, fiziksel ortamların sanat etkinliklerine uygun olmaması, mesleki gelişim olanaklarının desteklenmemesi ve sanat eğitime gereken önemin verilmemesi gibi sorunlar yer almaktadır. Aşağıda öğretmen yorumlarına yer verilmiştir.

“Çocukların hayal gücünü geliştirmek için farklı materyallere ihtiyaç duyuyoruz, ama maalesef bu konuda yeterince destek alamıyoruz,” Ö1.

“Yönetim, sanat etkinliklerini genelde 'vakit kaybı' gibi görüyor ve bize daha çok akademik içeriklere yönelmemizi söylüyor. Bu da çocukların yaratıcılığını sınırılıyor,” Ö2.

“Yönetim, sanat etkinlikleri için ayrı bir alan oluşturmayı gerekli görmüyor. Çoğu zaman sınıfta yer kısıtlaması nedeniyle etkinliklerimizi rahatça yapamıyoruz,” Ö4.

“Sanat eğitiminde kendimizi geliştirmek için seminerlere ya da eğitimlere katılmak istiyoruz, ama yönetim bunu gerekli görmediği için herhangi bir teşvik sağlamıyor,” Ö13.

4.3.2. Kaynak yetersizliği

Araştırma bulguları kaynak yetersizliğinin okul öncesi sanat eğitimi sürecinde öğretmenler için önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. Ö3, Ö9, Ö10, Ö12, sanat eğitiminde karşılaştıkları sorunlar arasında kaynak yetersizliğine vurgu yapmışlardır. Boya, kâğıt, yapıştırıcı gibi temel malzemelerin eksikliği, etkinliklerin çeşitliliğini sınırlandırmakta ve öğretmenlerin çocukların yaratıcılıklarını tam anlamıyla destekleyebilmesini engellemektedir. Ayrıca, bazı öğretmenlerin kişisel çabalarıyla bu eksiklikleri gidermeye çalışması, kaynak sorununun ne kadar derin olduğunu ortaya koymaktadır. Konuya ilişkin öğretmen cevapları aşağıda sunulmuştur.

“Boyalar, kâğıtlar, yapıştırıcılar gibi en temel materyallerimiz bile sınırlı. Çocuklara yaratıcı bir ortam sunmak istiyoruz, ama elimizde yeterince malzeme yok,” Ö3.

“Özellikle üç boyutlu çalışmalar için hamur, kalıp veya başka özel malzemeler lazım, ama kaynaklarımız buna izin vermiyor,” Ö9.

“Çocukların yaratıcılığını geliştirmek için elimizden geleni yapıyoruz, ama malzeme eksikliği bizi çok zorluyor. Bazen kendi cebimizden harcama yapıyoruz” Ö10.

“Çocuklar hep aynı türde boya ya da kâğıtla çalışıyor. Farklı malzemelerle çalışmaları için yeterince kaynağımız yok, bu da hem onları hem bizi sınırlıyor,” Ö12.

4.3.3. Personel yetersizliği

Ö1, Ö6, Ö9 ve Ö15 sanat etkinliklerinin özellikle hazırlık ve uygulama kısmında yardım edecek yetkin ve bilgili yardımcı olmamasının eksikliğini dile getirmişlerdir. Bu durum personel yetersizliğinin sanat eğitiminde öğretmenlerin karşılaştığı önemli bir sorun olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle bireysel rehberlik gerektiren ve dikkatli bir hazırlık süreci isteyen sanat etkinliklerinde, sınıfta yeterli destek personelinin olmaması, etkinliklerin kalitesini düşürmekte ve öğretmenlerin üzerindeki yükü artırmaktadır. Bu durum, özellikle kalabalık sınıflarda çocukların bireysel ihtiyaçlarına cevap verilmesini zorlaştırmakta ve sanat eğitiminin hedeflerine tam anlamıyla ulaşmasını engellemektedir. Konuya ilişkin öğretmen yanıtları aşağıda sunulmuştur.

“Çocuklar özellikle sanat etkinliklerinde bireysel ilgi istiyor, ama bunun için yeterince zaman ve insan kaynağımız yok,” Ö6.

“Özellikle karmaşık ya da çok adımlı etkinliklerde bir yardımcıya ihtiyaç duyuyoruz, ama ne yazık ki böyle bir imkânımız yok,” Ö15.

“Özellikle büyük gruplarda çocukların her birine destek vermek neredeyse imkânsız hale geliyor. Daha fazla personel olsaydı bu süreç çok daha verimli olurdu,” Ö9.

4.3.4. Sorun yaşanmadı

Araştırma bulguları öğretmenlerin birkaçı (Ö7, Ö8, Ö11, Ö14,) okul yönetiminden kaynaklı sorunlar yaşamadığını ifade etmiştir. Örneğin, Ö8 yönetim desteğiyle rahat bir çalışma ortamı bulduğunu belirtmiş ve *“Malzeme eksikliği gibi bir sorun yaşamadık. Ayrıca*

etkinliklerimizi planlarken yönetimden öneriler ve teşvikler alıyoruz,” şeklinde konuşmuştur.

Öğretmenlerden Ö7, yönetimle ilgili herhangi bir sorun yaşamadığını belirterek,
“*Malzeme temini, etkinlik alanlarının düzenlenmesi gibi konularda her zaman destek alabiliyoruz. Bu da işimizi çok kolaylaştırıyor,*”
 demiştir.

4.4. Eğitim Programından Kaynaklanan Sorunlar

Araştırma bulguları; “Eğitim Programından Kaynaklı Sorunlar” ana teması altında “tekdüze eğitim” ve “malzeme ve fiziksel ortam yetersizliği” alt temalarına ulaşıldığını göstermiştir.

Tablo 4.4. Eğitim programından kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri

<i>Ana Tema</i>	<i>Alt Temalar</i>	<i>Öğretmen</i>	<i>F</i>
Eğitim programından kaynaklı sorunlar	Tekdüze Eğitim	Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö12, Ö15	6
	Malzeme ve Fiziksel Ortam Yetersizliği	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15	13

Tablo 4.4 incelendiğinde katılımcılardan 6 kişinin “tekdüze eğitim”, 13’ünün ise “malzeme ve fiziksel ortam yetersizliği”ne ilişkin açıklamada bulunduğu görülmüştür. Katılımcıların birçoğu genel olarak eğitim programlarındaki yetersizlik nedeniyle sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir.

4.4.1. Tekdüze eğitim

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda "tekdüze eğitim" anlayışından kaynaklı sorunlar yaşadıklarını ifade ettiği görülmüştür (Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö12, Ö15). Özellikle Ö5, Ö8, Ö.2, kodlu katılımcılar görüşmelerde, eğitim programlarının sanat

etkinliklerine yeterince yer vermemesi, esneklik sağlanmaması ya da çocukları yeterince teşvik edici ortamın yaratılamamasını ciddi bir sorun olarak ifade etmişlerdir. Bu konuda öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Öğrenciler sürekli aynı tür etkinliklerle karşılaştıklarında motivasyonlarını kaybediyorlar. Tekdüze yaklaşım, dersleri monoton hale getiriyor ve bu durum öğretmenin de sınıf yönetimini olumsuz etkiliyor” Ö2.

“Eğitim programları çok standart ve her çocuğun bireysel farklılıklarını göz ardı ediyor. Çocukların yaratıcı düşünme becerileri ya da farklı öğrenme stilleri göz önüne alınmıyor, bu da hem onların hem de bizim sürece uyum sağlamamızı zorlaştırıyor.” Ö5.

“Tek tip eğitim anlayışı, sınıfta özgün etkinlikler yapmak için alan bırakmıyor. Müfredatı yetiştirme baskısı yüzünden yenilikçi bir şeyler denemek neredeyse imkânsız hale geliyor,” Ö8.

4.4.2. Malzeme ve fiziksel ortam yetersizliği

Araştırma verilerinin incelenmesi sonucunda malzeme ve fiziksel ortamın yetersizliği alt temasına ulaşılmıştır. Öğretmenler kaynaklarının azlığı, yetersizliği, bazen hiç olmayışından ısrarla bahsetmişlerdir. Çocuklarla sanatsal etkinlik kurgulamak, uygulamak istendiğinde malzeme eksikliği ve uygun ortamların sağlanamamasını bir sorun olarak birçok katılımcı dile getirmiştir. Bu konuda özellikle Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 koda sahip katılımcılar konuya ilişkin görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö1; “Çocukları bir tiyatroya götürmek istesem götürecek çocuk tiyatrosu yok. Kağıt kesme dışında farklı bir etkinlik yapmak istesem malzeme eksikliği çekiyorum. Çocukların yaratıcılığını teşvik edecek imkan ve araçlara çoğunlukla sahip değilim...”

Ö1, Ö3, Ö8, Ö10, Ö14, Ö15 kodlu katılımcılar ise ısrarla sınıfların küçük olmasını veya uygun ortamların olmamasını dile getirmişlerdir, Ö3, Ö6, Ö7, Ö15 kodlu katılımcılar ise sanat atölyelerinin olmamasını ve sınıfların fiziksel olarak sanatsal uygulamalar için yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Ö15; “Çocuklarla farklı sanatsal faaliyet yapacağımız atölyeler mevcut değil, sınıflarda yapıyoruz. Sınıflar ise yetersiz, küçük ve sınırlayıcı...” şeklinde açıklama yapmıştır.

Ö1; “Eğitim programları öğrencilerin sanat ve yaratıcılıklarını çok fazla destekleyemediği için ve programların yeterli donanım ve ortamlara sahip olmadığından çocukların sanatsal yönlerini tam anlamıyla tespit edemiyoruz. Çünkü yeterli donanımsal malzemeler yok, çeşitli atölyelerle alanında uzman kişilerce dersler verilemiyor buda yetersilik yaratıyor”

şeklinde ifade etmiştir. Ö5, okul öncesi öğretmenlerin sanat eğitiminde, eğitim malzemeleri, ortamın hazırlanması ve düzenlenmesinde yaşanan bölgeye göre farklılık gösterdiğinin altını çizmiş, kırsal kesimlerde ekonomik nedenlerden dolayı, bazı bölgelerde fiziksel ortamdan dolayı sorunlar ile karşılaşabildiğini dile getirmiştir.

Ö8 “sanatsal faaliyetler yapıldığı zaman sadece sınıf içerisinde sergileme fırsatı buluyoruz ya da sene sonu okulda sergileyebiliyoruz. Yaptığımız etkinliklerin tüm okulda sergilenmemesine içerliyorum. Malzeme konusunda ise ciddi sıkıntı yaşıyoruz”

şeklinde konuşmuştur. Aynı katılımcı diğer birçok katılımcının dile getirdiği gibi sanat eğitimi sürecinde sadece sınıfla sınırlı kaldığını atölyelerin olmadığını ve bu nedenle de birçok sanat etkinliğini yapamadıklarını dile getirmiştir. Bunun çocukların kendilerini yaratıcı hissedememesinde en büyük neden olarak gördüğünü ifade etmiştir.

4.5. Ebeveynlerle İlişkiler ve Sorunlar

Araştırmadan elde edilen bulgular “ebeveynlerle ilişkiler ve sorunlar” ana teması altında dört alt tema ulaşıldığını göstermektedir. Bunlar; yüksek beklenti ve kıyaslama yapma, etkinliklere katılmada isteksizlik, ekonomik zorluklar, kültürel farklılıklar ve teknoloji bağımlılığıdır.

Tablo 4.5. Ebeveynlerden kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Öğretmen	F
Ebeveynlerle İlişkiler ve Yaşanan Sorunlar	Yüksek Beklenti ve Kıyaslama Yapma	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13	10
	Etkinliklere katılmada isteksizlik	Ö3, Ö4, Ö6 Ö10, Ö11, Ö14, Ö15	7
	Ekonomik Zorluklar	Ö2, Ö5, Ö6,	3
	Teknoloji Bağımlılığı	Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö12, Ö14	6

Tablo 4.5 incelendiğinde ebeveynlerden kaynaklı katılımcıların ne gibi sorunlar ile karşılaştıkları görülmektedir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplardan 10 katılımcı “yüksek beklenti ve kıyaslama yapma”, 7 katılımcı “etkinliklere aktif katılım göstermeme ve isteksizlik”, 3 katılımcı” ekonomik zorluklar”, 6 katılımcı “teknoloji bağımlılığı”na vurgu yapan cevaplar verdikleri görülmüştür.

4.5.1. Yüksek beklenti ve kıyaslama yapma

Araştırma bulguları; Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13 koda sahip katılımcıların önemli bir sorun olarak ebeveynlerin çok yüksek beklentilere sahip olmalarını ve çocukları aşırı rekabete yönlendirmelerini belirttiklerini göstermiştir. Öğretmenlerin, sanatın paylaşımcılığı, esnekliği ve yaratıcılığı ortaya çıkarması umulurken bu rekabetçilik çocukların hem yaratıcılık serüvenini baltalamakta hem de kolektif üretime engel olmaktadır şeklinde kaygılarını ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ö11, “ebeveynlerin çocuklardan aşırı beklentisi var. Hepsi kendi çocuğu en yaratıcı diye düşünüyor. Bu çok ciddi bir problem. Çocuklarından her şeyin en iyisini yapmalarını bekleyerek ve sürekli kıyaslama yaparak çocuklarının hata yapabileceklerini göz ardı edebiliyorlar” şeklinde fikrini belirtmiştir.

Ö13, “ebeveynlerin kendi çocuğuna ayrıcalıklı davranılmasını istiyorlar, her ebeveynin bunu isteyebileceğini farketmiyorlar buradan kaynaklı sorun yaşıyorum” şeklinde ebeveyn tutumlarını ifade etmişlerdir.

4.5.2. Ekonomik zorluklar

Ö5, Ö6, Ö2 koda sahip katılımcılar, ebeveynlerin okullarda sanatsal faaliyetlere yönelik maddi kaynak eksikliği ve kesintileri sorun olarak ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ö2, “Velilerden sık sık bütçe yetersizliği nedeniyle sanatsal etkinliklerin yapılmadığı ya da sınırlı kaldığına dair şikayetler alıyoruz. Okulun kaynakları yetersiz olunca, sanatsal faaliyetler öncelik sırasından düşüyor. Bu da çocukların gelişimi açısından ciddi bir kayıp” şeklinde konuşmuştur.

Ö6, “Ebeveynler, çocuklarının yaratıcı etkinliklerden uzak kaldığını söylüyor ve bu durumu bütçe kesintilerine bağlıyor. Kaynak eksikliği sadece malzeme sıkıntısı yaratmıyor, aynı zamanda bu tür faaliyetlerin öğretim planlarında yer bulmasını da engelliyor.” şeklinde fikrini ifade etmiştir.

4.5.3. Etkinliklere katılmada isteksizlik

Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15 kodlu katılımcılar bu bölümde konuşmuşlardır. Katılımcıların ifadelerine göre bir yandan aşırı beklentiye sahip ebeveynler diğer yandan dile getirilen ihtiyaç ya da sorunlara karşı duyarsız kalabilmekte. Bu sorunu

Ö3, “okul öncesi öğretmenler olarak bazı ebeveynlerden kaynaklı sorunlarda yaşıyoruz. Bu sorun dile getirildiğinde görmezden geliniyor. Öğrencilerin desteklenmesi gereken konular ebeveynlere ilettiğimizde bunu kabul etmekte isteksiz davranıyorlar ve eksik oldukları durumlarda da bunu görmezden geliyorlar”

şeklinde ifade etmiştir. Aynı katılımcı ebeveynlerin çocuklara sunulan imkanlarda da oldukça sınırlı davrandıklarını ısrarla vurgulamıştır. Ebeveyn beklentileri ve sorunlara dair bazı görüşler;

Ö10 “okul öncesi öğretmenler olarak öğrencilerimizin sınıfta yaptığı etkinliklerin bazıları eve götürebilecekleri etkinlikler olmayabiliyor. Kağıt ile yapılan etkinlikler gibi mesela. Bu durumlarda ebeveynlerden tepki alıyoruz sanki etkinlik yapılmamış gibi düşüncelerinden dolayı rahatsız oluyorum. Her etkinlik eve götürülemez”

şeklinde ifade etmiştir.

4.5.4. Teknoloji bağımlılığı

Bu tema farklı bir başlık da incelenebilirdi ancak “Ebeveynlerden kaynaklı sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri” bölümünde gelen cevaplara göre buraya alınmıştır. Bu alt tema altında Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö12 ve Ö14 kodlu katılımcılar, çocukların teknolojiye aşırı maruz kalmalarını çocukların iletişim yeteneğini ve sanatsal olana ilgisini oluşturmada olumsuz etki faktörü olarak değerlendirmişlerdir. Ayrıca teknolojinin fazla kullanımının çocukların dikkat dağınıklıklarında da olumsuz etkilere neden olduğunu belirtmişlerdir. Konuya ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ö4 “çocuklarda algı ve kendilerini ifade etme konusunda iletişim problemleri tespit ettim. Bunun da sebebinin teknolojiye maruz kalmalarından dolayı olduğunu düşünüyorum”,

Ö12 “çocukların çok fazla ekrana maruz kalması davranış bozukluğuna yol açmaktadır. Aşırı sinirli, sabırsız olduklarını görüyorum ve bunun hızla ulaştıkları dijital araçlardan hızla edindikleri geçici keyif nedeniyle sabırsız ve sinirli davrandıklarını düşünüyorum”

şeklinde dile getirmiştir.

4.6. Çocuklarla İletişim ve Çocukların İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Bu bölümde çocukların sanata yönelik ilgi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla sorular sorulmuştur ve çocuklarla iletişimde yaşanan sorunlara dair de veri toplanmıştır. Araştırma bulguları, “çocuklarla iletişim ve ihtiyaçların belirlenmesi” ana teması altında iletişim sorunları, materyal ve malzeme sorunu ve bireysel farklılıklar alt temalarına ulaşıldığını göstermektedir.

Tablo 4.6. Çocuklarla iletişim kurmada, onların ilgilerini ve ihtiyaçlarını belirleme ilişkin öğretmen görüşleri

No	Alt Temalar	Öğretmen	F
Çocuklarla İletişim ve İhtiyaçların Belirlenmesi	İletişim sorunları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14	11
	Malzeme ve Materyal Sorunu	Ö4, Ö7, Ö11	3
	Bireysel Farklılıklar	Ö6, Ö8, Ö9, Ö15	4

Tablo 4.6 incelendiğinde çocuklarla iletişim kurmada onların ilgilerini ve ihtiyaçlarını belirlemede katılımcıların ne gibi zorluklarla karşılaştığı görülmektedir. 11 katılımcı “iletişim sorunları”, 3 katılımcı “malzeme ve materyal sorunu”, 4 katılımcı “bireysel farklılıklar” dan kaynaklı sorunlar yaşandığını dile getirmiştir. Tablo 4.6 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun çocuklarla iletişim kurmada onlarla “dil uyumu yakalamada” zorluk çektiği tespit edilmiştir. Dil uyumunun bir sorun olarak diğer sorunlara nazaran çok daha fazla üzerinde durulması doğru iletişimin çocuklarla farklı bir

yol ve yöntem gerektirdiğini göstermesi açısından önemlidir. Aynı zamanda çocuklarla, malzeme ve materyal ve bireysel farklılıklara bağlı sorunların yaşandığı da göz ardı edilmemelidir.

4.6.1. İletişim sorunları

Bu alt tema altında; Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 ve Ö14 koda sahip katılımcılar çocuklarla yaşanan ilk sorun olarak iletişimi işaret etmişlerdir ve buna da çocukların “duygusal ve bilişsel gelişim farklılıkları, ilgi ve dikkat eksiklikleri, aşırı teknolojik uyarana maruz kalmaları” şeklinde özetlenebilecek nedenler olarak belirtmişlerdir. Ö4 koda sahip katılımcı çocuklarla geçirilecek yeterince zamana sahip olamadıklarını da eklemiştir.

İkinci olarak iletişimde de sıkıntı yaşanmasına neden olan çocuklardaki sosyal ve duygusal sorunlar gösterilmiştir. Ö7, Ö10, Ö11, Ö14 koda sahip katılımcılar özellikle bu kısımda aktif olarak konuşmuşlardır. Bu noktada öne çıkan sorunu, bazı çocukların grupta çalışma hususunda zorluk yaşamalarında gördüklerini belirtmişlerdir. Bazı çocukların ise - yukarıda belirtilen rekabetçi ebeveynler nedeniyle- başarı peşinde olmalarının çocuklar arasında soruna neden olacak davranışlar sergilediklerini belirtmişlerdir.

Ö1, Ö3, Ö5 ve Ö12 koda sahip katılımcılar günümüz teknolojisinin çocuklarda dikkat eksikliğine ve çabuk sıkılmalarına neden olduğunu, bu durumun ise iletişimde kopukluklara yol açtığını dile getirmiştir. Bu sorunu aşmak için uzun cümleler yerine kısa cümleler kullanmanın, oyun ve müzik aracılığıyla iletişimi kolaylaştırmanın daha etkili olabileceğini ifade etmiştir. Ö7, çocuklarla iletişimde velilerin hemen bir sonuca ulaşmayı beklediğini, ancak bu sürecin uzun olduğunu ve çocukları tanımak için zamana ihtiyaç duyulduğunu dile getirmiştir. Ö11 çocuklarla iletişimin zorlu olduğunu ve onların genellikle 'kapalı kutu' gibi davrandıklarını, daha çok dijital ortamda vakit geçirdiklerini belirtmiştir. Soru-cevap yöntemini kullanarak çocukları sanata yönlendirdiğini ve bu şekilde onların kendilerini açmalarına yardımcı olmaya çalıştığını söylemiştir. Ö9, çocuklarla etkili iletişim kurabilmek için önce onları tanımının gerekli olduğunu, bu sayede iletişimde yaşanan sorunların azalabileceğini ifade etmiştir. Doğrudan alıntı ile özetleyebiliriz;

Ö1, “11 yıldır anaokulunda çalışıyorum. Çocuğun kendini ifade etmesi olarak sanatı tanımlıyorum. Sanatsal faaliyet öncesinde iletişimde en çok karşılaştığım sorun tabi ki bu çok normal, çocukların farklı karakterlerde oluşları, aile yapıları ve kaçınıcı çocuk oldukları

gibi farklar da engel olabilir, aşırı dijitalleşmenin de bu yaşta ki çocukları da aşırı etkilemekte olduğudur. Bu bizim çocukla iletişimde sorun yaşamamıza neden oluyor. Aile ile olan iletişimde zorlanmalarımızda çocuğa yansıyor ve önemli bir engel olarak önümüzde duruyor. Ciddi bir problem olarak da tekdüze faaliyetler bana göre. Bulunduğumuz ilde çocuklara yönelik faaliyetlerin eksikliğini de söylemeliyim...”

şeklinde ifade etmiştir.

Bu ifadeler, çocuklarla etkili iletişim kurmak için sabır, özen, yaşlarına göre eğitim ve etkinlik, anlayabilecekleri cümlelerle yaklaşım, dijital dünyanın etkilerini dikkate almak ve sanatı bir araç olarak kullanmanın önemine dikkat çekmektedir.

4.6.2. Malzeme ve materyal sorunu

Öğretmenlerin bir kısmı (Ö4, Ö7) çocuklarla sanatsal çalışma yapabilmek için, yaratıcılıklarını artıracak malzemeye ulaşmakta zorluk çektikleri, yetersiz eğitim materyali ile sonuçların da sınırlılık içerdiği vurgulanmıştır. Çocuklarla yapılan sanatsal aktivitelerde standartlaşmış faaliyetlerle sınırlı kalınmasının hem öğretmende hem de çocuklarda motivasyon kırıcı etki yaptığı ifade edilmiştir. Buna sanat atölyelerinin olmayışı ve sınıfların yaşlarına uygun düzenlenmemiş olması da eklenince beklenen sonuçların alınmadığından üzüntüyle bahsetmişlerdir. Ö7 şöyle ifade etmiştir;

“Ama tabii sanat etkinlikleri benim görüşüme göre dramayı da içeriyor, müziği de içeriyor vs. Şimdi çocuklara biz müzik etkinliği yaptırdığımız zaman örnek veriyorum şu anda en kolay ulaşabildiğimiz materyal mesela ritim çubukları olabilir. Zil, tef, vurmali aletler, marakaslar bunlar olsa çok daha iyi olur. Bunları düşündüğümüz zaman da tabii biz çocukların eline daha basit, daha ucuz materyaller vermek zorundayız. Bu da bizi kısıtlıyor.”

Ö11 ise *“eğitim malzemeleri okuldan karşılanıyor ve problem yaşamıyorum, hazırlanma süresinde ise okul personelleri ile işbirliği içinde çalışıyorum”*

demiştir. Öğretmenler ayrıca çocuklarda görülen ve görülebilecek olan motor becerilerinin gelişimindeki sınırlılıklardan bahsetse de bu farklılıkların uygun koşul ve eğitimle aşılabilecek sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Yine bu farklılık gibi ince motor becerilerde eksiklik, el-göz koordinasyon sorunu, dikkat ve sabır eksikliği, sanatın anlamını kavrama, taklitçilik gibi aşılabilecek yan sorunlardan da bahsedilmiştir.

Öğretmenler (Ö4, Ö7, Ö11,) sorunların etkili bir sanatsal eğitimle aşılabileceğinden emin olduklarını dile getirmişlerdir.

4.6.3. Bireysel farklılıklar

Bu alt tema altında bazı öğretmenler (Ö6, Ö8, Ö9, Ö15), çocuklarla iletişimde yaşanan başlıca sorunların, bireysel farklılıkların ve duygusal zekâlarının ailede yetiştirilme biçimine göre farklı şekillenmesinden kaynaklandığını belirtmiştir. Bu nedenle her duruma kapsamlı bir şekilde ve bu farklar gözetilerek yaklaşılması gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ö6, *“Her çocuğun iletişim tarzı ve algılama biçimi farklı. Bazı çocuklar çok çabuk tepki verirken, bazıları duygularını ifade etmekte zorlanıyor. Bu farklılıklar, onlarla etkili bir bağ kurmayı zaman zaman zorlaştırıyor”*,

Ö8, *“Bazı öğrenciler içe dönük ve sessizken, diğerleri daha dışa dönük ve hareketli olabiliyor. Bu çeşitlilik, sınıfta iletişim kurarken denge sağlamayı güçleştiriyor. Çocukların bireysel farklılıklarını anlamaya çalışmak zaman alıyor”*,

Ö9, *“Bir öğrenci ile kurulan yöntem, diğerine uygun olmayabiliyor. Bu nedenle, bireysel farklılıklara uygun yaklaşımlar geliştirmek için sürekli yeni yollar denememiz gerekiyor. Bu hem zaman alıcı hem de zorlayıcı bir süreç”*,

Ö15, *“Bazı çocuklar daha çok görselle desteklenen bir iletişimden hoşlanırken, bazıları doğrudan sözel anlatımı tercih ediyor. Bu farklılıklar hem sınıf içi iletişimde hem de birebir diyaloglarda sorunlara yol açabiliyor”* yönünde görüş bildirmişleridir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerin sanat eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunların incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada elde edilen bulgular, literatür ışığında tartışılmış, sonuç ve öneriler belirtilmiştir.

5.1. Tartışma

Bu bölümde, araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar ile ilgili literatür karşılaştırılmıştır.

Okul öncesi çocuklar için sanatsal eğitim aşaması için öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara dair yapılan farklı illerde farklı öğretmen ve çocuklarla yapılan çalışmalardan çıkan genel sorunlara dair ortak noktalar; kaynak yetersizliği, materyal eksikliğinden kaynaklı sorunlar, aileden kaynaklı sorunlar, öğretmenlerin eğitim becerilerinde görülen yetersizliğinden kaynaklı sorunlar, çocukların teşvik edileceği sunum sergi vb eksikliği, aşırı teknolojiye maruz kalmaktan kaynaklanan sorunlar, yönetimden kaynaklı sorunlar, yaşanan bölgenin öznel koşullarına dair sorunlar, çocukların kendilerinden kaynaklı sorunlar, çocuklar ve aileleri arasında kültürel farklardan kaynaklı sorunlar, okul öncesi öğretmenlerin eğitim ve becerilerinin eksik kalması şeklinde tespit edilmiştir.

Bu alanda yapılan çalışmalara bakacak olursak örneğin Ünal (2006)'ın çalışmasında çıkan *“Öğretmenlerin aldıkları sanat eğitiminin yeterli olmadığı bu eksikliği tamamlayacak hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği görülmüştür”* görüşleri ile *“Öğretmenler görev yaptıkları okulların fiziki koşullarını yetersiz gördükleri takdirde bunun yaratıcılıklarını ve üretkenliklerini olumsuz etkileyeceklerini belirtmişlerdir”* şeklinde ifade edilen sorunlar, mevcut çalışmadaki okul öncesi öğretmenler tarafından da benzer şekilde dile getirilmiştir. Elkoyun (2007)'da yaptığı araştırmada sanat eğitimi etkili bir şekilde verilmesinde karşılaşılan sorunları; yönetim kaynaklı, öğretmen kaynaklı, yöntemlerin, donanımın ve müfredatın eksikliğinden kaynaklı olarak ve yanı sıra öğrencilerin gelişim düzeylerinin farklılığından kaynaklanan sorunlar olarak belirlemiştir. Bayraktar'ın çalışmasında araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi olumsuz etkileyen faktörleri *“maddi imkanlar, öğretmen profili, fiziki koşullar, veli-öğrenci profili ve okul idaresi, rehberlik ve yönlendirme, okul idaresi, öğretmen, veli iş birliği, çevre koşulları ve uygunluğu, eğitim programının kapsamı-uygulanabilirliği, sergi-gösteri kaygısı ve*

çocuklarda beklenti düzeyi, sanat köşeleri ve gezi-gözlem, özgür-güvenli ortam ve teknolojik imkanlar” (Bayraktar,2019:63)” olarak göstermişlerdir.

Gökdemir (2019:5) çalışmasında öğretmenlerin çoğunun sanat etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılığını geliştirdiğini ifade ettiğini belirtmiştir, (el becerilerini, küçük kas gelişimlerine katkı, hayal kurma, motor becerileri gibi) bu hem bizim çalışmamızla hem diğer çalışmalarla benzer bir sonuçtur.

Ayrıca araştırma bulguları öğretmenlerin, çocukların teknolojiye aşırı maruz kalmalarını (tablet kullanımının kontrolsüzlüğü, tv izleme de sınır konmaması gibi.) çocukların iletişim yeteneğini ve sanatsal olana ilgisini oluşturmada olumsuz etki faktörü olarak değerlendirdiğini göstermiştir. Teknolojinin fazla kullanımının çocukların dikkat dağınıklıklarında da negatif etki faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007), ebeveynlerin okul öncesi çocukların aşırı teknolojiye maruz kaldıkları ve bu durumun çocukları ciddi sınıf etkinliklerine katılmalarında sorunlara yol açtığından bahsetmişlerdir.

Çalışmaların bir ortak yönü de aileler ile ilgili sorunlar dile getirildiğinde ağırlıklı olarak “kıyaslama yapmanın” belirtildiği görülmüştür. Erkurt (2016), mevcut çalışmada elden edilen bulgulara paralel olarak çocukların en çok diğer çocuklarla kıyas yapılmasının eğitimde sorun yarattığı dile getirmiştir. Bayraktar (2019)’un çalışmasında öğretmenlerin ebeveynlerin yüksek beklentileri olduğu ve çalışmalara karşı ilgisiz olduğu ve sanat etkinliklerini zaman kaybı olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmaya benzer şekilde mevcut çalışmada bu sorunlar tespit edilmiştir ve özellikle kıyaslama yapmak sorun olarak vurgulanmıştır.

Bu ortak belirlenen sorunlarda farklar ise genellikle oranlarda çıkmaktadır. Örneğin bizim çalışmamızda yönetim kaynaklı sorunlar oldukça az olarak ifade edilirken, diğer bazı çalışmalar yönetim kaynaklı sorun bildirimini daha fazla aldıklarını raporlamış olabiliyorlar. Bu oran farklarına rağmen sorunların genellikle ortaklaşmasından kaynaklı çözüm önerilerinde de benzerlikler oldukça fazla görülmektedir. Gökdemir’in (2019) Mardin örneğinde de tespit ettiği çocukların ve ailelerin çalışmaya isteksiz olma ve dikkat süresinin çok kısa olması sorunu gibi genel sorunlar çalışmaların ortak olarak verdiği sorunlar olarak dikkat çekmektedir.

Çözüm önerileri bölümünde detaylarını verdiğimiz öneriler hemen her çalışmanın sonucunda araştırmacı tarafından farklı ifade edilse de aynı çözümsel yöntemleri işaret ettiklerini görmekteyiz. Bunun bize anlatması gereken durum, çözüm sorunlara dair çözüm

arayışımızda bölgesel farklar elbette dikkate alınmalı, ekonomik farkın yaratacağı uçurumlar göz önünde bulundurulmalı ancak çıkan ortak sorunların ortak çözümler beklediğini görerek çalışmacıların sonuçlarını da dikkate alarak okul öncesi çocuklar için ciddi adımlar atılması gerektiği olmuştur. Her çocuğun öznelliğini görerek ortak sorunların ortak çözümleri genel çerçevede olumlu sonuçlar verecektir. Çözüm önerileri bölümünde yazdığımız çözüm önerilerinin diğer çalışmalarla paralel ilerlediğini belirtmeliyiz.

Çalışmalarda bir ortak yönde okul öncesi çocuklarına verilecek sanat eğitiminin faydaları hakkında oluşmuştur. Örneğin okul öncesi çocuklara sanat eğitiminin faydalarına dair Erkurt (2016)'un çalışmasında *“Okulöncesi öğretmenlerinin okulöncesi eğitimde sanat etkinliklerinin işlevine ilişkin görüşlerinde, öğretmenler sanat etkinliklerinin çocukların bilişsel gelişim, motor gelişim, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim, özbakım becerilerine katkılarını belirtmişlerdir. En çok motor gelişim, sosyal ve duygusal gelişimi ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sanat etkinliği uygulamaları gözlemlendiğinde çoğunlukla motor gelişim becerilerini destekleyici etkinliklere yer verdikleri görülmüştür”* şeklinde ifade edilen faydalar mevcut çalışmada da bu benzer sonuçlara işaret etmiştir.

Çalışmalara genel anlamda bakıldığında okul öncesi çocuklara verilecek sanat eğitimin faydalarında da ortaklaşıldığı, sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinde de benzerlikler olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Sonuç

Araştırma sonuçları; okul öncesi öğretmenlerin diğer çalışmalarda da görüldüğü gibi bu çalışma neticesinde de, okul öncesi sanat eğitimi çocuğun çok yönlü desteklenmesini sağlayan, yaratıcılık ve hayal gücü potansiyelini ortaya çıkaran, estetik duygularını geliştiren, özdisiplin-özbakım farkındalığı sağlayan, yaratıcılık ve özgünlük kazandıran, psiko-motor becerilerini geliştiren bir eğitim olarak tanımladıkları göstermiştir.

Yapılan çalışmada sonuçlar; kaynak yetersizliği, materyal eksikliğinden kaynaklı sorunlar, sanat atölyelerinin olmayışı, aileden kaynaklı sorunlar, öğretmen yetersizliğinden kaynaklı sorunlar, çocukların teşvik edileceği sunum sergi vb eksikliği, aşırı teknolojiye maruz kalmaktan kaynaklanan sorunlar, yönetimden kaynaklı sorunlar, yaşanan bölgenin öznel koşullarına dair sorunlar, çocukların kendilerinden kaynaklı sorunlar, çocuklar ve aileleri arasında kültürel farklardan kaynaklı sorunlar, okul öncesi öğretmenlerin eğitim ve becerilerinin eksik kalması şeklinde sorunlar tespit edildiğine işaret etmiştir.

Araştırma sonuçları sınıf ortamı ile ilgili sorunlar; sanat atölyelerinin olmaması, sanatsal faaliyetler için yeterli fiziki donanımın olmaması ve etkinlikleri sınıflarda yapmak zorunda kalınması bir sorun olarak görüldüğünü göstermiştir. Etkinliklerin yapıldığı sınıfların kalabalık ve sanat etkinliklerine uygun şekilde düzenlenmemiş olması. Sınıfların içerisinde ciddi materyal eksikliği, mekanların dar olması, gürültü, dış mekanlarda etkinlik yapma şansının olmaması şeklinde net bir belirleme yapılmıştır. Kaynak ve materyal yetersizliği de eklendiğinde bu alandaki sorunlar aciliyet olarak öne çıkmıştır. Okul yönetimlerinin öğrenciye malzeme temin etmemelerine rağmen öğrenci çalışmalarını takdir etme noktasında yetersiz kaldıkları da dile getirilmiştir.

Araştırma sonuçları, ailelerin öğrencinin gelişim özelliklerinin çok üstünde ürün beklmeleri, okul öncesi öğretmenleri ile yeterli iş birliği yapmaktan kaçınmaları, ilgisiz olmaları, çocuklarını aşırı kıyas yoluyla yarışa zorlamaları gibi sorunlar sık olarak dile getirildiğine işaret etmiştir.

Araştırma sonuçları okul yönetimlerinin okul öncesi eğitim konusunda bilgi eksikliği olması, malzeme temininde yeterli gayreti göstermemeleri, sanat etkinliklerini gereksiz görmeleri gibi sorunlar dile getirilse de çalışmaya katılan öğretmenler genel olarak okul yönetiminden rahatsız olmadıklarını dile getirdiğini göstermiştir.

Çocuklarla ilgili verilen bildirimler ise çalışmaya isteksiz olmaları, dikkat eksiklikleri, çabuk sıkılmaları, motor becerilerinde eksiklik, kontrolsüz davranışlar, kopyacı olmaya meyil gibi sorunlar dile getirilmiş olsa da okul öncesi öğretmenlerin hemen hepsi bu sorunların sanat eğitimi ile giderilebilecek sorunlar olduğunda öğretmenlerin hemfikir olduğu sonuçlar arasında yer almaktadır.

Hem incelediğimiz çalışmalardan hem de bu çalışmadan elde ettiğimiz veriler ışığında okul öncesi çocuklarına önerilen çalışmaları şu şekilde belirledik;

5.3. Öneriler

5.3.1. Okul öncesi öğretmenlere yönelik öneriler

- Okul öncesi öğretmenleri çocuğun bilişsel gelişim seviyesi dikkate alınarak davranılmalı, yaş grubuna uygun faaliyetler seçilmeli, çocuk merkezli uygulamalar denemeli, çocuklara ilgi çekici, keşfedebilecekleri ve deneyebilecekleri ortam

sağlanmalı, her çocuğun farklı yönleri bilinmeli ve gözetilmeli ve yaratıcılıkları teşvik edilmelidir.

- Sanat ve yaratıcılık kavramları ile ilgili farklı etkinlikler ve eğitim öğretim uygulamaları öğretmenler tarafından gerçekleştirilmelidir.
- Okul öncesi dönemde çocukların sanat ve yaratıcılık konusundaki yeteneklerinin ortaya çıkarılması için işbirliği çalışmaları yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin çocuklarla iletişim kurmada onların ilgi ve ihtiyaçlarını tespit etmede aileler ve diğer meslektaşları ile görüşmeler yapmaları gerekmektedir.
- Öğretmenler çocuklar ile iletişim kurmada bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmalıdır.
- Öğretmenler etkinlikleri uygularken sergilerken veya değerlendirirken kaynak yetersizliklerini yönetime bildirmeli yaşanan sorunları paylaşmalıdır.
- Eğitim programlarından kaynaklı sorunların ortadan kaldırılabilmesi için tekdüze eğitim yerine daha modern eğitim teknikleri denenmelidir.
- Öğretmenler eğitim programlarındaki yetersizlikleri yönetim ve meslektaşları ile iş birliği çalışmaları içerisinde gidermelidir.
- Ebeveynlerden kaynaklı sorunlar, ebeveynler ile açık ve ikili iletişim yöntemi ile çözümlenmelidir ebeveynlerin kıyaslama yapmaları engellenmeli ebeveynlerin etkinliklere ve toplantılara katılmaları teşvik edilmelidir.
- Eğitim malzemelerinin ve ortamın hazırlanmasında kaynak yetersizliklerinin ortadan kaldırılması için yönetim ile görüşmeler yapılmalı, tekdüze kaynak kullanımından kaçınılmalıdır.
- Aile kaynaklı sorunlar ve ekonomik zorluklar ile ilgili farklı projeler ve etkinlikler geliştirilmelidir.

5.3.2. Uygulamaya yönelik öneriler

- Okul öncesi öğretmenlerinin güne başlama zamanını çocuklara yönelik sohbetler, çeşitli ısınma ve eğlenceli oyunlar oynamak gibi etkinliklerle nitelikli şekilde planlamalıdır.
- Okul öncesi öğretmenler çocukların ilgisini çekecek, merak uyandıracak ve eğlenmelerini sağlayacak çocukların yaşlarının gerektirdiği şekilde ve gelişim

özelliklerine uygun materyallerle denemeler yapmalarına ve özgün ürünler oluşturabilmelerine imkân verecek bir sanat atölyesi oluşturmalarıdır.

- Okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliklerini sınıf ortamından çıkararak sanat galerileri, oyuncak müzeleri gibi yerlere taşımaları ve sürece alanında yetkin sanatçılar dâhil etmeleri şeklinde plan yapılmalıdır.
- Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklarla soru cevap şeklinde ilgi ve merak uyandıracak yöntemler bulmalıdır.
- Okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinlikleri planlama ve uygulama amaçlı mesleki gelişimlerine yönelik eğitimler, kurslar almaları, workshoplara katılmalıdır.

5.3.4. Araştırmacılara yönelik öneriler

- Bu araştırma kapsamında okulöncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi konusunda yaşanan sorunlara dair çözüm önerileri yer almaktadır. Sanat eğitimi konusunda okul idaresi, diğer öğretmenler, aileler, sanatçılar ve çocukların görüşlerinin araştırılması da gereklidir.
- Bu çalışma Tunceli ilinde yapılmıştır. Sanat eğitimi konusunda farklı illerde yapılan çalışmalar olmakla birlikte az sayıda çalışma mevcuttur. Türkiye geneli için yeterli sonuçlar için daha genel araştırmalarda gereklidir.
- Okul öncesi eğitim programlardaki sanat eğitimi kapsamının oldukça yetersiz olduğu görülmüştür. Daha kapsamlı programın okullar tarafından uygulanamama sebeplerine ve çözümlerine dair yeni çalışmalar yapılabilir.
- Türkiye için ileriki yaşları kapsayan ve sanat eğitimi almış çocukların almamış çocuklara göre gelişimleri irdelenmeli buna yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acer, D.**, 2015. Okulöncesi dönem çocuklarının sanat hakkındaki düşünceleri; Çocuk sanatçı-sanatçı çocuk projesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 234,1679-1694.
- Akçay, C.**, 2006. Türk eğitim sistemi. Anı Yayıncılık, Ankara, 25-27.
- Aksaçlıoğlu, A.G., Yılmaz, B.**, 2007. Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 21/1, 3-28.
- Aksoy, Ö.**, 1968. Osmanlı devri İstanbul sıbyan mektepleri üzerine bir inceleme. İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Akyüz, Y.**, 1996. Anaokullarının Türkiye’de kurulu ve gelişim tarihçesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 131-132.
- Alhojailan, M.I.**, 2012. Thematic analysis: A critical review of its process and evaluation. *West East Journal of Social Sciences*, 1, 39-47.
- Anabritanica**, 1990. Cilt:13-19. İstanbul. Ana Yayıncılık.
- Aral, N., Kandır, A., Can Yaşar, M.**, 2002. Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı. YA-PA Yayınları, İstanbul, 23-24.
- Argun, Y.**, 2012. Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Aristoteles**, 2018. Politika, (Çev. Furkan Akderin). Say Yayınları, İstanbul.
- Arlı, M., Nazik, M.H.**, 2000. Bilimsel araştırmaya giriş, Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Artut, K.**, 2004. Okul öncesinde sanat eğitimi. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Atakan, H.**, 2010. Okul öncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J., Nolen-Holeksema, S., Loftus, G.R.**, 2014. Psikolojiye giriş (J. Bem, L. Fredrickson, Susan Nolen - Çev.: Öznur Öncül). Arkadaş Yayınları, Ankara.
- Ayaydın, A.**, 2010. Okul öncesi dönemde görsel sanatlar eğitiminin bireye kazandırdığı değerler. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1/12,12-13.
- Aydın, Ç.**, 1997. Üniversite anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının yaratıcılık düzeylerinin incelenmesi. *Bilim Uzmanlığı Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Aykanat, E.,** 2018. Okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek üzere ölçek geliştirme çalışması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Başkent Üniversitesi, Ankara,
- Aykut, A.,** 2004. Görsel sanatlar öğretiminde görsel-işitsel materyal kullanımı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1/21), 33-42.
- Baltacı, A.,** 2019. Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5/2, 368-388. DOI: 10.31592/aeusbed.598299
- Başaran, İ.E.,** 1996. Türkiye eğitim sistemi (3. baskı). Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Batur, M.,** 2010. İlköğretim 1. kademe görsel sanatlar dersi öğretim programının kazanımlar ögesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Bayrak, A., Akkaynak, M.,** 2020. Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama eğitiminin duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7/2, 1343-1381.
- Bennett, N., Kell, J.,** 1989. The school and classroom context, a good start four year olds in infant schools, Blackwell Education, England.
- Bezrukikh, M.M., Terebova, N.N.,** 2009. Characteristics of the development of visual perception in five to seven year old children *Human Physiology*, 35/6, 37-42.
- Bozoklu, F.,** 1994. Okul öncesi çağındaki dört, beş, altı yaş grubu çocukların tercih ettikleri oyun köseleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 66-69.
- Boyd, W., Cutcher, L., (2015),** Learning From Early Childhood Philosophy, Theory and Pedagogy: Inspiring Effective Art Education, *Australasian Journal of Early Childhood*, 40/1, 91-98.
- Börekeçi, M.,** 2000. Yabancı Dille Öğretim. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 204-218.
- Braun, V., Clarke, V.,** 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3/2, 77-101.
- Büte, M., Balcı, F.A.,** 2010. Bağımsız anaokulu yöneticilerinin bakı açısından okul yönetimi süreçlerinin işleyişi ve sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16/4, 485-509.
- Büyükekiz, M.,** 2009. Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin resim uygulamalarındaki farklılıklar. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Konya, 36-38.

- Chmiliar, I.**, 2010. Multiple-case Designs, In A. J. Mills, G. Eupras- E. Wiebe (Eds.), Encyclopedia of case study research. SAGE Publications, USA, 582-583s.
- Christian, R.W.**, 2010. Visual perception in school-aged children: A psychometric study of the correlation between computer-based and paper-based scores on the motor free visual perception test, 3rd edition. *A Master's Thesis (unpublished)*, East Carolina University, Greenville, 48-56.
- Clegg, J.A., Standen, P.J.**, 1991. Friendship among adults who have developmental disabilities. *American Journal on Mental Retardation*, 95/6, 663-671.
- Comenius, J.A.**, 1964. Büyük didaktika (Çev.Hasip Aytuna). Millî Eğitim Basımevi, Ankara, 69-70.
- Creswell, J.W.**, 2002. Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative. Prentice Hall Upper Saddle River, NJ, Prentice Hall, 146-166.
- Creswell, J.W.**, 2016. Nitel araştırma yöntemleri. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Crick, N.R., Ostrov, J.M., Werner, N.E.**, 2006. A longitudinal study of relational aggression, physical aggression, and children's social-psychological adjustment. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 34/2, 127-138. <http://doi.org/10.1007/s10802-005-9009-4>
- Cristovao, A.M., Candeias, A.A., Verdasca, J.**, 2017. Social and emotional learning and academic achievement in Portuguese schools: A bibliometric study. *Frontiers in Psychology*, 8,1-12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01913>
- Çakır İlhan, A.**, 1994. Üniversitelerde sanat eğitiminin gerekliliği. A.Ü. Eğitimi Bilimleri Fakültesi yayınları, Ankara, 128-138.
- Çarıkçı, K., Meral, H., Berkil, S., Çalışır, A., Önala, L., Arslan, Ö.**, 2024. Nitel araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 10/37, 127-140. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707>
- Çelik, M., Yazar, A.**, 2009. Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan sanat etkinliklerinde kullanılan yoğurma maddelerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 16, 45-51.
- Çelik, S., Arikan, A., Diken, I.H., Aksoy, F., Çolak, A., Tomris, G.**, 2016. Effectiveness of the preschool version of the first step to success early intervention program for preventing antisocial behaviors. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16/2, 511-535. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.2.0317>
- Davis, E., Priest, N., Davies, B., Sims, M., Harrison, L., Herrman, H., Cook, K.**, 2010. Promoting children's social and emotional wellbeing in childcare centers within low socioeconomic areas: Strategies, facilitators, and challenges. *Australasian Journal of Early Childhood*, 35/3, 1-16. <https://doi.org/10.1177/183693911003500310>

- Davis, E., Young, D., Corr, L., Cook, K., 2012.** Organizational capacity building in childcare: Promoting children's mental health. *International Journal of Mental Health Promotion*, 14(5): 264-275. <https://doi.org/10.1080/14623730.2013.784595>
- Deretarla Gül, E., 2008.** Meşrutiyet'ten günümüze okul öncesi eğitim. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17/1, 269-278.
- Dewey, J., 2005.** Sanat ve deneyim. (Çev. Ayşe Eroğlu). Hiperlink Yayınları, İstanbul.
- Diken, İ.H., Cavkaytar, A., Batu, S., Bozkurt, F., Kurtyılmaz, Y., 2010,** Proje ADYEP: Anasınıfı, ilköğretim birinci ve ikinci sınıflarında anti sosyal davranışları önlemeye yönelik bir erken müdahale programının etkililiği (Proje No: 206K165), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu.
- Dirim, A., 2004.** Okul öncesi eğitimi. Esin Yayınevi, İstanbul.
- Duman, G., 2014.** OKUL öncesi öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin sanat etkinliklerine karşı görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 24-47.
- Duman, G., Avcı, N., 2014.** Okul öncesi eğitimde sanat etkinliklerinin çocukların gelişim alanlarına katkı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3/4, 136-143.
- Duran, N., Aydoğdu, E.H., 2024.** Çocuklarda yaratıcılık ve sanat: Gelişim, eğitim ve pedagojik yaklaşımlar. Akademisyen Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Edwards, L.C., Nabors, M.L., 1993.** The creative art process: What it is and what it is not. *Young Children*, 48/3, 77-81.
- Elkoyun, Ö., 2007.** Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin öğretmenler tarafından bilinmişlik düzeyi ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Epstein, A.S., 2001.** Thinking about art: Encouraging art appreciation in early childhood settings. *Young Children*, 56/3, 38-43.
- Erden, M., Akman, Y., 2007.** Eğitim psikolojisi. Arkadaş Yayınları, Ankara.
- Ergin, O., 1977.** Türk maarif tarihi (5.cilt). Eser Matbaası, İstanbul.
- Ersoy, Ö., Ulutaş, İ. 2004.** Okul öncesi eğitimde sanat etkinliklerinin önemi ve uygulama önerileri; Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12/1, 1-12.
- Fiske, E.B., 1999.** Champions of change: The impact of the arts on learning. Washington DC: Partnership for arts education and the President's committee on the arts and humanities.

- Fossey, E., Harvey, C., McDermott, F., Davidson, L.,** 2002. Understanding and evaluating qualitative research. *Australian and New Zealand journal of psychiatry*, 36/6, 717-732.
- Fox, J.E., Schirrmacher, R.,** 2018. Bütüncül erken çocukluk sanat programı, çocuklarda sanat ve yaratıcılığın gelişimi (Çev: İ. Ulutaş). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Gardner, H.,** 2004. Zihin çevreleri: Çoklu zeka kuramı, (Çev. Ebru Kılıç). Alfa yayınları, İstanbul.
- Garvis, S. ,** 2012. Exploring current arts practice in kindergartens and preparatory classrooms. *Australasian Journal of Early Childhood*, 37 /4, 86-93.
- Gençaydın, Z.,** 1990. Sanat eğitiminin düşünsel temelleri, ortaöğretim kurumlarında resim-iş öğretimi ve sorunları. TED Yayınları, Ankara, 22-24.
- Glesne, C.,** 2013. Becoming qualitative researchers: An introduction (4th ed.). Pearson/Allyn-Bacon, Boston, 63-67.
- Glesne, C.,** 2015. Nitel araştırmaya giriş (Çev: A. Ersoy ve P. Yalçınoglu) (5.baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gombrich, E.H.,** 1997. Sanatın öyküsü (Çev. B. Cömert). Remzi Kitapevi, İstanbul, 36s.
- Gökdemir, M.A.,** 2019. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin sanat etkinliklerinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri; Mardin Örneği. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6/, 1-14.
- Guba, E.G., Lincoln, Y.S.,** 1994. Competing paradigms in qualitative research. In N.K. Denzin ve Y.S. Lincoln (Ed.). *Handbook of Qualitative Research* Thousands Oaks, CA: Sage Publications, 105-117s.
- Guest, G., MacQueen, K.M., Namey, E.E.,** 2012. Applied thematic analysis. Sage Publications.
- Gürkan, T.,** 1988. İlkokul programı ve öğretim yöntemleri. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 11-14s.
- Haley, V.A.,** 1994. An inservice training program to increase skills of teachers in prekindergarten interest, centers, a practicum report presented to the Ed.: D Program in Early Childhood.
- Hançerlioğlu, O.,** 2020. Felsefe sözlüğü. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Hatch, J.A.,** 2002. Doing qualitative research in education settings. Published by, State University of New York Press.
- Hay, I.,** 2000. Qualitative research methods in human geography, (Edited by Iain Hay and Meghan Cope), Fifth Edition, Oxford University Press.

- Heidegger, M.,** 2011. Sanat eserinin kökeni. Der Ursprungdes Kunstwerks, (Çev.F. Tepebaşılı), Ankara 2011.
- Huyghe, R.,** 1970. Art Forms and society, art and mankind, larousse encyclopedia of prehistoricand ancient art, (Ed. R. Huyghe). Hamlyn, London, New York, Sydney, Toronto, 114-122s.
- Kara, A.,** 2007. Okul öncesi dönemde 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcılık düzeylerini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Konya, 76s.
- Karasar, N.,** 2009. Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 44s.
- Kelekçi, O.M., Kahraman, M.E.,** 2016. Okul öncesi dönemde sanat eğitiminin farklı teknikler kullanılarak öğretilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 2: 65-77.
- Kıncal, R.Y.,** 1993. Okul ve eğitim. *Eğitim Dergisi*, 4: 10-15.
- Kırıçoğlu, O.T.,** 2005. Sanatta eğitim, görmek, anlamak, yaratmak. Pegem A Yayıncılık, Ankara, 45-46s.
- Kim, J., Murdock, T., Choi, D.,** 2005. Investigation of parents beliefs about readiness for kindergarten: An examination of national household education survey (NHES: 93). *Educational Research Quarterly*, 29(2): 3-17.
- Kitzinger, J.,** 1995. Qualitative research: introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311(7000): 299-302.
- Klenke, K.,** 2016. Qualitative interviewing in leadership research, in qualitative research in the study of leadership.emerald group publishing limited, Bingley, 123-150.
- Koçyiğit, S.,** 2012. Okul öncesi eğitimin tanımı, amacı, önemi ve ilkeleri; Okul öncesi eğitime giriş. Hedef Yayıncılık, Ankara, 14-26s.
- Köksal Eğmez, C.F.,** 2008. Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı (Kocaeli’nde bir anaokulunda yapılan araştırma). *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Köse, A.,** 2015. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan yöneticilerin uyguladıkları yönetim biçimleri ve problem çözme becerilerine yönelik algıları arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 93-95.
- Kösebey, A.E.,** 2002. Küçük yaşlarda bağlanması gereken sanat eğitiminin önemi. Sanat Eğitimi Sempozyumu, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası, Ankara.
- Marshall, C., Rossman, G.B,** 2014. Designing qualitative research. Sage Publications, New York Press.
- Marshall, C., Rossman, G.B.,** 2014. Designing Qualitative Research. (Sixth Edition). Sage

Publication, New York.

McClelland, M.M., Tominey, S.L., Schmitt, S.A., Duncan, R., 2017. SEL Interventions in Early Childhood. *The Future of Children*, 27/1, 33-47.

Mercin, L., Alakuş, A.O., 2007. Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.

Merriam, S.B., 2013. Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 56-57.

Merriam, S.B., Grenier, R.S., 2019. Qualitative research in practice, Examples for discussion and analysis. Jossey-Bass.

Miles, M.B., Huberman, A.M., 1994. Qualitative data analysis; An expanded sourcebook. Sage Publications, London, 91-93.

Miller, R., 1996. The developmentally appropriate inclusive classroom in early education. Delmar publishers, U.S.A, 117-140.

Millî Eğitim Bakanlığı, 2017. Öğretmen yetiştirme ve geliştirme genel müdürlüğü, okul öncesi öğretmeni özel alan yeterlikleri. Ankara.

Myers, R., 1996. Hayatta kalan oniki: Erken çocukluk gelişimi programlarının güçlendirilmesi (Çev. Remziye Ağış Bakay, Erden Ünlü). Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları.

Namey, E., Guest, G., Thairu, L., Johnson, L., 2008. Data reduction techniques for large qualitative data sets, in: Handbook for team-based qualitative research, Rowman Altamira,

Novaković, S., 2015. Preschool teacher's role in the art activities of early and preschool age children, *Croatian Journal of Education*, 17/1, 153-163.

O'Donnell, C.L., 2008. Defining, conceptualizing, and measuring fidelity of implementation and its relationship to outcomes in K-12 curriculum intervention research. Review of Educational.

Oktay, A., 1991. Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3: 187-193.

Oktay, A., 2000. Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem (2.Baskı). Epsilon Yayıncılık, İstanbul.

Ömeroglu, E., 1990. Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi. *Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 52-53s.

- Ömeroğlu, E., Turla, A.,** 2001. Okul öncesi dönemde yaratıcılık eğitimi ve desteklenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 1/3, 44-48.
- Ötgün, C.,** 2008. Sanat yapıtına yaklaşım biçimleri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1/2, 159-178.
- Özdemir Topaloğlu, A.,** 2009. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan yöneticilerin örgütsel amaçları gerçekleştirmedeki yeterlilikleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi, Edirne, 30s.
- Özdemir, T.A.,** 2008. Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik yeterlilikleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Özen Altınkaynak, Ş., Yanıklar, C.,** 2014. Anne ve babaların okul öncesi eğitime devam eden çocuklarının gelişimine yönelik beklentileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 56 - 72.
- Özkan, B., Girgin, F.,** 2014. Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Ejovoc Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4/4, 79-85.
- Öztunç, M.,** 1999. Yaratıcı düşünme üzerine ailenin etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 66s.
- Parlak yıldız, B., Yıldızbaş, F.,** 2006. Okulöncesi sanat etkinliklerinde artık materyallerin kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6/1, 39-49.
- Parlayıcı, H.,** 2010. Okul öncesi eğitim kurumlarında anne baba eğitimine ilişkin veli, öğretmen ve yönetici görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Patton, M.Q.,** 2002. Qualitative research and evaluation methods (3rd ed.). Thousand Oaks, CA, Sage Publications.
- Piaget, J.,** 2005. Çocuğun gözüyle dünya (Çev. İsmail Yerguz). Dost Kitabevi, Ankara.
- Piaget, J.,** 2017. Çocukta dil ve düşünce (Çev. Sabri Esat Siyavuşgil). Palme Yayıncılık, Ankara, 68s.
- Platon,** 1998. Yasalar (Çev.: Candan ŞENTUNA–Saffet BABÜR). Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Platon,** 2002. Devlet (Çev.: Hüseyin Demirhan). Sosyal Yayınları, İstanbul.
- Poyraz, H., Dere, H.,** 2001. Okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri. Anı Yayıncılık, Ankara.

- Rakap, S., Balıkcı, S., Kalkan, S., Aydın, B.,** 2018. Preschool teachers use of strategies to support social-emotional competence in young children. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 10/1, 11-25.
- Read, H.,** 1981. Sanat ve toplum. Umran Yayınları, Ankara.
- Rousseau, J.J.,** 2009. Emile, (Çev. Yaşar Avunç), Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 18-19s.
- San, İ.,** 1979. Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 33s.
- San, İ.,** 2019. Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 23/2, 573-582.
- Schwartz, D., Gorman, A.H., Nakamoto, J., McKay, T.,** 2006. Popularity, social acceptance, and aggression in adolescent peer groups: Links with academic performance and school attendance. *Developmental Psychology*, 42/6, 1116-1127.
- Senemoğlu, N.,** 2018. Gelişim, öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya (25. baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sert, A.,** 2018. Kamu ve özel okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, 71-73s.
- Sevinç, M.,** 2003. Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Sönmez, V.,** 2023. Eğitim felsefesi. Anı Yayıncılık, Ankara, 15-17s.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı,** 1993. On dördüncü Millî Eğitim Şûrası. İstanbul.
- Taşdemirci, E.,** 2002. 20. Yüzyılda Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminde çağdaş pedagoji akımları. *Erdem Dergisi*, 14/40, 269-304.
- Toprak, S.,** 2020. Farabi’nin eğitim anlayışı. *Genc Mütefekkirler Dergisi* 1/2, 136-149.
- Türk, İ.C.,** 2011. Osmanlı Devleti’nde okul öncesi eğitim. *Millî Eğitim Dergisi*, 192, 160-173.
- Ulutaş, İ., Ersoy, Ö.,** 2004. Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 121, 1-12.
- URL-1,** 2013. <https://electricalvoice.com/material-classification-based-energy-band-diagram/>. Okul öncesi eğitim. 10 Mart 2024.

- URL-2**, 2017. <https://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2017-2018/icerik/327>. İstatistikler. 30 Eylül 2024.
- Ünal, N.**, 2006. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Vygotsky, L.S.**, 1985. Düşünce ve dil (Çev. Koray S). Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Winner, E., Hetland, L.**, 2000. The arts and academic achievement: What the evidence shows. *Journal of Aesthetic Education*, 34/3-4, 3-10.
- Yaman, R.P.**, 2016. Çocuğu okul öncesi eğitim hizmeti alan anne-babaların okul yönetiminden beklentileri ve yöneticilerin anne-baba beklentilerine yönelik algılarının belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Yavuzer, H.**, 1993. Çocuk resimleriyle çocuğu tanıma. Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Yavuzer, H.**, 2003. Çocuğu tanımak ve anlamak. Remzi Kitapevi, Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek, H.**, 2008. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldız Kakırman, A.**, 2016. Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasında rol model olarak aile. *Mavi Atlas*, 7,95-112.
- Yıldız, F.Ü.**, 2000. Deneysel yaratıcılık programının 4-5 yaş çocuklarının sosyal ve bilişsel gelişimlerine etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yin, R.K.**, 2009. Case study research design and methods (4. Baskı). Sage Publications, London.
- Zakir, N.M.**, 2019. Maria Montessori eğitim metodu. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(12): 59-62.
- Zayimoğlu Öztürk, F., Kaya, N., Durmaz, E.**, 2014. okul öncesi öğretmenlerinin görev sürecinde yaşadıkları eğitimsel sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi*, 68-94s.
- Zirpoli, T., Melloy, K.**, 1997. Behavior management: Applications for teachers and partners (2nd edition), Prentice Hall.

ÖZGEÇMİŞ

EKLER

Aşağıda tez çalışmasına ilişkin gerekli resmi izinlerin olduğu evraklar verilmiştir.

	T.C. TUNCELİ VALİLİĞİ İl Millî Eğitim Müdürlüğü	
Sayı : E-51166484-605.01-93716332		05/01/2024
Konu : Araştırma İzin Talebi		
VALİLİK MAKAMINA		
Munzur Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kültür ve Sanat Yönetimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Deniz Ay'ın yürüttüğü "Okul Öncesi Öğretmenlerin Sanat Eğitimi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi: Tunceli İli Örneği" konulu tez çalışmasına ilişkin araştırma başvuru talebi 29/12/2023 tarih ve 93287906 sayılı evraklar ve Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzinleri Modülü ayse.meb.gov.tr üzerinden 20240104228478551 başvuru nolu belgeler müdürlüğümüze iletilmiştir. Tunceli ilindeki özel bağımsız anaokulu, özel anasınıfı, resmi bağımsız anaokulu, resmi anasınıfı öğretmenlerine yönelik uygulanması planlanan ölçek ve anket formları müdürlüğümüzce oluşturulan komisyon tarafından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda söz konusu ölçek ve anketlerin öğretmenlere eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, gönüllülük esasına göre, 2020/2 sayılı MEB Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi doğrultusunda okullarımızla iş birliği içerisinde uygulanması uygulamalarda sadece ekteki "mühürlü anketlerin" kullanılması ve araştırma sonucunda elde edilen raporun, basılı ve dijital ortamda Müdürlüğümüze teslim edilmesi şartı ile çalışmanın yürütülmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.		
Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim		
Fethi ATEŞ Millî Eğitim Müdür V.		
OLUR Okan YENİDÜNYA Vali a. Vali Yardımcısı		
EKLER: Araştırma İzin Talebi ve Ekleri (46 sayfa)		
Adres : Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Bilgi Doğrulama Adresi : https://www.tatkiye.gov.tr/meh-efpys Tel/Fax No : 0 (428) 280 62 40 Bilgi için: İsmail GÜNEŞAN E-Posta : mehtugel@tunceli.gov.tr İmza : Munzur Kep Adresi : mehtugel@tunceli.gov.tr Faks : Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. İmza doğrulaması için aşağıdaki adresi kullanınız. 7583E-2A73E-345A-2A89B-2B33E kodu ile resmi sitesinden.		

Ek I. Valilikten Alınan Araştırma İzin Talebi.

	T.C. MUNZUR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü	
Sayı : E-29801562-044-2300050777	28.12.2023	
Konu : Öğrenci Deniz AY'ın Yüksek Lisans Tezi Kapsamında Anket Çalışması Hk.		
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA (Tunceli İl Millî Eğitim Müdürlüğü)		
Enstitümüz Kültür ve Sanat Yönetimi Anabilim Dalı 220200027 numaralı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Deniz AY'ın "Okul Öncesi Öğretmenlerin Sanat Eğitimi Sürecinde Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi: Tunceli İli Örneği" başlıklı tez çalışmasına istinaden 22/12/2023 tarihli ve 2023-2024/15.54 sayılı Enstitü Yönetim Kurulu Toplantısı Kararı, Tez Projesi Öneri Formu, Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 30/11/2023 tarihli ve 2023/13 sayılı Toplantısı Kararı, ve Anket Çalışması ile ilgili belgeleri yazımız ekinde sunulmuş olup ilgili tez çalışması için düzenlenen Anket Çalışmasının Tunceli İlinde görevli olan öğretmenlere uygulanabilmesi amacıyla ihtiyaç duyulan resmi izin ve/veya görüşlerinizin Üniversitemize gönderilmesi hususunda; Gereğini bilgilerinize arz ederim.		
Prof. Dr. Nuran ÇIKCIKOĞLU YILDIRIM Rektör a. Rektör Yardımcısı		
Ek: Enstitü Yönetim Kurulu Toplantısı Kararı ve İlgili Belgeleri		
Belge Doğrulama Kodu: CTPFA44		
Bu belge, güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.		
Belge Takip Adresi: https://ultra.munzur.edu.tr/IRMS/Record/ConfirmationPage/index		
Adres: Akıncılar Mah. Üniversite Yerleşkesi Binası / Tunceli		
İlgi İş: Munzur Yürütme Kurulu		
Telefon No: 09 4280 2131 794		
Faks No: 09 4280 2131 794 - 1318		
E-Posta: ultra@munzur.edu.tr		
İnternet Adresi: munzur.edu.tr		
Kayıt Adresi: munzur.edu.tr/kayıt		
		

Ek II. Anket Çalışmalarına İlişkin Millî Eğitim Bakanlığında Alınan Gerekli İzin.

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SANAT EĞİTİMİ SÜRECİNDE
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARI TESPİT GÖRÜŞME FORMU**

Sayın...

Bu görüşme formunun amacı siz okul öncesi öğretmenlerin sanat eğitiminde karşılaştığınız sorunları tespit etme amacıyla hazırlanmış ve iki bölümden oluşturulmuştur.

Görüşme formunun birinci bölümünde siz öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin sorular ve ikinci bölümde okul öncesi sanat eğitiminde karşılaştığınız sorunlara ilişkin görüşlerinizi belirtecek yarı yapılandırılmış 6 soru bulunmaktadır.

Sizden istenen her bir soruya deneyimleriniz doğrultusunda yazılı olarak yanıt vermektir.

Şimdiden katkılarınız için teşekkürler ediyorum, başarılar diliyorum.

I.BÖLÜM

Okul öncesi öğretmeni:

Yaş:

Cinsiyet:

Öğrenim Durumu:

Hizmet Yılı:

Çalıştığı Kurum Türü:

Çalıştığı Okul:

Çalıştığı Yaş Grubu:

II. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ SANAT EĞİTİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR

1.Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarını nasıl tanımlamaktasınız, açıklar mısınız?

2.Çocuklarla iletişim kurmada, onların ilgilerini ve ihtiyaçlarını belirlemede ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

3.Etkinlikleri uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

4.Eğitim programından kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

5.Ebeveynlerden kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

6.Eğitim malzemelerinin ve ortamın, hazırlanmasında ve düzenlenmesinde ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

Bu form, okul öncesi öğretmenlerinin sanat eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunların incelenmesi: Tunceli ili örneği konusunu değerlendirme için kullanılacaktır. Katılımcıların samimi ve detaylı yanıtlar vermesi önemlidir.

Ek III. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1.Çocukluk döneminde sanat ve yaratıcılık kavramlarını nasıl tanımlamaktasınız, açıklar mısınız?

2.Çocuklarla iletişim kurmada, onların ilgilerini ve ihtiyaçlarını belirlemede ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

3.Etkinlikleri uygulama, değerlendirme ve sergilemede okul yönetiminden kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

4.Eğitim programından kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

5.Ebeveynlerden kaynaklı ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?

6.Eğitim malzemelerinin ve ortamın, hazırlanmasında ve düzenlenmesinde ne gibi sorunlarla karşılaşmaktasınız, açıklar mısınız?